

การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9

โดย
นางสาวกฤติกา พูลสุวรรณ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2559

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2559

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

KNOWLEDGE MANAGEMENT OF SCHOOL DIRECTOR AND ACADEMIC AFFAIRS
ADMINISTRATION OF SCHOOL UNDER SECONDARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 9

By
Kittika Poolsuwan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree
Master of Education Program in Educational Administration
Department of Educational Administration
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2016
Copyright of Graduate School, Silpakorn University

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “การจัดการความรู้ของ
ผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 9” เสนอโดย นางสาวกฤติกา พูลสุวรรณ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ธารทัศนวงศ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. อาจารย์ ดร.สงวน อินทร์รักษ์
2. อาจารย์ ดร.สำเร็จ อ่อนสัมพันธุ์

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วาทีพันตรี ดร.นพดล เจนอักษร)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ดร.อาคม มากมีทรัพย์)

...../...../.....

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.สงวน อินทร์รักษ์)

...../...../.....

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.สำเร็จ อ่อนสัมพันธุ์)

...../...../.....

55252374: สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คำสำคัญ: การจัดการความรู้ / การบริหารงานวิชาการ

กฤติกา พูลสุวรรณ: การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการ
ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์:
อ.ดร.สงวน อินทร์รักษ์ และ อ.ดร.สำเริง อ่อนสัมพันธ์. 170 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 2) การบริหารงานด้านวิชาการของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้ของ
ผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9
กลุ่มตัวอย่าง คือ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9
จำนวน 56 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลสถานศึกษาละ 4 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา รอง
ผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 224 คน
เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการความรู้ของไลโบวิทซ์และเบคแมน
(Liebowitz & Beckman) และการบริหารงานวิชาการตามคู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่
เป็นนิติบุคคล ของกระทรวงศึกษาธิการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย
เลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 9 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. การบริหารงานด้านวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 9 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
3. การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ปีการศึกษา 2559

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1. 2.

55252374: MAJOR: EDUCATION ADMINISTRATION

KEYWORD: THE KNOWLEDGE MANAGEMENT/ ACADEMIC AFFAIRS

KITTIKA POOLSUWAN: KNOWLEDGE MANAGEMENT OF SCHOOL DIRECTOR AND ACADEMIC AFFAIRS ADMINISTRATION OF SCHOOL UNDER SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 9. ADVISORS: SANGUAN INRAK, Ph.D. AND SAMRERNG ONSAMPANT, Ph.D. 170 pp.

The purposes of this research were to determine : 1) the knowledge management of school director under Secondary Educational Service Area Office 9, 2) the academic affairs administration of school under Secondary Educational Service Area Office 9 and 3) the relationship between knowledge management of school director and academic affairs administration of school under secondary educational service area office 9. The sample used in this research were 56 schools under Secondary Educational Service Area Office 9. The respondents were school director, deputy director, head of learning area, with a total of 224. The instrument was a questionnaire regarding knowledge management based on Liebowitz & Beckman concepts and academic affairs administration based on the principle of Ministry of Education. The statistics used to analyze the data were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation and Pearson's product-moment correlation coefficient.

The findings of this research revealed that :

1. The knowledge management of school director under Secondary Educational Service Area Office 9, as a whole and each individual, were at a high level.
2. The academic affairs administration of school under Secondary Educational Service Area Office 9, as a whole and each individual, were at a high level.
3. The knowledge management of school director and academic affairs administration of school under Secondary Educational Service Area Office 9, was highly correlated at .01 level of significance.

Department of Educational Administration

Graduate School, Silpakorn University

Student's signature.....

Academic Year 2016

Thesis Advisors' signature 1. 2.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้อย่างสมบูรณ์ โดยได้รับความอนุเคราะห์จาก อาจารย์ ดร.สงวน อินทร์รักษ์ และ อาจารย์ ดร.สำเร็จ อ่อนสัมพันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัย รวมทั้งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร.นพดล เจนอักษร ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ดร.อาคม มากมีทรัพย์ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย ส่งผลให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ดร.เกรียงพงศ์ ภูมิราช ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ที่กรุณาช่วยเหลือให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลแก่ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุ่นอารมณเลิศ ดร.ชูชาติ รักอู่ ดร.ธวัช กรุดมณี ดร.จันทิมา อัชชะสวัสดิ์ และคุณครูพรทิพย์ ปานชา ที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือ ตลอดจนให้คำแนะนำ แก้ไข ที่เป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครื่องมือในการวิจัย รวมทั้งผู้อำนวยการโรงเรียน และคณะครูอาจารย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ทุกท่าน

ขอขอบพระคุณ บิดา มารดา ที่คอยเป็นกำลังใจ และเป็นแรงบันดาลใจให้กับผู้วิจัยเสมอมา รวมถึงเพื่อนๆและน้องๆ ทุกคนที่คอยห่วงใยเป็นกำลังใจให้โดยตลอด

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	ง
สารบัญตาราง	ช
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	2
ปัญหาการวิจัย	6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	10
ข้อคำถามการวิจัย	10
สมมติฐานของการวิจัย	10
ขอบข่ายเชิงทฤษฎีของการวิจัย	11
ขอบเขตของการวิจัย	16
นิยามศัพท์เฉพาะ	18
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	19
การจัดการความรู้	19
ความหมายของความรู้	19
ประเภทของความรู้	21
ความหมายของการจัดการความรู้	23
ความสำคัญของการจัดการความรู้	24
กรอบความคิดของการจัดการความรู้	24
กระบวนการจัดการความรู้	27
กลยุทธ์ของการจัดการความรู้	31
ประโยชน์ของการจัดการความรู้	33
การบริหารงานวิชาการ	33
ความหมายและความสำคัญ.....	34
ขอบข่ายงานวิชาการ	36
การพัฒนาหลักสูตรการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	38

บทที่	หน้า
การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	44
การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน	45
การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพของการศึกษา	48
การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	49
การพัฒนาแหล่งเรียนรู้	50
การนิเทศการศึกษา	53
การแนะแนวการศึกษา	55
การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	58
การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน	63
การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น.....	64
การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา.....	65
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9	65
งานวิจัยภายในประเทศ	68
งานวิจัยในต่างประเทศ	82
สรุป	84
3 วิธีดำเนินการวิจัย	85
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	85
ระเบียบวิธีวิจัย	86
แผนแบบการวิจัย	86
ประชากร	86
กลุ่มตัวอย่าง	86
ผู้ให้ข้อมูล	87
ตัวแปรที่ศึกษา	87
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	91
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	92
การเก็บรวบรวมข้อมูล	92
การวิเคราะห์ข้อมูล	93
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	93
สรุป	94

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	95
ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	95
ตอนที่ 2 การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9	97
ตอนที่ 3 การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 9	105
ตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 9	119
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	121
สรุปผลการวิจัย	121
การอภิปรายผล	122
ข้อเสนอแนะ	130
รายการอ้างอิง	133
ภาคผนวก	144
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย และรายนาม ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	145
ภาคผนวก ข หนังสือขอตกลงเครื่องมือวิจัย และรายชื่อสถานศึกษา (ทดลองเครื่องมือวิจัย).....	148
ภาคผนวก ค ผลการวิเคราะห์การทดลองเครื่องมือวิจัย.....	151
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และรายชื่อ สถานศึกษา (กลุ่มตัวอย่าง).....	155
ภาคผนวก จ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	159
ประวัติผู้วิจัย	170

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ตารางเปรียบเทียบผลการทดสอบระดับชาติของสำนักงานมาตรฐานการทดสอบ (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระดับประเทศกับระดับเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 9 ปีการศึกษา 2556 - ปีการศึกษา 2558.....	8
2 ตารางเปรียบเทียบผลการทดสอบระดับชาติ ของสำนักงานมาตรฐานการทดสอบ (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระดับ ประเทศกับระดับเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ปีการศึกษา 2556 - ปีการศึกษา 2558.....	9
3 จำนวนประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล	87
4 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน	96
5 คำสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับ การจัดการความรู้ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวม..	97
6 คำสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับ การจัดการความรู้ของผู้บริหาร ด้านการกำหนดองค์ความรู้.....	98
7 คำสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับ การจัดการความรู้ของผู้บริหาร ด้านการรวบรวมองค์ความรู้.....	99
8 คำสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับ การจัดการความรู้ของผู้บริหาร ด้านการคัดเลือกองค์ความรู้	100
9 คำสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับ การจัดการความรู้ของผู้บริหาร ด้านการจัดเก็บองค์ความรู้.....	101
10 คำสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับ การจัดการความรู้ของผู้บริหาร ด้านการแบ่งปันองค์ความรู้	102
11 คำสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับ การจัดการความรู้ของผู้บริหาร ด้านการประยุกต์ใช้องค์ความรู้.....	103
12 คำสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับ การจัดการความรู้ของผู้บริหาร ด้านการสร้างองค์ความรู้ใหม่	104
13 คำสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับ การจัดการความรู้ของผู้บริหาร ด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้.....	105

14	คำชี้แจงมติส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับ การบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 โดยภาพรวม106	
15	คำชี้แจงมติส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับ การบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา.....	107
16	คำชี้แจงมติส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับ การบริหารงานวิชาการของ โรงเรียน ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้.....	108
17	คำชี้แจงมติส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับ การบริหารงานวิชาการของ โรงเรียน ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน	109
18	คำชี้แจงมติส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับ การบริหารงานวิชาการของ โรงเรียน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	110
19	คำชี้แจงมติส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับ การบริหารงานวิชาการของ โรงเรียน ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา.....	111
20	คำชี้แจงมติส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับ การบริหารงานวิชาการของ โรงเรียน ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	112
21	คำชี้แจงมติส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับ การบริหารงานวิชาการของ โรงเรียน ด้านการนิเทศการศึกษา.....	113
22	คำชี้แจงมติส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับ การบริหารงานวิชาการของ โรงเรียน ด้านการแนะแนวการศึกษา	114
23	คำชี้แจงมติส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับ การบริหารงานวิชาการของ โรงเรียน ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	115
24	คำชี้แจงมติส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับ การบริหารงานวิชาการของ โรงเรียน ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน.....	116
25	คำชี้แจงมติส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับ การบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น	117
26	คำชี้แจงมติส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับ การบริหารงานวิชาการของ โรงเรียน ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา.....	118
27	ค่าความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหาร งานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9	119

บทที่ 1

บทนำ

โลกในปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จึงจำเป็นที่แต่ละประเทศต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 จึงเป็นการนำภูมิคุ้มกันที่มีอยู่ พร้อมทั้งเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพ รวมทั้งสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ ด้วยฐานความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ บนพื้นฐานการผลิตและการบริโภค ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม¹ ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เชื่อมโยงกับบทบาทและอำนาจหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการมาเป็นกรอบแนวคิดในการดำเนินการ โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ มุ่งให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข มีภูมิคุ้มกัน รู้เท่าทัน ในเวทีโลก กระทรวงศึกษาธิการจึงได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 11 พ.ศ.2555 – 2559 ขึ้น โดยคำนึงถึงผลการดำเนินงานที่ผ่านมา และบริบทสภาพแวดล้อมทุกด้านที่มีผลกระทบต่อการศึกษา ประกอบกับทิศทางการพัฒนาประเทศและทิศทางการพัฒนาการศึกษาของประเทศ รวมทั้งการให้ความสำคัญกับบุคคล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดมความคิดเห็นจากทั้งภาครัฐ เอกชน ชุมชนและประชาชนที่สนใจ เพื่อให้แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 11 มีความสอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่และท้องถิ่น ที่จะส่งผลให้การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษาในระดับหน่วยงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด รวมทั้งเป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการได้อย่างชัดเจน² สถานศึกษาจึงมีบทบาทและมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของเยาวชน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 80(3) ได้บัญญัติให้มีการพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง โดยจัดให้มีแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา

¹สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11(พ.ศ.2555-2559)** (กรุงเทพฯ:สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด, 2554), คำนำ.

²สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, **แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 11 พ.ศ.2555 - 2559** (กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554), 12.

รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข³

การบริหารงานวิชาการถือเป็นงานหลักที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อการจัดการศึกษาให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผู้บริหารเป็นบุคลากรหลักที่สำคัญต่อการบริหารและจัดการศึกษา โรงเรียนที่นักเรียนมีคุณภาพดีมักจะเป็นโรงเรียนที่ผู้บริหารสนใจงานวิชาการ บทบาททางวิชาการของผู้บริหารยุคใหม่ จะต้องมีความเป็นผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็ง (Instructional Leadership) เป็นผู้จัดการที่เฉียบแหลม เป็นผู้ประสานชุมชนที่ดีและเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล⁴ นอกจากนี้ตัวบ่งชี้สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม(พ.ศ.2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน ตัวบ่งชี้ที่ 7 ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและการพัฒนาสถานศึกษา กำหนดให้ผู้บริหารจัดการตามบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารด้านการบริหารงานวิชาการ⁵

การบริหารโรงเรียนในยุคโลกาภิวัตน์นั้น เป็นยุคของการปฏิรูปการศึกษาและการกระจายอำนาจทางการศึกษาจากส่วนกลางไปสู่ระดับโรงเรียน ส่งผลให้ผู้บริหารต้องใช้ความสามารถในการตัดสินใจและต้องมีภาวะผู้นำ มีความเป็นมืออาชีพในการบริหารจัดการ ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องมีความรู้ ความเข้าใจและมีเครื่องมือในการบริหารจัดการซึ่งเป็นเครื่องมือประเภทหนึ่งที่มีประสิทธิภาพในการบริหารโรงเรียนไปสู่เป้าหมาย การบริหารโรงเรียนแนวใหม่จึงจำเป็นต้องนำการจัดการความรู้มาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการ การบริหารโรงเรียนกับการจัดการความรู้จึงจำเป็นต้องอยู่คู่กันไป เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการบริหาร เพราะ การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาและเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความรู้กับมนุษย์เป็นสิ่งที่ควบคู่กัน จะขาดอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้ ถ้าหากมนุษย์ไม่มีความรู้ ก็ไม่มีมนุษย์อีกต่อไป เพราะขาดลักษณะและคุณสมบัติที่สำคัญที่แสดงถึงความเป็นมนุษย์⁶ การจัดการความรู้ในอดีตก็มีการจัดทำกัน แต่อาจไม่มีการนำมาจัดทำให้เป็นระบบอย่างชัดเจน เช่น

³สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2550), 21.

⁴ธีระ รุญเจริญ, การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เอ็กสเปอร์เนท, 2550), 9.

⁵สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน), คู่มือประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม(พ.ศ.2554-2558) (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แม็ธพอยต์, 2554), 41.

⁶ไพโรจน์ ชลาวัณย์, การจัดการความรู้ : สังกัปทางทฤษฎี (นครปฐม : เพชรเกษม พรินต์ติ้งกรุ๊ป จำกัด, 2551), 1.

การถ่ายทอดวิทยายุทธ์ในภาพยนตร์จีนกำลังภายใน การเขียนบันทึกพงศาวดารให้ทราบเหตุการณ์ในแต่ละยุค การสืบทอดประเพณีหรือวัฒนธรรมของแต่ละชาติ เป็นต้น⁷ ซึ่งในยุคโลกาภิวัตน์ ความรู้ของมนุษย์สัมพันธ์กับการเติบโตอย่างรวดเร็วในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ อันเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาองค์กร การจัดการความรู้ขององค์กร เป็นการนำเอาเวลาและทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่ไปพัฒนางานที่ต้องวางแผน สร้างความแข็งแกร่งและเกิดความได้เปรียบในเชิงการแข่งขัน การกระทำกับความรู้และแหล่งความรู้ด้วยเครื่องมือ และเทคนิควิธีต่างๆ เพื่อให้เกิดความรู้ใหม่เพิ่มขึ้นหรือเกิดประโยชน์จากการจัดการความรู้ นั้น เมื่อเสร็จสิ้นการปฏิบัติการ สามารถอธิบายได้ว่า เป็นการทำงานร่วมกันของมนุษย์ คือ การจัดการความรู้ เพราะการทำงานด้วยกันของมนุษย์ต่างก็ต้องใช้สติปัญญา คิด พิจารณา วิเคราะห์หาทางแก้ปัญหาหรือหานวัตกรรมใหม่ที่แสดงออกในรูปแบบความคิดเห็น รูปแบบศักยภาพ และความร่วมมือกันจึงจะทำงานได้สำเร็จ⁸ ในสังคมแห่งความรู้ “ความรู้” ถือว่าเป็นทรัพยากรหลักที่มีค่ายิ่งซึ่งแตกต่างจากปัจจัยการผลิตอื่นๆ เนื่องจากความรู้เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงและสร้างขึ้นใหม่ได้ตลอดเวลา ซึ่งสภาวะดังกล่าวทำให้ความรู้กลายเป็นตัวขับเคลื่อนที่สำคัญ ดังนั้นแนวคิดและหลักการบริหารจัดการความรู้ จึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งสำหรับองค์กรในทุกระดับ การจัดการความรู้และองค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์กันอย่างยิ่ง เนื่องจาก แนวคิดการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ คือ การที่จะทำให้คนในองค์กรเรียนรู้ปัจจัยต่างๆ ทั้งจากภายในและภายนอก เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาตนเองและการดำเนินงานขององค์กร ค้นหาวิธีทางใหม่ๆ ในการเพิ่มประสิทธิผลในการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งการจัดการความรู้เกิดขึ้นจากบริบทของโครงสร้างทางสังคมและองค์ความรู้ซึ่งเกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจของมนุษย์ ดังที่อิงค์เพน (Inkpen) ได้อธิบายว่าปัจจัย 6 ประการ ที่เอื้อต่อการจัดการความรู้ คือ วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น การให้คำมั่นสัญญาของผู้นำ บรรยากาศของความไว้วางใจ ความใจกว้างในการถ่ายทอดความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ของคนในองค์กร และการทำให้บรรลุผลสำเร็จ โดยองค์กรที่จะประสบความสำเร็จจะต้องสามารถสร้าง รวบรวม และทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างบุคคลและองค์กร โดยการสร้างความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนปฏิสัมพันธ์ และความเป็นหนึ่งเดียวกัน ซึ่งจะเกิดการถ่ายโอนความรู้ระหว่างบุคคล โดยสภาพแวดล้อมขององค์กรที่ส่งเสริมการถ่ายโอนความรู้จะต้องมีการสร้างกลยุทธ์ที่เอื้อต่อการจัดการความรู้ ความยืดหยุ่นและนวัตกรรม⁹

⁷ภราดร จินดาวงศ์, การจัดการความรู้ Knowledge Management The Experience (กรุงเทพ : ซีดับบลิวซี พรีนติ้ง, 2550),10.

⁸ไพโรจน์ ชลารักษ์, การจัดการความรู้ : สังกัpathาทฤษฎี (นครปฐม : เพชรเกษม พรีนติ้งกรุ๊ป จำกัด, 2551), 53-54.

⁹Inkpen, Creating Knowledge through collaboration, California Management Review (New York : Authur P. Brief, 1996) : 123 - 140.

สำหรับองค์กรทางการศึกษา การจัดการความรู้ทางการศึกษาเป็นการใช้นวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารสนเทศมาช่วยในการบริหารจัดการ เพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารการศึกษาให้มีความรวดเร็วทันเหตุการณ์ ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก การบริหารสถานศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ ยุคปฏิรูปการศึกษา การกระจายอำนาจทางการศึกษาจากส่วนกลางไปสู่ระดับสถานศึกษาส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้ความสามารถและอำนาจการตัดสินใจ ต้องมีภาวะผู้นำ มีความเป็นมืออาชีพในการบริหารจัดการ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และมีเครื่องมือในการบริหารจัดการ การจัดการความรู้ นับว่าเป็นเครื่องมือประเภทหนึ่งที่มีประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาไปสู่เป้าหมาย ทำให้การบริหารสถานศึกษาแนวใหม่จึงต้องนำการจัดการความรู้ มาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการ ทั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาครูและตลอดจนบุคลากรทางการศึกษา ต้องมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการความรู้ สามารถปฏิบัติได้ ถ่ายทอดเป็น และสถานศึกษาต้องมีความพร้อมในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม ในการรองรับนวัตกรรมเพื่อรองรับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนต่อไป

ในการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพได้นั้น องค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่ง ก็คือ บทบาทความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งหมายถึงการที่ผู้บริหารโรงเรียนมีการกระทำ หรือทำที่ที่แสดงออกถึงความสามารถในการบริหารกิจกรรมของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุง พัฒนา และส่งเสริมงานวิชาการให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลนั้น ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีเป้าหมายอยู่ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารจึงต้องสวมหมวกสองใบ คือ บทบาทนักบริหารและบทบาทนักวิชาการ อันเป็นภารกิจหลักในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาเยาวชนไทยมีความพร้อมในการก้าวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน นอกจากนี้จะให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพโดยตรงแล้ว ยังจำเป็นต้องคำนึงถึงกลไก และสภาพแวดล้อมที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาอย่างเต็มที่ เพื่อเตรียมคนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ สามารถเผชิญกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ เช่น สามารถติดต่อสื่อสารและอยู่ร่วมกันได้บนพื้นฐานของความเสมอภาคและผลประโยชน์ร่วมกัน การเสริมสร้างความมั่นคงในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม ในปี 2558 หลายภาคส่วนมีการปรับตัวเพื่อรับมือกับความเปลี่ยนแปลง ที่อาจจะเกิดขึ้นหลังเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทั้งนี้ในส่วนของภาคการศึกษาด้วยซึ่งอาจจะต้องมีการปรับตัว เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมจากแนวคิดว่าการเปิดเสรีด้านการศึกษาจะส่งผลให้เกิด การเคลื่อนย้ายองค์ความรู้ ภาษาและวัฒนธรรม และจะมีผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 11 พ.ศ.2555-2559 จัดทำขึ้นภายใต้กรอบทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ.2555-2559

สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง(พ.ศ. 2552-2559) เป็นแผนระยะยาวภายใต้บทบัญญัติของพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ เน้นนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ยึดทางสายกลางบนพื้นฐานของความสมดุลพอดี รู้จักประมาณอย่างมีเหตุผล มีความรอบรู้เท่าทันโลก เพื่อมุ่งให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนสภาพปัญหาจากการจัดและพัฒนา การศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในระยะที่ผ่านมา ซึ่งพบว่า ยังมีปัญหาที่จำเป็นต้องปรับปรุง และพัฒนา ทั้งด้านการส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชน ด้านคุณภาพการศึกษาโดยเฉพาะ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศที่ยังอยู่ในระดับต่ำ ตลอดจนสภาพการบริหารและจัดการศึกษาที่ยังต้องเพิ่มเติมด้านประสิทธิภาพ¹⁰ จะเห็นได้ว่าคุณภาพ การศึกษาจะปรากฏเด่นชัด เมื่อมีการบริหารงานประสบความสำเร็จซึ่งผู้บริหารจำเป็นต้องมีความเข้ม แข็งในการบริหารและจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐานและมีคุณภาพ พิจารณาได้จากผลงานด้าน วิชาการ เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นหัวใจ ของสถานศึกษา และเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับของสถานศึกษา¹¹ งานวิชาการเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จหรือความสามารถของผู้บริหารโรงเรียน สมควรที่ผู้บริหาร โรงเรียนจะให้ความสนใจและความสำคัญมากกว่างานอื่นๆ เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับ กิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน¹² ดังที่ มิลเลอร์ (Miller) ได้กล่าวไว้ว่า งานวิชาการเป็นงานที่สำคัญที่สุดของโรงเรียน¹³ หน้าที่หลักของโรงเรียน คือ การให้ความรู้ ทางวิชาการแก่นักเรียน หน้าที่อื่นๆของโรงเรียนเป็นส่วนช่วยสนับสนุนให้งานด้านวิชาการดำเนินไปได้ ด้วยดี ผู้บริหารเปรียบเสมือนตัวจักรใหญ่ นำผู้ร่วมงานอื่นๆ ให้ร่วมแรงร่วมใจกันทำงานให้มีคุณภาพ

ในการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพได้นั้น องค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ ทักษะความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งหมายถึงการที่ผู้บริหารโรงเรียนมีการกระทำ หรือทำที่ที่แสดงออกถึงความสามารถในการบริหารกิจกรรมของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุง พัฒนาและส่งเสริมงานวิชาการให้ได้ผลดี ทักษะต่างๆของผู้บริหารจะก่อให้เกิดสภาพที่เอื้อต่อ การทำงานของครู ช่วยให้คุณภาพการสอนของครูดีขึ้น ครูมีความใส่ใจและกระตือรือร้น

¹⁰สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550** (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา,2550), 23.

¹¹ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์,**การบริหารงานวิชาการ**(กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พิมพ์ดี ,2553),1.

¹²เรื่องเดียวกัน,16.

¹³ Miller Van, **The Public Administration of American School Systems** (New York : The McMillan Company,1965) : 175.

ในการปฏิบัติงาน อันจะส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้ การฝึกฝนให้ผู้ร่วมงานเป็นผู้นำและผู้ตามไปด้วย จากการที่เปิดโอกาสให้ ทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการศึกษาด้วยกัน ทั้งนี้ ก็เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณภาพ คือ นักเรียนดี เก่งและมีสุข เมื่อผลผลิตมีคุณภาพ ชุมชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องก็มีความพึงพอใจและสิ่งสำคัญที่ตามมาก็คือ ผลผลิตที่มีคุณภาพซึ่งเป็นที่ต้องการของสถาบันต่างๆที่จะไปศึกษาต่อ หรือสถานที่ประกอบการที่ดีๆ ที่จะเข้าไปทำงาน ไม่ว่าจะหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน อันเป็นเหตุให้ บุคคลในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นผู้นำทางวิชาการ มีความภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง จากการที่ได้ร่วมกันบริหารจัดการการศึกษาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทอันสำคัญยิ่งต่อการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ดังนั้น การจัดการความรู้ของผู้บริหารเป็นดัชนีชี้ความสำเร็จของการบริหารในบทบาทหน้าที่ การบริหารสถานศึกษาจะเป็นสิ่งที่จะช่วยให้การจัดการศึกษาสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ส่งผลสะท้อนต่อผลงานและวิธีปฏิบัติงานของสถานศึกษา

ปัญหาของการวิจัย

การขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาคนหรือทุนมนุษย์ให้เข้มแข็งพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 และการเสริมสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของคน ทั้งในเชิงสถาบัน ระบบ โครงสร้างของสังคมให้เข้มแข็ง ทันทต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในอนาคต ระบบการศึกษาเป็นกลไกศูนย์กลางที่สำคัญ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีเป้าหมายอยู่ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่โรงเรียนจะต้องมีการดำเนินการจัดการองค์ความรู้ คือ การรวบรวม สร้าง จัดระเบียบ แลกเปลี่ยน และประยุกต์ใช้ความรู้ในองค์กร โดยพัฒนาระบบจากข้อมูลไปสู่สารสนเทศเพื่อให้เกิดความรู้และปัญญาที่ยั่งยืน แต่ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานการจัดการความรู้ของสถานศึกษาประกอบด้วยหลายด้าน ด้านแรก คือ ความแข็งแกร่งของระบบอาวุโสในสังคมไทยในหลายๆ หน่วยงานภาครัฐที่ยังให้ความสำคัญกับสถานะทางสังคมจากตำแหน่งหน้าที่การงาน จนเป็นเหตุให้ผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นเจ้านายหรือผู้บังคับบัญชาเป็นผู้ที่ถูกให้ความสำคัญในแง่ของความคิดและหลักปฏิบัติงาน กล่าวคือ เจ้านายว่าอย่างไร ลูกน้องก็ควรจะต้องปฏิบัติตามและลูกน้องเองก็ไม่อยากขัดกับเจ้านาย ถึงแม้จะรู้ทั้งรู้ว่าสิ่งที่เจ้านายสั่งนั้นไม่เป็นเหตุเป็นผล ด้านที่สอง คือ การปรับเปลี่ยนและการจัดการพฤติกรรมบุคลากรในหน่วยงานให้ความสนใจในกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้้น้อย บุคลากรไม่เห็นประโยชน์โดยตรงที่จะเกิดกับตัวเอง บุคลากรนำความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนไปใช้ในการปฏิบัติงานได้น้อย ขาดความต่อเนื่องที่จะให้การสนับสนุนและเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือโครงการทั้งในระดับผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน ด้านที่สามคือ การไม่เข้าใจเรื่องของการจัดการความรู้ที่แท้จริง

ของคนไทย ทำให้เกิดประเด็นต่างๆที่สำคัญ กล่าวคือ 1. คิดว่าการจัดการความรู้เป็นเรื่องของการแบ่งปันความรู้อย่างเดียว 2. คิดว่าการซื้อเทคโนโลยี KM software package เป็นการจัดการความรู้ที่เสร็จสมบูรณ์แล้ว 3. คิดว่าการจัดการความรู้เป็นเรื่องที่ทำนอกเหนือจากเวลางานประจำวันทั่วไป ด้านที่สี่ คือ การที่บุคลากรไม่ได้นำความรู้ที่จัดเก็บมาประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์จากการทำงาน¹⁴ สำหรับปัญหาของการจัดการความรู้ของมัธยมศึกษาเขต 9 คือ 1.ผู้บริหารในระดับสูงยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการความรู้ ขาดการกระตุ้นให้หน่วยงานมีการจัดทำแผนกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (KM) อย่างต่อเนื่อง 2. บุคลากรในหน่วยงานให้ความสนใจในกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (KM) น้อย เนื่องจากบุคลากรในหน่วยงานมีงานประจำมาก ทำให้มีเวลาในการดำเนินการจัดกิจกรรมน้อย 3.ขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการ การสร้างเนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดไปยังกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งส่งผลกระทบต่อการจัดทำและติดตามผล 4.บุคลากรขาดความรู้ทางด้านเทคโนโลยี เพราะ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ช่วยให้การแลกเปลี่ยนความรู้เป็นไปอย่างสะดวก รวดเร็ว เป็นการจัดการเอกสารให้เป็นระบบและมีรูปแบบที่สามารถใช้ร่วมกันได้บนเว็บ ผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์¹⁵ ดังนั้น ผู้บริหารในฐานะผู้นำทางการบริหารงานมีบทบาทในการสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดการจัดการความรู้ คือ การนำความรู้ที่มีอยู่ในตัวเราออกมาใช้เพื่อแบ่งปันความรู้ให้กับผู้อื่นการสร้างความคิดความเข้าใจเชิงระบบที่จะประสานกัน อีกทั้งผู้บริหารต้องมีส่วนร่วมในการกระตุ้นและจูงใจให้บุคลากรทุกคนมีความกระตือรือร้น ที่จะเรียนรู้ในการลงมือปฏิบัติ โดยผู้บริหารต้องเป็นต้นแบบนำบุคคลในองค์กรให้เกิดความสนใจเพื่อให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึงองค์ความรู้และพัฒนาตนเอง รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 มีหน้าที่ดูแลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 2 จังหวัด คือ จังหวัดสุพรรณบุรีและจังหวัดนครปฐม มีสถานศึกษาในสังกัดทั้งหมด 61 โรงเรียน แยกรายละเอียดตามสถานที่ตั้งของสถานศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี 32 โรงเรียน จังหวัดนครปฐม 29 โรงเรียน อยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โดยโรงเรียนในสังกัดทั้งหมดได้รับการประเมินวัดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของสถาบันการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ(องค์การมหาชน) ซึ่งเป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ ซึ่งก็จะใช้วัดความรู้และความคิดของนักเรียนในระดับ ม.3 และ ม.6 ข้อสอบจะประกอบด้วยเนื้อหา 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ 1.ภาษาไทย 2.ภาษาอังกฤษ 3. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 4.คณิตศาสตร์ 5.วิทยาศาสตร์ 6.สุขศึกษาและพลศึกษา

¹⁴มงคลชัย วิริยะพินิจ. “องค์กรแห่งการเรียนรู้และการจัดการความรู้.” **ประชาชาติธุรกิจ** (16-19 กันยายน 2553): 34.

¹⁵เกรียงพงศ์ ภูมิราช. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. สัมภาษณ์, 28 พฤศจิกายน 2558.

7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี และ 8. ศิลปะ ผลการประเมินคุณภาพจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน(O-NET) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2555 ปีการศึกษา 2556 และปีการศึกษา 2557 ของโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดสุพรรณบุรีและจังหวัดนครปฐม จากสถาบันการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ(องค์การมหาชน) มีผลคะแนนดังปรากฏ ดังนี้

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบผลการทดสอบระดับชาติของสำนักงานมาตรฐานการทดสอบ(O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระดับเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 กับ ระดับประเทศ ปีการศึกษา 2556 ปีการศึกษา 2557 และปีการศึกษา 2558

รายวิชา	ปีการศึกษา 2556			ปีการศึกษา 2557			ปีการศึกษา 2558		
	เขต	ประเทศ	ผลการเปรียบเทียบ	เขต	ประเทศ	ผลการเปรียบเทียบ	เขต	ประเทศ	ผลการเปรียบเทียบ
ภาษาไทย	46.61	44.25	2.36	36.35	35.20	1.15	43.97	42.64	1.33
สังคมศึกษาฯ	41.04	39.37	1.67	48.46	46.79	1.67	48.34	46.24	2.10
ภาษาอังกฤษ	30.28	30.35	-0.07	26.85	27.46	-0.61	31.29	30.62	0.67
คณิตศาสตร์	26.41	25.45	0.96	30.88	29.65	1.23	34.50	32.40	2.10
วิทยาศาสตร์	39.17	37.95	1.22	40.50	38.62	1.88	39.37	37.63	1.74
สุขศึกษาฯ	60.10	58.30	1.80	62.19	59.32	2.87			
ศิลปะ	45.00	43.65	1.35	45.04	43.14	1.90			
การงานฯ	47.59	44.46	3.13	47.90	45.42	2.48			

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9, รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2558, เอกสารลำดับที่ 2/2559 (สพม.9 : กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลจัดการศึกษา, 2558), 24.

จากตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน(O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระดับเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 กับระดับประเทศ ปีการศึกษา 2556-2558 พบว่า คะแนนเฉลี่ยร้อยละสูงกว่าระดับประเทศ 7 รายวิชา ยกเว้นรายวิชาภาษาอังกฤษ ที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า ระดับประเทศอย่างต่อเนื่องทั้ง 2 ปีการศึกษา ยกเว้นปีการศึกษา 2558 และถึงแม้ผลการเปรียบเทียบรายวิชาภาษาอังกฤษในปีการศึกษา 2558 จะสูงกว่าระดับประเทศ แต่คะแนนก็ไม่ถึงเกณฑ์ร้อยละ 50 ส่วนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานในรายวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กับรายวิชาวิทยาศาสตร์จะสูงกว่าระดับประเทศ แต่พัฒนาการใน

ระดับเขตพื้นที่การศึกษาลดต่ำลง และเมื่อพิจารณาผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ทั้ง 7 รายวิชา ไม่ถึงเกณฑ์ร้อยละ 50 ยกเว้นรายวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา ที่มีคะแนนสูงกว่าระดับประเทศทั้งในปีการศึกษา 2556 และปีการศึกษา 2557

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบผลการทดสอบระดับชาติของสำนักงานมาตรฐานการทดสอบ(O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระดับเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 กับ ระดับประเทศ ปีการศึกษา 2556 ปีการศึกษา 2557 และปีการศึกษา 2558

รายวิชา	ปีการศึกษา 2556			ปีการศึกษา 2557			ปีการศึกษา 2558		
	เขต	ประเทศ	ผลการเปรียบเทียบ	เขต	ประเทศ	ผลการเปรียบเทียบ	เขต	ประเทศ	ผลการเปรียบเทียบ
ภาษาไทย	50.88	49.26	1.62	52.36	50.76	1.60	50.86	49.36	1.50
สังคมศึกษาฯ	33.59	33.02	0.57	37.75	36.53	1.22	40.80	39.70	1.10
ภาษาอังกฤษ	24.77	25.35	-0.58	23.06	23.44	-0.38	24.53	24.98	-0.45
คณิตศาสตร์	20.50	20.48	0.02	21.85	21.74	0.11	26.89	26.59	0.30
วิทยาศาสตร์	30.66	30.48	0.18	32.97	32.54	0.43	33.65	33.40	0.25
สุขศึกษาฯ	63.31	52.03	11.28	52.29	51.94	0.35			
ศิลปะ	29.62	29.00	0.62	35.95	34.64	1.31			
การงานฯ	52.25	49.98	2.27	51.26	49.01	2.25			

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9,รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2558, เอกสารลำดับที่ 2/2559 (สพม.9 : กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลจัดการศึกษา,2558),32.

จากตารางที่ 2 เปรียบเทียบผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน(O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระดับเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 กับระดับชาติ ปีการศึกษา 2556-2558 พบว่า คะแนนเฉลี่ยร้อยละสูงกว่าระดับประเทศเกือบทุกรายวิชา ยกเว้นวิชาภาษาอังกฤษ ที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศต่อเนื่องทั้ง 3 ปีการศึกษา และเมื่อพิจารณาผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน(O-NET) พบว่า รายวิชาในกลุ่มสาระหลัก ได้แก่ วิชาต่างประเทศ(อังกฤษ) คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์ มีผลการทดสอบไม่ถึงเกณฑ์ร้อยละ 50

จากปัญหาข้างต้นจะเห็นว่า ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน(O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญประการหนึ่งที่จะสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพและประสิทธิภาพทางการศึกษา ที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนา

ปรับปรุงให้ดีขึ้น ซึ่งงานวิชาการเป็นงานที่มีขอบข่ายครอบคลุมประสิทธิภาพทางการศึกษา อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพแก่ผู้เรียนทุกด้าน คุณภาพของผลผลิตจึงขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียน ผู้บริหารในฐานะผู้นำทางวิชาการ จึงต้องเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการใช้เทคโนโลยีและการจัดการความรู้เพื่อการบริหารงานในสถานศึกษา และบทบาทการพัฒนาสถานศึกษาเกี่ยวกับงานด้านวิชาการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาของการวิจัย จึงกำหนดวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังต่อไปนี้

1. เพื่อทราบการจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9
2. เพื่อทราบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9
3. เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9

ข้อคำถามของการวิจัย

1. การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 อยู่ในระดับใด
2. การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 อยู่ในระดับใด
3. การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 มีความสัมพันธ์กันหรือไม่

สมมติฐานของการวิจัย

1. การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 อยู่ในระดับปานกลาง
2. การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 อยู่ในระดับปานกลาง
3. การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 มีความสัมพันธ์กัน

ขอบข่ายเชิงมโนทัศน์สรุปของการวิจัย

ในการศึกษางานวิจัยครั้งนี้ได้นำทฤษฎีเชิงระบบของ แคทซ์และคาน(Katz and Kahn)¹⁶ เป็นวิธีการปฏิบัติงานที่เป็นระบบ โดยมีการนำเอาปัจจัยที่จำเป็นต่อการบริหารมาใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ตรงตามเป้าหมายที่กำหนด องค์ประกอบของระบบประกอบด้วยปัจจัยนำเข้า (input) กระบวนการทำงาน(process) และผลผลิต(output) ที่จะเกิดขึ้นจะมีส่วนสัมพันธ์กัน ส่งผลซึ่งกันและกันภายใต้สภาพแวดล้อม(context) ทั้งภายในและภายนอกและการวิเคราะห์ระบบ เป็นวิธีการนำเอาผลที่ได้ ซึ่งเรียกว่า ข้อมูลย้อนกลับ (Feed Back) จากผลผลิตหรือการประเมินผล มาพิจารณาปรับปรุงระบบให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งระบบไม่ใช่องค์ประกอบทางการศึกษาโดยตรง แต่สามารถส่งผลต่อการจัดคุณภาพทางการศึกษาได้ การจัดองค์ประกอบของการเรียนการสอน จำเป็นต้องให้มีความสัมพันธ์กัน เพื่อสะดวกต่อการนำไปสู่จุดหมายปลายทางของการเรียนการสอนที่ได้กำหนดไว้ เช่น ปัจจัยนำเข้า (Input) ในระบบการศึกษา ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ การจัดการ เป็นต้น¹⁷ ปัจจัยนำเข้าเหล่านี้จะถูกเปลี่ยนผ่านกระบวนการขององค์กร(process) คือ กระบวนการบริหาร กระบวนการจัดการความรู้ของผู้บริหาร การบริหารงานวิชาการ การจัดการเรียนการสอน ฯลฯ เพื่อทำให้เกิดผลผลิตตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ คือ คุณลักษณะหรือการแสดง พฤติกรรมการปฏิบัติงานและการพัฒนางานของสถานศึกษาด้านการบริหารงานวิชาการ เพื่อให้ เกิดผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายการเรียนรู้ หรือการจัดการศึกษา มีทักษะมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้ เต็มศักยภาพพร้อมที่จะพัฒนาเด็กและเยาวชนของชาติให้มีคุณภาพ สำหรับการจัดการความรู้และ การกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อการเรียนรู้ นั้น กำลังได้รับการยอมรับในวงการศึกษา คำอธิบายพื้นฐาน ที่สุดของการจัดการความรู้ หมายความว่าถึง กลุ่มของกิจกรรมที่ช่วยให้เกิดการใช้ข้อมูลและสารสนเทศ ร่วมกันในการตัดสินใจ ปัจจุบันหลายหน่วยงานทางการศึกษา เริ่มได้รับงบประมาณสนับสนุนเพื่อ การจัดการความรู้ มีการกำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ด้านการจัดการความรู้ เพื่อเข้ามาจัดระบบข้อมูลให้ ใช้ร่วมกันได้ทั้งองค์กร มีการลงทุนในเทคโนโลยีต่างๆ เพื่อปรับปรุงการไหลเวียนของข้อมูล ในบางกรณีให้ความสำคัญกับการจัดการความรู้เพื่อวัตถุประสงค์ในการประเมินผลลัพธ์ของการศึกษา ซึ่งมีผู้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการความรู้ไว้หลายแนวทาง เพื่อเป็นกรอบการปฏิบัติการเข้าถึง การจัดการความรู้ ซึ่งมีวิธีการหลายรูปแบบ และเริ่มมีการนำมาใช้ในการพัฒนาองค์กร สามารถแบ่ง ชนิดกรอบแนวคิดการจัดการความรู้ ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กรอบแนวคิดแบบ Prescriptive

¹⁶Daniel Katz and Robert L. Kahn, *The social Psychology of Organization*, 2nd ed. (New York : John Wiley & Sons, 1978), 20.

¹⁷อำนาจ ทองโปร่ง, *กระบวนการทัศน์ใหม่ทางการบริหารการศึกษา* (กรุงเทพ ฯ : สนพ.ม. รามคำแหง, 2553), 87-90.

กรอบแนวคิดแบบ Descriptive และกรอบแนวคิดแบบผสมผสานระหว่าง Prescriptive และ Descriptive¹⁸ กรอบความรู้แต่ละแนวคิดจะมีองค์ประกอบ ลำดับและขั้นตอนของวงจรแตกต่างกัน แนวคิดของ วิกซ์ (Wiig) แบ่งองค์ประกอบออกเป็น 3 กลุ่ม เรียกว่า เสาหลักของการจัดการความรู้ (Pillar of Knowledge Management) เสาหลักที่ 1 ประกอบด้วยการสำรวจและแบ่งประเภทของความรู้ วิเคราะห์ความรู้และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องและเรียบเรียงและนำเสนอความรู้ เสาหลักที่ 2 เน้นเรื่องการประเมินค่าของความรู้และกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และเสาหลักที่ 3 ประกอบด้วย การสังเคราะห์กิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับความรู้ การจัดการและควบคุมความรู้การเผยแพร่และนำความรู้ไปใช้ได้อย่างง่าย โดยแต่ละเสาหลักนั้นจะประกอบด้วยกิจกรรมที่ทำให้วงจรความรู้ครบถ้วนซึ่งได้แก่ การสร้าง(Create) การนำเสนอ(Manifest) การใช้(Use) และการถ่ายทอด(Transfer)¹⁹ ส่วนแนวคิดของ โนนากะ (Nonaka) กล่าวถึงวงจร SECI ที่เปลี่ยนแปลงความรู้(Knowledge Conversion) โดยเปลี่ยนความรู้ที่มีในลักษณะเป็น Tacit Knowledge และ Explicit Knowledge ทำให้เกิดความรู้ใหม่ขึ้น โดยหมุนเกลียวต่อยอดความรู้เรื่อยๆ ไม่มีที่สิ้นสุด การสร้างความรู้ในแนวคิดของ Nonaka ประกอบด้วย Socialization เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้แบบความรู้ฝังลึกไปเป็นความรู้ฝังลึก(Tacit to Tacit) โดยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ตรงของผู้ที่สื่อสารระหว่างกัน สร้างเป็นความรู้ของแต่ละบุคคลขึ้นมาผ่านการทำงานร่วมกับผู้อื่น การสังเกตการลอกเลียนแบบและการลงมือปฏิบัติ ความรู้ฝังลึกนี้อาจจะ เป็นกระบวนการคิดซึ่งเป็น การยากที่จะอธิบายออกมาเป็นคำพูดการที่เข้าไปมีส่วนร่วมจะทำให้สามารถเรียนรู้ได้(Externalization) เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้แบบความรู้ฝังลึกไปเป็น ความรู้ชัดแจ้ง(Tacit to Explicit) โดยการเปรียบเทียบการตั้งสมมติฐาน กรอบความคิด ในการถ่ายทอดความรู้ฝังลึกออกมาเป็นความรู้ชัดแจ้งโดยผ่านการพูดคุย การเล่าเรื่อง ซึ่งกระบวนการนี้เป็นกระบวนการที่สำคัญในการสร้างความรู้(Combination) เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้แบบ ความรู้ชัดแจ้งไปเป็นความรู้ชัดแจ้ง(Explicit to Explicit) เป็นกระบวนการที่ทำให้ความรู้สามารถจับต้องได้นำไปใช้ได้และใช้งานร่วมกันได้สามารถ โดยการแยกแบ่งประเภทและทำให้อยู่ในรูปเอกสาร เป็นการจักระบบความรู้เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้แบบความรู้ชัดแจ้งไปเป็นความรู้ฝังลึก(Explicit to Tacit) เกิดจากการทำความเข้าใจในความรู้แบบชัดแจ้งของบุคคลจนเกิดเป็นความรู้ขึ้น โดยผ่านการอ่านหนังสือเอกสารแล้วทำความเข้าใจหรือผ่านการฝึกปฏิบัติ การนำเอา

¹⁸ Rubenstein-Montana, B.,l. Liebowitz, J. Buchwalter, and D. McCaw. "A Systems Thinking Framework for Knowledge Management, Decision Support Systems".Vol 31, issue 1, May 2001, pp. 5-16.

¹⁹Wiig, K. "Knowledge Management Foundations", (Schema Press, USA), 13.

ความรู้ไปใช้²⁰ ปีเตอร์ ดรักเกอร์ (Peter F. Drucker) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการความรู้ ที่เป็นระบบไว้ 7 ประการ คือ 1. แรงจูงใจ 2. เป้าหมาย 3. การเรียนรู้ 4. การวางแผน 5. การเข้าถึงความรู้ 6. การลงมือปฏิบัติ 7. การแลกเปลี่ยน²¹ ปีเตอร์ เซ็งเก (Peter Senge) ได้กล่าวสรุปโดยให้ความสำคัญกับนวัตกรรมในการจัดการความรู้คือ 1. การเรียนรู้ 2. การสร้างนวัตกรรม 3. การเผยแพร่ขีดความสามารถ 4. การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 5. ชุมชนปฏิบัติ²² โทมัสเฮช ดาเวนพอร์ท (Thomas H. Davenport) และกิลเบิร์ตพรอบท์ (Gilbert J.B.Probst) ได้กล่าวว่าการจัดการความรู้ประกอบด้วย 8 ประการคือ 1. การกำหนดและสร้างทีมงาน 2. การกำหนดกลยุทธ์ 3. การดำเนินการสำรวจความรู้ที่มีอยู่แล้วในองค์กร 4. การเลือกโครงการนำร่อง 5. การพัฒนาโครงการ 6. การกำหนดเทคโนโลยีสนับสนุน 7. การกำหนดแผนหลัก 8. การติดตามและควบคุมโครงการ²³ ส่วนแนวคิดของเจไลโบวิทซ์และโทมัสเบคแมน (Jay Liebowitz & Thomas J.Beckman) กล่าวว่า กระบวนการจัดการความรู้ มีรายละเอียด ดังนี้ 1. การกำหนดองค์ความรู้ 2. การรวบรวมองค์ความรู้ 3. การคัดเลือกองค์ความรู้ 4. การจัดเก็บองค์ความรู้ 5. การแบ่งปันองค์ความรู้ 6. การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ 7. การสร้างองค์ความรู้ใหม่ 8. การถ่ายทอดองค์ความรู้²⁴

การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาควรเป็นผู้นำของครูในด้านวิชาการเป็นอันดับแรก เพราะหน้าที่ของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาทุกแห่งคือทำให้ความรู้แก่นักเรียนในด้านวิชาการ โดยการทำงานร่วมกับครู กระตุ้นเตือนครูให้คำแนะนำครูและประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพในการสอน เพราะงานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา ฮอลลิงเจอร์ และมอร์ฟ (Hollinger and Murphy) มีการแบ่งคุณลักษณะในการบริหารงานวิชาการเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1. การกำหนดภารกิจของโรงเรียน 2. การจัดการด้านการเรียนการสอน 3. การส่งเสริมบรรยากาศ

²⁰Nonaka, Ikujiro&Hirotaka Takeuchi.2004. **Hitotsubashi on Knowledge Management.**Clementi Loop, Singapore: John Wiley & Sons (Asia).

²¹Peter F. Drucker, **Managing in The Time of Great Change** (Oxford : Butterwort - unnemann, 1995), 135.

²²Peter M. Senge, **The Fifth Discipline : The Art and Practice of Learning Organization** (New York : Doubleday / Currency, 1990), 56-61.

²³ Thomas H. Davenport and Gilbert J.B.Probst, **Some Principles of Knowledge Management** [online],accessed 15 January 2015.Available from <http://www.mccombs.Utexas.edu/kma/kmprin.htm>.

²⁴Jay Liebowitz and Thomas J.Beckman, **Knowledge Organization: What Every Manager Should Know.** (United States of America : CRC Press LLC ,1998) : 52-54.

ทางวิชาการ²⁵ เซอร์จิโอวานีและคณะ(Sergiovanni and others) ให้ความเห็นว่า ขอบข่ายของงานบริหารวิชาการ มีดังนี้ 1. การตั้งปรัชญาการศึกษาขึ้นมาและตั้งวัตถุประสงค์ในการบริหารงานเพื่อให้บรรลุปรัชญาการศึกษา 2. การจัดทำโครงการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ 3. จัดให้มีการประเมินผลหลักสูตรและการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ 4. สร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้พร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลง 5. จัดหาวัสดุเพื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอ²⁶

ส่วนปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ กล่าวถึงขอบข่ายงานวิชาการ ประกอบด้วย 1. การวางแผนงานเกี่ยวกับงานวิชาการ 2. การจัดทำแผนงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน 3. การจัดการเกี่ยวกับการเรียนการสอน 4. การวัดและ ประเมินผลในด้านวิชาการ²⁷ ในขณะที่กระทรวงศึกษาธิการที่ได้จำแนกงานทางวิชาการออกเป็น 12 ด้าน คือ 1. ก่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3. การวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน 4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5. การพัฒนาสื่อวัตกรรมการและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7. การนิเทศการศึกษา 8. การแนะแนวการศึกษา 9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10. การส่งเสริม ความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน 11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น 12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา²⁸

ส่วนเฟเบอร์และเชียรอน (Faber and Shearron) ได้แบ่งงานวิชาการออกเป็น 6 ด้าน คือ 1. การจัดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร 2. การจัดเนื้อหาของหลักสูตร 3. การนำหลักสูตรไปใช้ 4. การจัดอุปกรณ์การสอน 5. การนิเทศการสอน 6. การส่งเสริมครูประจำการ²⁹

จากแนวคิดและขอบข่ายทฤษฎีที่กล่าวมา ผู้วิจัยสามารถนำเสนอเป็นกรอบแนวคิดดังแสดงไว้ในแผนภูมิที่ 1

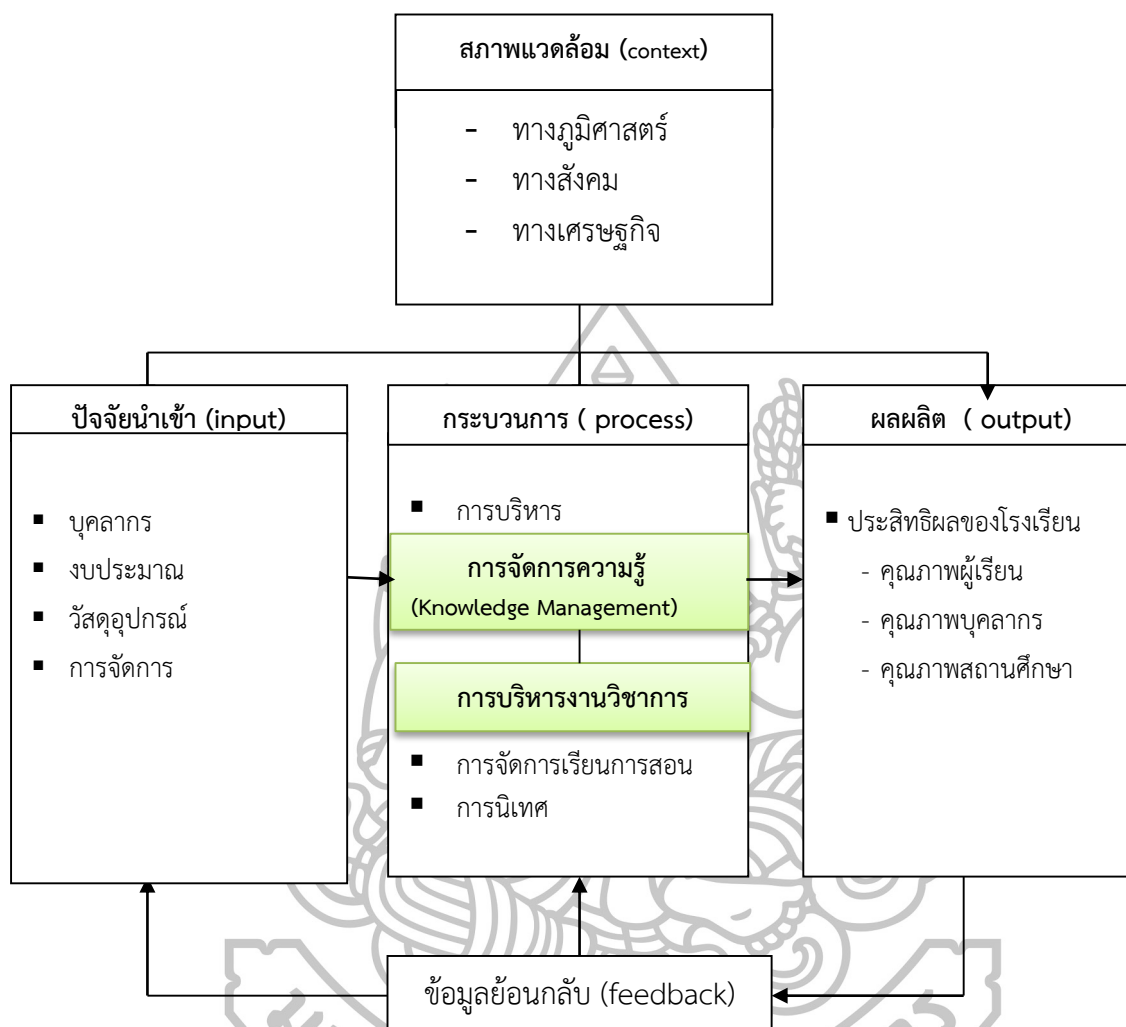
²⁵ Phillip Hallinger and Joseph Murphy, “ Assessing the Instructional Management Behavior of Principals,” The Elementary School Journal86,2(November 1985) : 217-224.

²⁶ Thomas J. Sergiovanni and others ,Educational Governance and Administration (New Jersey:Prentice-Hall,Inc.,1981),267-268.

²⁷ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ , การบริหารงานวิชาการ (กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ, 2553), 3-4.

²⁸กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้า และพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2546) , 32.

²⁹Charles F. Faber and Gilbert F. Shearron, Elementary School Administration Theory and Practice (New York : Rinehart and Winston,1970), 212.

แผนภูมิที่ 1 ขอบข่ายเชิงมโนทัศน์สรุปของการวิจัย

ที่มา : Daniel Katz and Robert L. Kahn, **The Social Psychology of Organizations**, 2nd ed. (New York : John Wiley and Son,1978), 20.

: อำนวย ทองโปร่ง, **กระบวนการทัศน์ใหม่ทางการบริหารการศึกษา** (กรุงเทพฯ ฯ : สนพ.ม.รามคำแหง, 2553), 87-90.

: Jay Liebowitz and Thomas J.Beckman, **Knowledge Organization : What Every Manager Should Know**. (United States of America : CRC Press LLC ,1998) : 52-54.

: กระทรวงศึกษาธิการ, **คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล** (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์(ร.ส.พ.),2546),34.

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย โดยมุ่งศึกษาเกี่ยวกับการจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานด้านวิชาการซึ่งในทางปฏิบัติแล้วสถานศึกษามัธยมศึกษาแต่ละแห่ง อาจจะทำขอบข่ายงานวิชาการแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการกระบวนการจัดการความรู้ของของเจโลโบวิช และ โทมัสเบคแมน (Jay Liebowitz & Thomas J. Beckman) มาเป็นขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. การกำหนดองค์ความรู้
2. การรวบรวมองค์ความรู้
3. การคัดเลือกองค์ความรู้
4. การจัดเก็บองค์ความรู้
5. การแบ่งปันองค์ความรู้
6. การประยุกต์ใช้องค์ความรู้
7. การสร้างองค์ความรู้ใหม่
8. การถ่ายทอดองค์ความรู้

ส่วนการพัฒนาสถานศึกษา ด้านการบริหารวิชาการ เป็นงานหลักของสถานศึกษา มีขอบข่ายกว้างขวาง ซึ่งเกี่ยวข้องกับงานทุกด้านของสถานศึกษา นักวิชาการทางการศึกษากล่าวถึงขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการไว้หลายท่าน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของกระทรวงศึกษาธิการที่ได้จำแนกงานทางวิชาการออกเป็น 12 ด้าน ประกอบด้วย

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ดังปรากฏในแผนภูมิที่ 2

การจัดการความรู้(X_{tot})	การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน(Y_{tot})
<ol style="list-style-type: none"> 1. การกำหนดองค์ความรู้ (X_1) 2. การรวบรวมองค์ความรู้ (X_2) 3. การคัดเลือกองค์ความรู้ (X_3) 4. การจัดเก็บองค์ความรู้ (X_4) 5. การแบ่งปันองค์ความรู้ (X_5) 6. การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ (X_6) 7. การสร้างองค์ความรู้ใหม่ (X_7) 8. การถ่ายทอดองค์ความรู้ (X_8) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา(Y_1) 2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้(Y_2) 3. การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน (Y_3) 4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา(Y_4) 5.การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา(Y_5) 6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้(Y_6) 7. การนิเทศการศึกษา(Y_7) 8. การแนะแนวการศึกษา(Y_8) 9.การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา(Y_9) 10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน(Y_{10}) 11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น(Y_{11}) 12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคลรอบคร้วองค์กรหน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา(Y_{12})

แผนภูมิที่ 2 ขอบเขตของการวิจัย

ที่มา : Jay Liebowitz and Thomas J.Beckman, **Knowledge Organization : What Every Manager Should Know.**(United States of America : CRC Press LLC,1998) :52-54.

: กฎกระทรวงศึกษาธิการ, **คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล** (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์(ร.ส.พ.), 2546), 34.

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เข้าใจความหมายเฉพาะของคำที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ให้ตรงกัน จึงได้นิยามความหมายของคำต่างๆ ไว้ดังนี้

การจัดการความรู้ หมายถึง กระบวนการต่างๆ ในการจัดการความรู้ เป็นกระบวนการที่จะช่วยให้เกิดพัฒนาการของความรู้ หรือการจัดการความรู้ที่จะเกิดขึ้นภายในองค์กร มีทั้งหมด 8 ขั้นตอน การกำหนดองค์ความรู้ การรวบรวมองค์ความรู้ การคัดเลือกองค์ความรู้ การจัดเก็บองค์ความรู้ การแบ่งปันองค์ความรู้ การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ การสร้างองค์ความรู้ใหม่ การถ่ายทอดองค์ความรู้

การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ตลอดถึงการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนของนักเรียนให้มีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลถึงประสิทธิภาพในการบริหารงานในสถานศึกษา จำแนกออกเป็นการบริหารงานในด้านวิชาการรวม 12 งาน คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 หมายถึง โรงเรียนของรัฐบาลที่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

เนื้อหาในบทนี้ เป็นการขยายแนวความคิดและทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่ได้ศึกษาอย่างกว้างขวาง โดยการค้นคว้า รวบรวมวรรณกรรม ทฤษฎี แนวคิด สารสำคัญจากตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ โดยผู้วิจัยขอเสนอวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องโดยมีรายละเอียดดังนี้

การจัดการความรู้

ความหมายของความรู้

การดำเนินชีวิตในยุคโลกาภิวัตน์ อันเป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสารและโลกไร้พรมแดน เต็มไปด้วยการแข่งขัน การเผชิญกับสิ่งแปลกใหม่และวิทยาการต่างๆ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการจัดการความรู้เพื่อเป็นกระบวนการในการนำความรู้ที่มีอยู่หรือเรียนรู้ใหม่มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร มีผู้ให้คำนิยามเกี่ยวกับความรู้ไว้หลากหลาย ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายว่า ความรู้ คือ สิ่งที่ได้มาจากการศึกษา เล่าเรียนการค้นคว้าหรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติ และทักษะความเข้าใจหรือสารสนเทศที่ได้รับมาจากประสบการณ์ สิ่งที่ได้รับมาจากการได้ยิน ได้ฟัง การคิดหรือการปฏิบัติองค์วิชาในแต่ละสาขา³⁰

กิริติ ยศยิ่งยง กล่าวว่า ความรู้เป็นความคิดของแต่ละบุคคลที่ผ่านกระบวนการคิด วิเคราะห์และสังเคราะห์ จนเกิดความเข้าใจและนำไปใช้ประโยชน์ในการสรุปและตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆ จนได้รับการยกย่องโดยคนกลุ่มหนึ่งในสังคม³¹

เบนจามิน บลูม(Benjamin S. Bloom) กล่าวว่า ความรู้ หมายถึง เรื่องที่เกี่ยวกับการระลึกถึงสิ่งเฉพาะ วิธีการและกระบวนการต่าง ๆ รวมถึงแบบกระสวนของโครงการวัตถุประสงค์

³⁰ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (กรุงเทพฯ : นานมีบุคส์ พับลิเคชั่น, 2556), 12.

³¹กิริติ ยศยิ่งยง, การจัดการความรู้ในองค์กรและกรณีศึกษา (กรุงเทพฯ : มิสเตอร์ก๊อปปีพับลิชชิง, 2549), 4.

ในด้านความรู้ โดยเน้นในเรื่องของกระบวนการทางจิตวิทยาของความจำ อันเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงเกี่ยวกับการจัดระเบียบ³²

ดาเวนพอร์ต และพรูแซค (Davenport and Prusak) กล่าวว่า ความรู้ หมายถึง ส่วนผสมของประสบการณ์ คุณค่า สารสนเทศที่เป็นสภาพแวดล้อมและโครงสร้างการทำงาน สำหรับการประเมินและรวมกันของประสบการณ์และสารสนเทศใหม่³³

ฮิเดโอะ ยามาซากิ(Hideo Yamazaki) กล่าวว่า “ความรู้ในรูปของพีรามิด โดยให้ความหมายของ ข้อมูลว่า เป็นข้อเท็จจริง เป็นข้อมูลดิบ หรือตัวเลขต่างๆ ที่ยังไม่ได้ผ่านการแปลความ ส่วน “สารสนเทศ” เป็นข้อมูลที่ผ่านกระบวนการสังเคราะห์ วิเคราะห์ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการและการตัดสินใจ มีบริบทจากความเชื่อ สำคัญสำนึก หรือประสบการณ์ของผู้ใช้สารสนเทศนั้น โดยมีอยู่ในรูปของข้อมูลที่วัดได้หรือจัดต้องได้ “ความรู้” คือ สารสนเทศที่ผ่านกระบวนการคิด เปรียบเทียบ เชื่อมโยงกับความรู้อื่นจนเกิดเป็นความเข้าใจและนำไปใช้ประโยชน์ในการสรุปและตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆ โดยไม่จำกัดช่วงเวลา หรือกล่าวได้ว่าเป็นสารสนเทศที่ก่อให้เกิดประโยชน์กับเราในการนำไปใช้งานและ “ปัญญา” คือ ความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวคน ก่อให้เกิดประโยชน์ในการนำไปใช้ เพื่อให้เข้าใจมากยิ่งขึ้น³⁴

มาร์ควอดต์(Marquardt) กล่าวว่า ความรู้ ประกอบด้วย สาระ หลักการและประสบการณ์ สามารถชี้แจงแนวทางในการดำเนินการ การบริหาร การแก้ปัญหาและการตัดสินใจ โดยความรู้ทำให้คนสามารถให้ความหมายแก่ข้อมูลและสร้างเป็นสารสนเทศได้ เมื่อมีความรู้สามารถจัดการกับแหล่งสารสนเทศที่มีอยู่และปฏิบัติงานได้อย่างชาญฉลาด³⁵

จากความหมายของความรู้ที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ความรู้เป็นสิ่งที่สั่งสมจากการเรียนรู้ ค้นคว้าประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการคิดเปรียบเทียบเชื่อมโยงความรู้อื่นๆ และผสมผสานกับความรู้และประสบการณ์เดิมจนเกิดเป็นความเข้าใจสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานหรือแก้ปัญหาได้

³²Benjamin M. Sachs,(Ed.).*Taxonomy of educational objectives : The classification of educational goals: Handbook I, cognitive domain*,(New York: Longman, 1956), 1.

³³Davenport, T. H., Prusak, L. *Working knowledge: How organizations manage what they know* (Harvard Business School Press : Boston, 1998), 1-24.

³⁴บุญดี บุญญากิจและคณะ, *การจัดการความรู้จากทฤษฎีสู่ปฏิบัติ* (กรุงเทพ : จิรวัดน์ เอ็กซ์เพรส จำกัด,2549),14

³⁵Marquarde, Michael, *Building the Learning Organization: Mastering the 5 Elements for Corporate Learning* (Palo Alto: Davies-Black Publishing, 2002),19.

ประเภทของความรู้

วิก์(Wiig) แบ่งองค์ประกอบความรู้ออกเป็น 3 กลุ่ม เรียกว่า เสาหลักของการจัดการความรู้(Three Pillar of Knowledge Management) เสาหลักที่ 1 ประกอบด้วยการสำรวจและแบ่งประเภทของความรู้ วิเคราะห์ความรู้และกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยเรียงเรียงและนำเสนอความรู้ เสาหลักที่ 2 เน้นเรื่องการประเมินค่าของความรู้และกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และเสาหลักที่ 3 ประกอบด้วย การสังเคราะห์กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความรู้อื่นๆ การจัดการและควบคุมความรู้ การเผยแพร่และนำความรู้ไปใช้โดยง่าย โดยแต่ละเสาหลักนั้นจะประกอบด้วยกิจกรรมที่ทำให้วงจรความรู้ครบถ้วน ซึ่งได้แก่ การสร้าง(Create) การนำเสนอ(Manifest) การใช้(Use) และการถ่ายทอด (Transfer)³⁶

โนนากะ และ ทาเคชิ(Nonaka and Takeuchi) กล่าวว่า ความรู้ในองค์การจะมี 2 ลักษณะ คือ ความรู้ที่ซ่อนอยู่(tacit knowledge) มักจะอยู่กับตัวบุคคลในลักษณะที่เป็นทักษะและความชำนาญของบุคคลนั้นๆ การถ่ายทอดหรือการแบ่งปันความรู้ทำได้ยาก ต้องอาศัยบุคคลนั้นให้เป็นผู้สอน ทำการฝึกฝนสมาชิกคนอื่นๆ ให้เกิดความชำนาญในงานนั้นๆ ซึ่งความรู้ประเภทนี้จะสูญหายได้ง่าย ขณะที่ความรู้ในองค์การอีกลักษณะหนึ่งคือความรู้ที่เห็นได้อย่างชัดเจน(explicit knowledge) คือความรู้ที่ถูกจดบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรหรือจับต้องได้ เช่น อาจอยู่ในรูปแบบของคู่มือ การปฏิบัติงาน สมาชิกคนอื่นๆในองค์การสามารถหยิบใช้ได้ง่ายในองค์การ เพื่อการเรียนรู้ผู้บริหารจะต้องกระตุ้นให้สมาชิกในองค์การพยายามที่จะทำ Tacit knowledge ให้เป็นลักษณะของ explicit knowledge มากที่สุด เพื่อว่าเมื่อเกิดการลาออกความรู้ที่พนักงานแต่ละคนมีก็จะยังคงอยู่กับองค์การ ไม่ได้หายไปตามพนักงานคนนั้นๆด้วย ขั้นตอนของการแบ่งปันความรู้จึงเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมองค์การที่เปิดเผยและมีความไว้วางใจซึ่งกันและกันอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ให้การสนับสนุนการเรียนรู้ ไม่มีการตำหนิลงโทษโดยการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพจะเป็นตัวเร่งการแบ่งปันความรู้ นอกจากนี้การสร้างความรู้สึกรักของความเป็นเจ้าของ ความรู้สึกถึงความรับผิดชอบ การให้อำนาจ การตัดสินใจ ตลอดจนการทำงานเป็นทีมจะส่งผลต่อการแบ่งปันความรู้ทั้งสิ้น³⁷

เซนต์ วัน(Saint-Onge H.) กล่าวว่า ความรู้สามารถแยกได้ 2 ประเภทคือ

1. ความรู้โดยนัย(Tacit or Implicit Knowledge) หมายถึง ความรู้เฉพาะบุคคลเกิดจากประสบการณ์ การเรียนรู้ สติปัญญาต่างๆ ประกอบกันเป็นองค์ประกอบของความรู้แต่ละบุคคล

³⁶Wiig, K. Knowledge Management Foundations (Arlington: Schema Press, 1993), 18.

³⁷Nonaka and Takeuchi, Hitotsubashi on Knowledge Management (Singapore: John Wiley & Sons, 2004), 4.

ความรู้ประเภทนี้ถือเป็นความรู้ที่ไม่เป็นทางการ จัดหมวดหมู่แต่สามารถพัฒนา แบ่งปัน สังเกต และ เลียบแบบได้

2. ความรู้ที่ปรากฏหรือความรู้ที่ชัดเจน(Explicit Knowledge) หมายถึง ความรู้ที่เป็น เหตุเป็นผลรวบรวมและแสดงออกมาให้เห็นในรูปแบบต่างๆ เช่น บทความและรายงานต่างๆ ซึ่งสามารถทำให้ผู้อื่นเข้าถึงได้ง่าย³⁸

เรียวกะ โทยามา(Ryoko Toyama) ได้แบ่งความรู้ตามความสามารถในการถ่ายทอด ออกเป็น 2 ประเภทดังนี้ 1. ความรู้แบบฝังลึก(Tacit Knowledge) เป็นความรู้ที่อยู่ในสมองคน ได้มาจากประสบการณ์สัญชาตญาณหรือพรสวรรค์ ยากต่อการบรรยายเป็นถ้อยคำหรือสูตรสำเร็จ ขึ้นอยู่กับความเชื่อและทักษะเชิงวิชาการของบุคคลที่จะกลั่นกรอง ความรู้ชนิดนี้สามารถพัฒนาและ แบ่งปันกันได้และเป็นความรู้ที่จะทำให้เกิดการได้เปรียบในการแข่งขัน บางแหล่งข้อมูลเรียกความรู้ ชนิดนี้ว่าภูมิปัญญา 2. ความรู้ชัดเจน(Explicit Knowledge) เป็นความรู้ที่เป็นเหตุเป็นผลสามารถ บรรยายหรือถอดความออกมาได้ในรูปของทฤษฎี การแก้ไขปัญหาคู่มือและฐานข้อมูลเป็นลักษณะ ของความรู้ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงหรือหาซื้อได้ นอกจากนี้ 2 ประเภทข้างต้นมีความรู้ลักษณะหนึ่งซึ่ง นักวิชาการบางท่านได้เพิ่มเติมขึ้นมาได้แก่ Implicit knowledge จัดเป็นความรู้ภายในองค์กรที่ อาจจะไม่เห็นชัดเจน เช่น กระบวนการปฏิบัติงานกฎระเบียบข้อบังคับ เป็นต้น³⁹

จากประเภทความรู้ที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ความรู้สามารถแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้สองประเภท คือ ความรู้ชัดเจน (Explicit Knowledge) และความรู้แฝงเร้น หรือความรู้แบบฝังลึก (Tacit Knowledge) ความรู้ชัดเจนคือความรู้ที่เขียนอธิบายออกมาเป็นตัวอักษร เช่น คู่มือปฏิบัติงาน หนังสือ ตำราฯลฯ ส่วนความรู้แฝงเร้นคือความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวคน ไม่ได้ถอดออกมาเป็นลายลักษณ์ อักษร หรือบางครั้งก็ไม่สามารถถอดเป็นลายลักษณ์อักษรได้ ความรู้ที่สำคัญส่วนใหญ่ มีลักษณะเป็น ความรู้แฝงเร้นอยู่ในคนทำงาน และผู้เชี่ยวชาญในแต่ละเรื่องจึงต้องอาศัยกลไกแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้ คนได้พบกัน สร้างความไว้วางใจกัน และถ่ายทอดความรู้ระหว่างกันและกัน

³⁸Saint-Onge H., Tacit knowledge: The key to the strategic alignment of intellectual capital, *Strategy and Leadership* (1996): 2, 10-14, 24.

³⁹Ryoko Toyama, *Knowledge Management Praticce*. (Japan: The yama group,2002),32.

ความหมายของการจัดการความรู้

ไพโรจน์ ชลารักษ์ กล่าวว่า การจัดการความรู้เป็นกระบวนการ เพราะต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่างและอาศัยกิจกรรมหลายกิจกรรมแตกต่างกัน มาผสมผสานเข้าด้วยกันด้วยเครื่องมือและเทคนิควิธีต่างๆ เพื่อให้เกิดความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น⁴⁰

ประเวศ วะสี กล่าวว่า การจัดการความรู้ หมายถึง การจัดการให้มีการค้นพบความรู้ ความชำนาญที่แฝงเร้นในตัวคน หาทางนำออกมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตกแตงให้ง่ายต่อการใช้สอย และมีประโยชน์เพิ่มขึ้นมีการต่อยอดให้คงงามและใช้ได้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงและกาลเทศะ มีความรู้ใหม่หรือนวัตกรรมเกิดขึ้นจากการเอาความรู้ที่ไม่เหมือนกันมาเจอกัน⁴¹

เจษฎา นกน้อย กล่าวว่า การจัดการความรู้ หมายถึง กระบวนการอย่างเป็นระบบ ในการแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้หรือนวัตกรรมและการจัดเก็บความรู้ที่เหมาะสม เพื่อสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานอันจะก่อให้เกิดการแบ่งปันและถ่ายโอนความรู้ เพื่อให้เกิดการแพร่กระจายและไหลเวียนความรู้ทั่วทั้งองค์กร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานขององค์กร⁴²

บุญดี บุญญาภิกิจและคณะ กล่าวว่า การจัดการความรู้เป็นกระบวนการในการนำความรู้ที่มีอยู่หรือเรียนรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร โดยผ่านกระบวนการต่างๆ เช่น การสร้าง รวบรวม แลกเปลี่ยนและใช้ความรู้⁴³

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร กล่าวว่า การจัดการความรู้ หมายถึง การรวบรวม สร้าง จัดระเบียบ แลกเปลี่ยน และประยุกต์ใช้ความรู้ในองค์กร โดยพัฒนาจากระบบข้อมูลไปสู่สารสนเทศเพื่อให้เกิดความรู้และปัญญาในที่สุด การจัดการความรู้ประกอบไปด้วยชุดของการปฏิบัติงานที่ถูกใช้โดยองค์กรต่างๆ เพื่อที่จะระบุ สร้าง แสดงและกระจายความรู้ เพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้และการเรียนรู้ภายในองค์กร⁴⁴

⁴⁰ไพโรจน์ ชลารักษ์, การจัดการความรู้: สังกัปทางทฤษฎี (นครปฐม: เพชรเกษมพรินต์ติ้ง กรุป,2551),53.

⁴¹ประเวศ วะสี, การจัดการความรู้ กระบวนการปลดปล่อยมนุษย์สู่ศักยภาพ เสรีภาพ และความสุข (กรุงเทพฯ : กรีน-ปัญญาญาณ, 2550), 47-48.

⁴²เจษฎา นกน้อย และคนอื่นๆ, นานาทรรศนะการจัดการความรู้และการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ (กรุงเทพฯ : ส. เอเชียเพลส, 2552), 4.

⁴³บุญดี บุญญาภิกิจและคณะ, การจัดการความรู้...จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ (กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด, 2549), 23.

⁴⁴สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร,การจัดการความรู้ (นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร,2550),10.

โนนากะ และ ทาเคชิ (Nonaka and Takeuchi) กล่าวว่า การจัดการความรู้ หมายถึง กระบวนการในการสร้างความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่อง เผยแพร่ความรู้ทั่วทั้งองค์กรและนำไปเป็นส่วนประกอบสำคัญของผลิตภัณฑ์บริการ เทคโนโลยีและระบบใหม่ๆ⁴⁵

จากความหมายของการจัดการความรู้ที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าการจัดการความรู้เป็นการรวบรวม สร้าง จัดระเบียบ แลกเปลี่ยนและประยุกต์ใช้ความรู้ในองค์กร โดยพัฒนาระบบจากข้อมูลไปสู่เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้เกิดความรู้และปัญญาเพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการทำงาน ต่อองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ

ความสำคัญของการจัดการความรู้

การจัดการความรู้เป็นแนวคิดการจัดการสมัยใหม่ที่มองคนในองค์กรเป็นทรัพย์สินอันมีค่า เนื่องจากกระแสยุคโลกาภิวัตน์ที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว องค์กรต้องมีการปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงทำให้คนในองค์กรมีประสิทธิภาพและคุณภาพ ต้องสามารถทำงานได้รอบด้านและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ การจัดการความรู้ก็เป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้เกิดการสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มให้กับองค์กร ให้กลายเป็นความสามารถในการแข่งขันที่ยั่งยืนต่อไป⁴⁶

โอเดล และคณะ (O'Dell and others) การจัดการความรู้ เป็นกลยุทธ์ในการที่จะทำให้คนได้รับความรู้ที่ต้องการภายในเวลาที่เหมาะสม รวมทั้งช่วยทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนและนำความรู้ไปปฏิบัติเพื่อยกระดับและปรับปรุงการดำเนินงานขององค์กร ทั้งนี้ การจัดการความรู้ไม่ใช่เครื่องมือที่จัดการกับตัวความรู้โดยตรง แต่เป็นวิธีการที่ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ที่มีระหว่างกันได้⁴⁷

กรอบความคิดการจัดการความรู้

องค์กรต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการนำระบบการจัดการความรู้มาใช้และต้องสอดคล้องกับเป้าหมายรวมขององค์กร ระบบการจัดการความรู้สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างองค์ความรู้ใหม่และจัดการกับความรู้เดิม เพื่อสนับสนุนกลยุทธ์ขององค์กรและบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ความรู้ขององค์กรสามารถบริหารจัดการได้โดยการควบคุมจัดการกระบวนการต่างๆ เช่น กระบวนการเปลี่ยนแปลง การจัดเก็บ การสร้างความรู้ใหม่ การสืบค้น การนำไปใช้ เป็นต้น

⁴⁵ Nonaka and Takeuchi, *Hitotsubashi on Knowledge Management* (Singapore : John Wiley & Sons, 2004), 4.

⁴⁶สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร, *การจัดการความรู้* (นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550), 11.

⁴⁷Carla O'Dell and others, "If Only We Knew What We Know :The Transfer of Internal Knowledge and Best Practice," The Free Press (n.p., 1998) : xii-xv, 3-9.

รวมทั้งการสร้างสภาพแวดล้อมภายในองค์กร ที่ทำให้กระบวนการเหล่านี้สามารถทำงานได้อย่างราบรื่น ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือสนับสนุนกระบวนการจัดการความรู้เหล่านี้

กรอบความคิดการจัดการความรู้ยังมีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก มีนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดการความรู้ได้นำเสนอกรอบความคิดการจัดการความรู้ในหลายรูปแบบที่น่าสนใจ โดยการแบ่งกรอบความคิดการจัดการความรู้ เป็น 3 กลุ่ม คือ แบบ Prescriptive เป็นกรอบแนวความคิดที่อธิบายถึงพัฒนาการของความรู้ในองค์กร แบบ Descriptive เป็นกรอบแนวความคิดที่อธิบายถึงขั้นตอนการจัดการความรู้และปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของการจัดการความรู้ และแบบผสมผสานระหว่าง แบบ Prescriptive และแบบ Descriptive เป็นกรอบแนวคิดที่อธิบายถึง องค์ความรู้ขององค์กร องค์ประกอบของกระบวนการความรู้ ปัจจัยที่ทำให้องค์กรสามารถจัดการความรู้ได้ และอาจรวมถึงขั้นตอนในการจัดการความรู้ด้วย⁴⁸

บัดินทร์ วิจารณ์ กล่าวว่า กรอบความคิดการจัดการความรู้ ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการในการจัดการความรู้ไว้ 5 ขั้นตอนคือ 1. กำหนดชนิดของความรู้หรือชนิดของต้นทุนทางปัญญาหรือองค์ความรู้ที่ต้องการ เพื่อตอบสนองกลยุทธ์หรือการปฏิบัติงานขององค์กรหรือสำรวจองค์ความรู้หลัก(Core Competency) ขององค์กร อะไรที่เป็นความรู้ที่สามารถสร้างความแตกต่างได้เมื่อเปรียบเทียบกับองค์กรอื่นหรือคู่แข่ง 2. การสร้างทุนทางปัญญา (Create)หรือการค้นหาใช้ประโยชน์จากทุนทางปัญญาที่มีอยู่ในองค์กร ด้วยวิธีการส่งไปศึกษาเพิ่มเติมการสอนงานภายในองค์กรหรือหากต้องการองค์ความรู้ใหม่ อาจต้องไปแสวงหาจากภายนอกองค์กร จากที่ปรึกษาและการเรียนรู้จากความสำเร็จขององค์กรอื่นโดยการเทียบเคียง (Benchmarking) 3. การเสาะหาและการจัดเก็บความรู้ในองค์กรให้เป็นระบบ(Capture) องค์กรต้องเสาะหาองค์ความรู้ทั้งที่เป็นความรู้ที่ชัดเจนหรือความรู้เปิดเผย(Explicit Knowledge) และองค์ความรู้ฝังลึกหรือความรู้โดยนัย (Tacit Knowledge) ที่อยู่ในรูปของประสบการณ์ใช้เป็นทุนความรู้ขององค์กรซึ่งพร้อมต่อการยกระดับความรู้และขยายความรู้ให้ทั่วทั้งองค์กร 4. การแบ่งปัน(Share) รวมถึงการแลกเปลี่ยนเผยแพร่กระจายถ่ายโอนความรู้ ซึ่งมีหลากหลายรูปแบบและหลายช่องทาง เช่น จัดสัมมนาแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน การสอนงานหรือการถ่ายโอนความรู้ในลักษณะเสมือน (Virtual) ผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ 5. การใช้ประโยชน์ (Use) การนำไปประยุกต์ใช้งานก่อให้เกิดประโยชน์ผลสัมฤทธิ์ และเกิดเป็นสัญญาปฏิบัติการขยายผลให้ระดับความรู้และวัดความสามารถในการแข่งขันขององค์กรสูงขึ้นกระบวนการจัดการความรู้ทั้ง 5 ขั้นตอนมีแนวทางหรือกิจกรรมที่นำไปสู่

⁴⁸Rubenstein-Montano, B., L.Liebowitz, J. Buchwalter, and D.McCaw(2001), "A System Thinking Framework for Knowledge Management,Decision Support System, vol 31,issue 1 ,May 2001, 5-16.

การปฏิบัติ เช่น การจัดทำฐานข้อมูลการปฏิบัติที่เป็นเลิศขององค์กร (Best Practices) การทำรายชื่อผู้เชี่ยวชาญขององค์กร เป็นต้น⁴⁹

Nonaka และ Takeuchi (Nonaka and Takeuchi) ได้เสนอกรอบความคิดการจัดการความรู้ โดยกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทั้งสองในรูปแบบของวงจร “SECI” เป็นวงจรเปลี่ยนแปลงความรู้ (Knowledge Conversion) ระหว่างความรู้ฝังลึก (Tacit Knowledge) กับความรู้ชัดแจ้ง (explicit Knowledge) ทำให้เกิดความรู้ใหม่ขึ้น ซึ่งจะหมุนเกลียวไปเรื่อย ๆ อย่างไม่สิ้นสุด เพราะการเรียนรู้เกิดขึ้นตลอดเวลา วงจร SECI เป็นการสร้างความรู้ใน 4 ลักษณะ คือ

Socialization จากความรู้ที่ซ่อนเร้น สู่ความรู้ที่ซ่อนเร้น ซึ่งเรียกว่า “Socialization : S” ซึ่งถือเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ประเภทซ่อนเร้นระหว่างบุคคล เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างความรู้โดยผู้ที่มีประสบการณ์จะถ่ายทอดให้แก่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลโดยตรง ผ่านกระบวนการทำตามและการฝึกปฏิบัติ กระบวนการ “Socialization” นี้ เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันไม่ได้ผ่านกระบวนการหรือเครื่องมือการสื่อสารที่ชัดแจ้งหรือเป็นสายลักษณะอักษร ดังนั้น การแลกเปลี่ยนความรู้ประเภทนี้จะต้องผ่านกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่สื่อสารกันโดยตรง หรือการปฏิบัติงานในสถานที่จริง เช่น การถ่ายทอดความรู้ระหว่างหัวหน้างานกับพนักงานฝึกงาน เป็นต้น

Externalization จากความรู้ที่ซ่อนเร้น (Tacit Knowledge) สู่ความรู้ที่เปิดเผย (Explicit Knowledge) ซึ่งเรียกว่า “Externalization : E” ในกระบวนการนี้ปัจเจกบุคคลที่มีความรู้ประเภทซ่อนเร้น พยายามที่จะเปลี่ยนความรู้ที่ตนมีไปสู่ความรู้ประเภทเปิดเผยหรือความรู้ชัดแจ้งด้วยวิธีการเปรียบเทียบ อุปมาอุปมัย หลักการ แนวคิด สมมติฐาน หรือตัวแบบ การสรุปวิธีปฏิบัติที่พนักงานขององค์กรคนหนึ่งได้ค้นพบว่าเป็นวิธีการที่ดีที่สุด ประหยัดเวลาและทรัพยากรในการดำเนินงานในเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้ประสบความสำเร็จเป็นคู่มือการปฏิบัติงาน (Operation Manual) เป็นต้น

Combination จากความรู้ที่เปิดเผย (Explicit Knowledge) สู่ความรู้ที่เปิดเผย (Explicit Knowledge) ซึ่งเรียกว่า “Combination : C” โดยในกระบวนการนี้ปัจเจกบุคคลมีการแลกเปลี่ยนและผสมผสานความรู้ที่เปิดเผย ผ่านสื่อที่เป็นเอกสาร หรือระบบคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารต่าง ๆ จะมีบทบาทสูงในกระบวนการ “Combination” ซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้ประเภทที่เปิดเผยใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กรได้

Internalization จากความรู้ที่เปิดเผย (Explicit Knowledge) สู่ความรู้ที่ซ่อนเร้น (Tacit Knowledge) ซึ่งเรียกว่า “Internalization: I” การเรียนรู้ของบุคคลและประสบการณ์ที่ได้จากกระบวนการ Socialization Externalization และ Combination สร้างให้เกิดเป็นความรู้ที่เป็นนวัตกรรมใหม่ของปัจเจกบุคคล ซึ่งถือเป็นผลึกความรู้ที่ได้จากกระบวนการเรียนรู้ของปัจเจกบุคคล

⁴⁹ บดินทร์ วิจารณ์, การพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ (กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท จำกัด, 2550), 5-6.

เช่น ทักษะการทำงานใหม่ ๆ ที่ค้นพบจากประสบการณ์การทำงานและเรียนรู้งานที่สั่งสมมาเป็นเวลานาน เป็นต้น⁵⁰

กระบวนการจัดการความรู้

การจัดการความรู้ คือ เครื่องมือสร้างความสามารถในการพัฒนาและแข่งขันขององค์กรหรือชุมชนท้องถิ่น สร้างความสามารถในการร่วมกันสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณภาพโดยที่พลังสร้างสรรค์นั้นอยู่ที่ปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างมนุษย์ การจัดการความรู้จำเป็นต้องมีการเอื้ออำนวยความสะดวกในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนที่ทำงานด้วยกัน ทั้งที่อยู่ในองค์กรหรือชุมชนท้องถิ่นเดียวกัน และต่างองค์กรหรือต่างชุมชนท้องถิ่น ให้ช่วยกันปรับปรุงวิธีทำงานให้ดีขึ้นตลอดเวลา นักวิชาการทางด้านการจัดการความรู้ ได้นำเสนอการแบ่งกระบวนการในการจัดการความรู้ มีความแตกต่างกันหลาย โดยมีการกำหนดประเด็นรายละเอียดในส่วนของขั้นตอนแยกย่อยออกไปตามกรอบความคิดของแต่ละคน ดังนี้

การ์วิน (Garvin) กล่าวว่า บุคลากรจะต้องนำเอาความรู้และความผิดพลาดมาใช้ในการแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงาน การเปลี่ยนแปลงแนวคิดของบุคลากรให้มีการคิดเป็นระบบจะช่วยในการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อองค์กรบุคลากรจะต้องเผยแพร่ความรู้ที่เกิดขึ้น มีทักษะในการถ่ายทอดความรู้⁵¹

ไลโบวิทซ์ และ เบคแมน (Jay Liebowitz and Beckman) กล่าวว่า กระบวนการจัดการความรู้เป็นการกำหนดความสามารถหลักขององค์กรและกลยุทธ์ที่มีอยู่ รวมทั้งความรู้ที่สำคัญ การจัดระเบียบความรู้ให้เป็นกิจจะลักษณะ เลือกเอาความรู้ที่ใช้ได้ มีคุณค่า ถูกต้อง และไม่มีความขัดแย้งกันสามารถดึงออกมาใช้ได้ตลอดเวลากระจายความรู้ไปยังผู้ที่สนใจและเพื่อใช้ในการทำงาน การดึงเอาหรือใช้ความรู้เพื่อการตัดสินใจ แก้ไขปัญหา สนับสนุนการทำงานหรือฝึกอบรม การค้นคว้าค้นพบความรู้ใหม่ผ่านกระบวนการวิจัยและพัฒนา ทดลอง หรือเกิดจากความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และทำการนำเสนอความรู้ในการผลิตสินค้าและบริการใหม่ให้แก่ลูกค้าและเพื่อน พนักงาน โดยกระบวนการต่างๆ ในการจัดการความรู้ เป็นกระบวนการที่จะช่วยให้เกิดพัฒนาการของความรู้หรือการจัดการความรู้ที่จะเกิดขึ้นภายในองค์กร มีทั้งหมด 8 ขั้นตอน การกำหนดองค์ความรู้ การรวบรวม

⁵⁰Nonaka and Takeuchi, *The Knowledge Creating Company* (USA : Harvard business, 1991), 70-73.

⁵¹David A. Garvin, *Building a learning organization* (Harvard Business, 2011), 72 - 75.

องค์ความรู้ การคัดเลือกองค์ความรู้ การจัดเก็บองค์ความรู้ การแบ่งปันองค์ความรู้ การประยุกต์ใช้ องค์ความรู้ การสร้างองค์ความรู้ใหม่ การถ่ายทอดองค์ความรู้⁵²

ประพนธ์ ผาสุกยี่ด กล่าวว่า กระบวนการจัดการความรู้ ที่เปรียบเทียบการจัดการความรู้ เหมือนกับปลาที่แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนหัวปลา เปรียบได้กับ Knowledge Vision เรียกโดยย่อว่า KV หมายถึง ส่วนที่เป็น วิสัยทัศน์ หรือทิศทางของการจัดการความรู้ คือ ก่อนลงมือทำ KM จะต้องกำหนดวิสัยทัศน์ว่า จะทำ การจัดการความรู้เพื่ออะไร หรือจะมุ่งหน้าไปทางไหน มีหลายหน่วยงานทำโดยไม่มีกำหนด KV ก่อน ซึ่งเป็นการไม่ถูกต้องและการกำหนด KV จะต้องมีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ขององค์กร มีหลายหน่วยงานทำ KM เพียงเพื่อได้ชื่อว่าได้ทำ KM แล้ว ซึ่งการเริ่มต้นที่ไม่ถูก เพราะความจริงแล้ว KM มิใช่ตัวเป้าหมาย แต่เป็นกระบวนการหรือกลยุทธ์ที่จะให้งานบรรลุผลตามที่ต้องการ โดยใช้ ความรู้เป็นฐานหรือเป็นปัจจัยทำให้งานสำเร็จ

ส่วนกลางลำตัว เปรียบได้กับ Knowledge Sharing เรียกโดยย่อว่า KS หมายถึง ส่วนของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Share and Learn) ซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดและยากที่สุดใน กระบวนการทำ KM เพราะจะต้องสร้างวัฒนธรรมองค์กร ให้คนยินยอมพร้อมใจที่จะแบ่งปันความรู้ซึ่ง กันและกัน การจัดการความรู้ คำว่า “การจัดการ” ในที่นี้หมายถึง การบริหารที่จะทำให้เกิดเหตุปัจจัย และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมสนับสนุนให้คนในองค์กรพร้อมที่จะแบ่งปันและเรียนรู้ร่วมกัน

ส่วนหางปลา เปรียบได้กับ Knowledge Assets เรียกโดยย่อว่า KA หมายถึง องค์ความรู้ ที่องค์กรได้เก็บสะสมไว้รวบรวมไว้เป็นคลังความรู้ ซึ่งมาจาก 2 ส่วน คือ Explicit Knowledge คือ ความรู้เชิงทฤษฎี ที่ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนอย่างเป็นรูปธรรม เช่น เอกสารตำรา และคู่มือ ปฏิบัติงาน เป็นต้น Tacit Knowledge คือ ความรู้ที่อยู่ในตัวคน ซึ่งไม่ปรากฏชัดเจนเป็นรูปธรรม หรือเป็นเอกสารตำรา แต่เป็นสิ่งที่มีความหมายและทำอย่างไรเมื่อบุคคลออกจากหน่วยงานไปแล้ว ความรู้นั้นยังคงอยู่กับหน่วยงาน ไม่สูญหายไปพร้อมกับตัวบุคคลการจัดการความรู้ในส่วนของ KA นี้ เป็นส่วนที่ต้องพึ่งเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) ช่วยในการจัดเก็บให้เป็นหมวดหมู่ เพื่อสะดวกใน การเรียกใช้และปรับแต่งความรู้ให้ทันสมัยอยู่เสมอ (Update) รวมทั้งมีการกำจัดความรู้ที่ไม่ใช้แล้ว เพื่อให้คลังความรู้ไม่ใหญ่เกินไปมีเฉพาะข้อมูลที่สำคัญเท่านั้น เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต ช่วยทำหน้าที่ เป็นพื้นที่เสมือน (Virtual Space) ให้คนที่อยู่ไกลกัน สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Share & Learn) ได้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น ถ้าเปรียบ KM เหมือนปลาตัวหนึ่ง ซึ่งมีส่วนประกอบ 3 ส่วน คือ ส่วนหัว ลำตัวและหาง รูปร่างของปลาแต่ละตัวหรือการทำ KM ของแต่ละหน่วยงาน ก็จะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับ จุดเน้นของหน่วยงานนั้น เช่น บางหน่วยงานอาจจะเน้นที่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งหมายความว่า

⁵²Jay Liebowitz and Thomas J.Beckman, Knowledge Organization : What Every Manager Should Know (United States of America : CRC Press LLC,1998):52-54.

ส่วนลำตัวปลาจะใหญ่กว่าส่วนอื่น ในขณะที่บางหน่วยงานอาจจะเน้นส่วนที่เป็นคลังความรู้และการใช้ ICT แสดงว่าหน่วยงานนั้นมีส่วนหางปลาใหญ่กว่าส่วนอื่น ดังนั้น ปลาแต่ละตัว (แต่ละหน่วยงาน) จึงมีรูปร่างไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับความต้องการหรือจุดเน้นของแต่ละหน่วยงาน ซึ่งมีลักษณะเฉพาะของตนเอง⁵³

คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการและสถาบันพึงผลผลิตแห่งชาติ เสนอขั้นตอนหลักของกระบวนการจัดการความรู้ เพื่อใช้ในหน่วยงานราชการไว้ 7 ขั้นตอนดังนี้

1. การบ่งชี้ความรู้ – เช่นพิจารณาว่า วิสัยทัศน์/ พันธกิจ/ เป้าหมาย คืออะไร และเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย เราจำเป็นต้องรู้อะไร, ขณะนี้เรามีความรู้อะไรบ้าง, อยู่ในรูปแบบใด, อยู่ที่ใคร
2. การสร้างและแสวงหาความรู้ – เช่นการสร้างความรู้ใหม่, แสวงหาความรู้จากภายนอก, รักษาความรู้เก่า, กำจัดความรู้ที่ใช้ไม่ได้แล้ว
3. การจัดความรู้ให้เป็นระบบ - เป็นการวางโครงสร้างความรู้ เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเก็บความรู้อย่างเป็นระบบในอนาคต
4. การประมวลและกลั่นกรองความรู้ – เช่นปรับปรุงรูปแบบเอกสารให้เป็นมาตรฐาน, ใช้ภาษาเดียวกัน, ปรับปรุงเนื้อหาให้สมบูรณ์
5. การเข้าถึงความรู้ – เป็นการทำให้ผู้ใช้ความรู้นั้นเข้าถึงความรู้ที่ต้องการได้ง่ายและสะดวก เช่น ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT), Web board, บอร์ดประชาสัมพันธ์ เป็นต้น
6. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ – ทำได้หลายวิธีการ โดยกรณีเป็น Explicit Knowledge อาจจัดทำเป็น เอกสาร, ฐานความรู้, เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือกรณีเป็น Tacit Knowledge อาจจัดทำเป็นระบบ ทีมข้ามสายงาน, กิจกรรมกลุ่มคุณภาพและนวัตกรรม, ชุมชนแห่งการเรียนรู้, ระบบพี่เลี้ยง, การสับเปลี่ยนงาน, การยืมตัว, เวทีแลกเปลี่ยนความรู้ เป็นต้น
7. การเรียนรู้ – ควรทำให้การเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของงาน เช่น เกิดระบบการเรียนรู้จากสร้างองค์ความรู้>นำความรู้ไปใช้>เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ใหม่ และหมุนเวียนต่อไปอย่างต่อเนื่อง⁵⁴

ส่วน บุญดี บุญญาภิกิจและคณะ ได้สรุปกระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Process) จากการศึกษากรอบความคิดของการจัดการความรู้ของนักวิชาการด้านการจัดการความรู้หลาย ๆ ท่าน ซึ่งสามารถสรุปขั้นตอนหลัก ๆ ของกระบวนการจัดการความรู้ได้ 7 ขั้นตอน ดังนี้คือ

1. การค้นหาความรู้ (Knowledge Identification) เป็นการค้นหาว่าองค์กรมีความรู้อะไรบ้าง ในรูปแบบใด อยู่ที่ใคร และความรู้อะไรบ้างที่องค์กรจำเป็นต้องมี ซึ่งจะทำให้องค์กรทราบว่าขาดความรู้อะไรบ้าง โดยทั่วไปองค์กรสามารถใช้แผนที่ความรู้ (Knowledge Mapping) เพื่อหาว่าความรู้ใดมีความสำคัญสำหรับองค์กร จัดลำดับความสำคัญของความรู้อุ้เหล่านั้น เพื่อให้องค์กรวาง

⁵³ประพันธ์ ผาสุกยี่ต, **การจัดการความรู้ : ฉบับมือใหม่หัดขับ**(กรุงเทพฯ : ไยโหม, 2550), 21-25.

⁵⁴คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการและสถาบันพึงผลผลิตแห่งชาติ, **คู่มือการจัดทำแผนการจัดการความรู้** (กรุงเทพฯ :เอ็กเซเปอร์เน็ท จำกัด, 2548), 5-6.

ขอบเขตของการจัดการความรู้ และสามารถจัดสรรทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล นอกจากนี้แผนที่ความรู้อย่างช่วยทำให้เห็นภาพรวมของคลังความรู้ขององค์กร ทำให้องค์กรทราบว่ามีความรู้ทับซ้อนกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ หรือไม่ ซึ่งจะก่อให้เกิดความสับสนเปลืองในการรวบรวมและจัดเก็บและทำให้บุคลากรทุกคนทราบว่าองค์กรมีความรู้อะไรและจะหาความรู้ที่ตนเองต้องการได้ที่ไหน และยังใช้เป็นโครงสร้างพื้นฐานทางความรู้ที่องค์กรสามารถใช้เป็นฐานในการต่อยอดความรู้ในเรื่องต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ รวมทั้งใช้เพื่อศึกษาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทำงาน และเคลื่อนย้ายแหล่งความรู้ต่อระบบต่าง ๆ ในองค์กร

2. การสร้างหรือแสวงหาความรู้ (Knowledge Creation and Acquisition)

จากการทำแผนที่ความรู้ องค์กรจะทราบว่ามีความรู้ที่จำเป็นต้องใช้มีอยู่หรือไม่ ถ้ามีแล้ว องค์กรจะต้องหาวิธีการในการดึงความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ที่อาจอยู่กระจัดกระจายมารวมไว้แล้วจัดทำเนื้อหาให้เหมาะสม และตรงกับความต้องการของผู้ใช้ สำหรับความรู้ที่จำเป็นต้องใช้แต่องค์กรยังไม่มี องค์กรอาจต้องสร้างความรู้ดังกล่าวจากความรู้เดิมที่มีอยู่หรือนำความรู้จากภายนอกองค์กรมาใช้ องค์กรจะต้องพิจารณาความรู้ที่ไม่จำเป็นและล้าสมัยทิ้งไป เพื่อประหยัดทรัพยากรในการจัดเก็บความรู้เหล่านั้น หัวใจที่สำคัญของขั้นตอนนี้คือ การกำหนดเนื้อหาของความรู้ที่ต้องการและดักจับความรู้ดังกล่าวให้ได้ สำหรับปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้ขั้นตอนนี้ประสบความสำเร็จคือบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อให้บุคลากรกระตือรือร้นในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันเพื่อการสร้างความรู้ใหม่ ๆ ตลอดเวลา

3. การจัดความรู้ให้เป็นระบบ (Knowledge Organization)

เมื่อมีเนื้อหาความรู้ที่ต้องการแล้ว องค์กรต้องจัดความรู้ให้เป็นระบบ เพื่อให้ผู้ใช้สามารถค้นหา และนำความรู้ดังกล่าวมาใช้ประโยชน์ได้ง่าย การจัดความรู้ให้เป็นระบบ หมายถึง การจัดทำสารบัญและจัดเก็บความรู้ต่าง ๆ เพื่อให้ค้นหาและนำกลับมาใช้ได้ง่ายและสะดวกรวดเร็ว การแบ่งชนิดหรือประเภทความรู้นั้น ๆ จะขึ้นอยู่กับผู้เข้าไปใช้อย่างไร และลักษณะการทำงานของบุคลากรในองค์กรเป็นแบบใด โดยทั่วไปการแบ่งประเภทความรู้จะแบ่งตามสิ่งต่อไปนี้

3.1 ความชำนาญ หรือความเชี่ยวชาญของบุคลากร (ทำเนียบผู้เชี่ยวชาญ)

3.2 หัวข้อ/หัวเรื่อง

3.3 หน้าที่/กระบวนการ

3.4 ประเภทของผลิตภัณฑ์ บริการ ผู้บริโภคหรือผู้ใช้บริการ

การแบ่งประเภทความรู้จะขึ้นอยู่กับการใช้ความรู้นั้น ๆ เช่น ถ้าเป็นความรู้ที่มีผู้ใช้มาก และหลากหลาย การแบ่งจะครอบคลุมความรู้มากมายหลายประเภท (แนวราบ) แต่ถ้าเป็นความรู้ที่ใช้เฉพาะกลุ่ม การแบ่งจะไม่ครอบคลุมแต่จะลงลึกในรายละเอียด (แนวตั้ง)

4. การประมวลผลและกลั่นกรองความรู้ (Knowledge Codification and Refinement)

องค์กรจำเป็นต้องประมวลความรู้ให้อยู่ในรูปแบบและภาษาที่เข้าใจง่ายและใช้ได้ง่าย ซึ่งอาจทำได้ในหลายลักษณะ ดังนี้คือ

4.1 การจัดทำหรือปรับปรุงรูปแบบของเอกสารให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วทั้งองค์กร

จะช่วยทำให้การป้อนข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ สำหรับจัดเก็บ ค้นหา และใช้ความรู้ทำได้สะดวกรวดเร็ว

4.2 การใช้ “ภาษา” เดียวกันทั่วทั้งองค์กรนั้นคือ องค์กรควรจัดทำอภิธานศัพท์ของ คำจำกัดความของคำต่าง ๆ ที่แต่ละหน่วยงานใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกัน ซึ่งจะช่วยให้การป้อนข้อมูล/ความรู้ การแบ่งประเภทและการจัดเก็บเป็นมาตรฐานเดียวกัน

4.2 การเรียบเรียง ตัดต่อและปรับปรุงเนื้อหาให้มีคุณภาพดีในแง่ต่าง ๆ เช่น ความครบถ้วน เที่ยงตรง ทันสมัย สอดคล้องและตรงตามความต้องการของผู้ใช้

5. การเข้าถึงความรู้ (Knowledge Access)โดยทั่วไปการเข้าถึงความรู้หรือการถ่ายทอด ความรู้ให้ผู้ผู้มี 2 ลักษณะ คือ

5.1 การป้อนความรู้ (Push) คือ การส่งข้อมูลความรู้ให้ผู้รับ โดยผู้รับไม่ได้ร้องขอหรือ ต้องการหรือเรียกง่าย ๆ ว่าเป็นแบบผู้รับความรู้ไม่ได้แสดงความต้องการหรือไม่ได้ร้องขอ เรียกว่า “Supply-based” เช่น การส่งหนังสือเวียนแจ้งให้ทราบเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ หรือข้อมูลเกี่ยวกับ ผลิตภัณฑ์หรือบริการขององค์กร เป็นต้น

5.2 การให้โอกาสเลือกใช้ความรู้ (Pull) คือ การที่ผู้รับสามารถเลือกรับหรือใช้เฉพาะ ข้อมูลหรือความรู้ที่ต้องการเท่านั้น ซึ่งทำให้ลดปัญหาการได้รับข้อมูลหรือความรู้ที่ไม่ต้องการ มากเกินไป การกระจายความรู้แบบนี้เป็นแบบ “Demand-based”

องค์กรควรทำให้เกิดความสมดุลระหว่างการกระจายความรู้แบบ “Push” และ “Pull” เพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ใช้ข้อมูลหรือความรู้

6. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Sharing)

องค์กรแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้โดยการจัดทำเอกสาร จัดทำฐานความรู้ รวมทั้งทำสมุด หน้าเหลืองโดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้จะช่วยให้เข้าถึงความรู้ได้ง่ายและรวดเร็ว ซึ่งวิธีการ ดังกล่าวใช้ได้ดีสำหรับความรู้ประเภทชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) เท่านั้น สำหรับการแบ่งปันและ แลกเปลี่ยนความรู้โดยนัยหรือความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวบุคคลนั้นจะต้องทำด้วยการพบปะกันตัวต่อตัวหรือ เป็นกลุ่ม ดังนั้นการแบ่งปันความรู้ประเภทนี้ สามารถทำได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับความต้องการและ วัฒนธรรมขององค์กร ส่วนใหญ่มักจะใช้วิธีการผสมผสานเพื่อให้บุคลากรได้เลือกใช้ตามความถนัดและ สะดวก ซึ่งมีวิธีการหลัก ๆ มีดังนี้คือ

6.1 ทีมข้ามสายงาน (Cross - Functional Team)

6.2 ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Community of Practice : CoP)

6.3 ระบบพี่เลี้ยง (Mentoring System)

6.4 การสับเปลี่ยนงาน (Job Rotation)

6.5 การยืมตัวบุคลากรมาช่วยงาน (Secondment)

6.6 เวทีสำหรับการแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Forum)

7. การเรียนรู้ (Learning)

วัตถุประสงค์ที่สำคัญที่สุดในการจัดการความรู้ คือ การเรียนรู้ของบุคลากรและนำความรู้นั้นไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจ แก้ปัญหา และปรับปรุงองค์กร หากบุคลากรขององค์กรไม่ได้มีการเรียนรู้และไม่ได้นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ก็เป็นการสูญเปล่าของเวลาและทรัพยากรที่ใช้ การเรียนรู้ของบุคลากรจะทำให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ ขึ้น ซึ่งจะไปเพิ่มพูนองค์ความรู้ขององค์กรที่มีอยู่แล้วให้มาก

ขึ้นเรื่อย ๆ ความรู้เหล่านี้จะถูกนำไปใช้เพื่อสร้างความรู้ใหม่ ๆ อีกเป็นวงจรที่ไม่มีสิ้นสุดที่เรียกว่า “วงจรการเรียนรู้”

อย่างไรก็ตามกระบวนการจัดการความรู้ของแต่ละองค์กรมีความแตกต่างกันตามลักษณะการดำเนินงานและองค์ประกอบอื่น ๆ อีกหลายประการ เช่น โครงสร้างองค์กร ลักษณะงานขององค์กรและเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น ดังนั้นองค์กรแต่ละองค์กรจำเป็นต้องพัฒนากระบวนการจัดการความรู้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและบริบทขององค์กรของตนเอง⁵⁵

สรุปได้ว่า ลักษณะของกระบวนการจัดการความรู้จะต้องเป็นองค์การที่มีการสนับสนุนจากผู้บริหาร ให้ความสำคัญกับสมาชิกในองค์กรทุกคน มีการส่งเสริม และมีแรงกระตุ้นให้สมาชิกทุกคนได้เรียนรู้อยู่ตลอดเวลา ส่งเสริมสนับสนุนนวัตกรรมใหม่ๆ มีความยืดหยุ่น มีเป้าหมายที่ชัดเจนและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

กลยุทธ์สำหรับการจัดการความรู้

การจัดการความรู้เป็นเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและมีความจำเป็น เพราะสภาพแวดล้อมทั้งหลายมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่องค์กรจะต้องมีกลยุทธ์ในการจัดการความรู้ของบุคลากรในองค์กร เพื่อจะช่วยให้องค์กรสามารถสรรสร้างนวัตกรรมได้เร็วและมีประสิทธิภาพ เป็นกลยุทธ์ที่เน้นถึงความสามารถในการเข้าถึงความรู้และการเปลี่ยนรูปแบบของความรู้ ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างความรู้ชัดแจ้งกับความรู้โดยนัย

มอร์เทน ฮันเซน (Morten T. Hansen) แบ่งออกเป็น 3 ส่วนหลักประกอบด้วยส่วนที่ 1 อะไรคือกลยุทธ์ของคุณในการจัดการความรู้(What’s Your Strategy for Managing Knowledge?) เป็นแนวทางในการจัดการความรู้ที่เน้นความสนใจที่ระบบเทคโนโลยี โดยนำเทคโนโลยีมาใช้จัดระบบข้อมูลข่าวสาร ความรู้ต่าง ๆ ในองค์กร ตลอดจนแบ่งปันความรู้และนวัตกรรมทุกอย่างระหว่างกันได้ทั่วทั้งองค์กรผ่านการให้รหัสข้อมูล ฐานข้อมูลและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในองค์กร ส่วนที่ 2 การทำให้ความรู้เฉพาะที่พัฒนาไปสู่ความรู้ที่เปิดกว้าง (making local knowledge global)เป็นการนำเสนอกรณีศึกษา และส่วนที่ 3 คือการปลดปล่อยพลังแห่งการเรียนรู้⁵⁶

⁵⁵บุญดี บุญญาภิจและคณะ, การจัดการความรู้...จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ (กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด, 2549), 54-58.

⁵⁶Morten, T. H., Nitin, N., Thomas, T., Keith, C and Steven, E. P.การสร้างกลยุทธ์ในการจัดการความรู้: Creating a strategy to manage knowledge, accessed 30 January 2015. From <http://www.bec.nu.ac.th/bpm/misjournal/files/13511456268-atchara.pdf>

ประโยชน์ของการจัดการความรู้

1. ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กร
2. ป้องกันการสูญหายของภูมิปัญญา ในกรณีที่เกิดบุคลากรเกษียณอายุ ลาออก หรือเสียชีวิต
3. เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันและความอยู่รอด ได้เปรียบต่อการแข่งขัน การจัดการความรู้จะช่วยลดปัญหาต่างๆ ในการจัดการ การได้ขยายผลความคิด ทำให้องค์กรเกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน
4. เป็นการลงทุนทางทรัพยากรบุคคล ได้พัฒนาบุคลากรซึ่งเป็นกลไกสำคัญต่อการทำให้องค์กรดำรงอยู่ได้ เกิดการเรียนรู้ตลอดเวลา เปลี่ยนวัฒนธรรมอำนาจในแนวตั้งไปสู่วัฒนธรรมความรู้ในแนวราบ ทุกคนมีสิทธิ์เรียนรู้เท่าเทียมกัน
5. ส่งผลให้เกิดความยืดหยุ่นไม่ยึดติด ทำให้บุคลากรมีความกล้าที่จะเข้าถึงและนำความรู้ไปใช้ในการตัดสินใจดำเนินการต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง

กระบวนการจัดการความรู้ เป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญมาก เพราะเป็นกิจกรรมที่มนุษย์ต้องทำอยู่เสมอ เพราะการจัดการความรู้ นั้น คือ การทำให้ได้ความรู้มาและได้ใช้ความรู้เพื่อเกิดประโยชน์ กระบวนการจัดการความรู้จึงได้รับการพัฒนาให้มีขั้นตอนเทคนิควิธีที่ดี เพื่อให้มั่นใจได้ว่าสามารถดำเนินการจัดการความรู้ เพื่อแก้ปัญหาได้สำเร็จทั้งปัญหาเล็กและปัญหาใหญ่ ส่วนบุคคลตลอดจนปัญหาขององค์กรอีกด้วย การรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในส่วนราชการซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคล หรือเอกสาร มาพัฒนาให้เป็นระบบ เพื่อให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึงความรู้ และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้องค์กรมีความสามารถในเชิงแข่งขันสูงสุด⁵⁷

การบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจของการบริหารการศึกษา เพราะ จุดมุ่งหมายของสถานศึกษา คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ งานวิชาการเป็นกิจกรรมการจัดการเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ แบบเรียน งานการเรียนการสอน งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา งานวางแผนการศึกษาและงานประชุมอบรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาทุกระดับนั้น การบริหารงานด้านวิชาการนับเป็นงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะการบริหารการศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อตอบสนองความสำเร็จของผลงานทางวิชาการ หรือการเรียนการสอน โดยจุดมุ่งหมายของการบริหารงานวิชาการอยู่ที่การสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้

⁵⁷ไพโรจน์ ชลารักษ์, การจัดการความรู้ : สังกัปทางทฤษฎี (นครปฐม :เพชรเกษมพรินติ้ง กรุ๊ป , 2552), 62.

มีจริยธรรม และคุณสมบัติที่ต้องการ ดังนั้น การบริหารงานด้านวิชาการจึงเป็นงานที่สำคัญของผู้บริหารที่จะต้องรับผิดชอบในการใช้หลักการในการบริหารงานด้านนี้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้แก่ผู้ทำหน้าที่ทางงานวิชาการอย่างเต็มที่ เพื่อให้มีเสรีภาพทางวิชาการส่งผลให้เกิดความรู้และวิธีการใหม่ๆ ทำให้โรงเรียนก้าวหน้าต่อไป

ความหมายและความสำคัญ

งานวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญยิ่งเพราะจุดมุ่งหมายของการบริหารวิชาการอยู่ที่การสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพมีความรู้มีจริยธรรมและมีคุณสมบัติตามที่ต้องการงานวิชาการเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพและความสำเร็จของโรงเรียนความสำเร็จของโรงเรียนมักจะพิจารณาจากคุณภาพของผลผลิต คือ ตัวนักเรียน ดังนั้น คุณภาพของผลผลิตจึงขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียนการบริหารด้านวิชาการจึงเป็นงานที่สำคัญของผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องรับผิดชอบในการใช้หลักการในการบริหารงานด้านนี้อย่างมีประสิทธิภาพ ชุดฝึกอบรมผู้บริหารประมวลสาระทางวิชาการให้ข้อคิดว่างานวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการศึกษา ในระดับสถานศึกษาการบริหารงานวิชาการเป็นกระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของการพัฒนาผู้เรียนโดยทั่วไปงานวิชาการจะประกอบด้วยการศึกษาปัญหาในชุมชนและสังคมภูมิปัญญาท้องถิ่นการพัฒนาและการนำหลักสูตรไปใช้การจัดการเตรียมการเรียนการสอนการจัดวัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอนและสื่อการเรียนการสอนการส่งเสริมการสอนการวัดผลประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับห้องสมุดแหล่งการเรียนรู้การนิเทศติดตามผลการวางแผนและการกำหนดวิธีการดำเนินวิชาการรวมถึงการประชุมทางวิชาการการบริหารวิชาการในยุคปฏิรูปการศึกษา โรงเรียนและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะมีโอกาสในการตัดสินใจมากขึ้นหลักการกระจายอำนาจทางการศึกษาที่ให้สถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่รับผิดชอบการบริหารงานวิชาการโดยตรง เป็นเรื่องที่สถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่จะต้องปรับตัวอย่างมาก ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรู้เข้าใจและมีทักษะเกี่ยวกับการบริหารวิชาการ โดยเฉพาะในเรื่องของการบริหารหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการผู้บริหารต้องเป็นผู้นำทางวิชาการทั้งทางด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน ซึ่งหมายความว่า ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องรู้และเข้าใจกรอบแนวความคิดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นอย่างดีจนสามารถนำไปดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่เป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางและในขณะเดียวกันก็สนองความต้องการความสนใจและศักยภาพของผู้เรียนผู้ปกครองชุมชนและ

ท้องถิ่นรวมทั้งสามารถพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ที่เหมาะสมตลอดจนการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่เพียงพอ⁵⁸

ชุมศักดิ์ อินทร์รัช ก่อว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมในงานวิชาการซึ่งเป็นภารกิจหลักให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาและเป็นประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนหรือผู้รับบริการ⁵⁹

ทัศนีย์ วงศ์เย็น ก่อว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน⁶⁰

ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ ก่อว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารงานหรือดำเนินงานทุกชนิดในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดโรงเรียนในฐานะเป็นหน่วยปฏิบัติการที่มีหน้าที่และภารกิจโดยตรง ในการจัดการศึกษามีหน้าที่พัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขมีคุณค่าและมีศักดิ์ศรีให้ข้อคิดว่างานวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญ ในการจัดการศึกษาในระดับสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการเป็นกระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอนเพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของการพัฒนาผู้เรียน โดยทั่วไปงานวิชาการจะประกอบด้วยการศึกษาปัญหาในชุมชนและสังคมภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนาและการนำหลักสูตรไปใช้การจัดเตรียมการเรียนการสอน การจัดวัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอนและสื่อการเรียนการสอน การส่งเสริมการสอนการวัดผลประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับห้องสมุด แหล่งการเรียนรู้ การนิเทศติดตามผลการวางแผน และการกำหนดวิธีการดำเนินวิชาการรวมถึงการประชุมทางวิชาการ⁶¹

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ ก่อว่า ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการว่า การบริหารงานวิชาการถือว่าเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา ไม่ว่าจะสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการเนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน

⁵⁸มหาวิทยาลัยรามคำแหง, *การจัดและการบริหารงานวิชาการ*, accessed 30 January 2015. Available from <http://e-book.ram.edu//inside/html/dlbook.asp?code=EA634>

⁵⁹ชุมศักดิ์ อินทร์รัช, *การบริหารงานวิชาการพิมพ์ครั้งที่ 4* (ปัตตานี : ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษาสำนักงานวิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี, 2549), 9.

⁶⁰ทัศนีย์ วงศ์เย็น, *การบริหารงานวิชาการ*, accessed 30 January 2015. Available from <https://mystou.files.wordpress.com/2012/02/23503-4-k.pdf>

⁶¹มหาวิทยาลัยรามคำแหง,*การจัดและการบริหารงานวิชาการ*,accessed 30 January 2015.Available from <http://e-book.ram.edu/e-ook/inside/html/dlbook.asp?code=EA634>

ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษาและเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับของสถานศึกษา ซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องโดยตรงหรือทางอ้อมก็อยู่ที่ลักษณะของงานนั้น⁶²

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารงานงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นงานที่จะต้องปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและเป็นเครื่องชี้ความสำเร็จ ความสามารถในการจัดการของผู้บริหาร การบริหารโดยมีแนวทางการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดแก่นักเรียน มีประสบการณ์สามารถนำไปประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุขและประพฤตินเป็นพลเมืองดี

ขอบข่ายงานวิชาการ

งานวิชาการถือว่าเป็นงานหลักของสถานศึกษาเพราะเป็นงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่อการพัฒนานักเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระคล่องตัวรวดเร็วสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนสถานศึกษาชุมชนท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งจะป็นปัจจัยสำคัญให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผลประเมินผลโดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านวิชาการได้โดยอิสระคล่องตัวรวดเร็วและสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนสถานศึกษาชุมชนและท้องถิ่น
2. เพื่อให้การบริหารและจัดการการศึกษาของสถานศึกษาได้มาตรฐานและมีคุณภาพสอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษาและการประเมินคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาตนเองและการประเมินจากหน่วยงานภายนอก
3. เพื่อให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาการเรียนรู้ที่สนองความต้องการของผู้เรียนชุมชนและท้องถิ่น โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ
4. เพื่อให้สถานศึกษาได้ประสานความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถาบันอื่นอย่างกว้างขวาง

กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้กำหนดขอบข่ายและภารกิจการบริหารงานด้านวิชาการไว้ในคู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลไว้ดังนี้

⁶²ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, การบริหารงานวิชาการ (กรุงเทพฯ : บริษัทพิมพ์ดีจำกัด, 2553), 1.

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคลครอบครัวองค์กรหน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา⁶³

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการไว้ดังนี้

1. การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ เป็นการวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดการเกี่ยวกับการเรียนการสอน
2. การจัดดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนในสถานศึกษาดำเนินไปได้ด้วยดีและสามารถปฏิบัติได้ จึงต้องมีการจัดการเกี่ยวกับการเรียนการสอน
3. การจัดบริหารเกี่ยวกับการเรียนการสอน เป็นการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและการส่งเสริมการจัดหลักสูตร และโปรแกรมการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ
4. การวัดและประเมินผล กระบวนการเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบและวิเคราะห์ผลการเรียน⁶⁴

ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ กล่าวว่า การบริหารงานมีขอบข่ายที่ครอบคลุมใน 6 ด้าน คือ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอนด้านการวัดและประเมินผล ด้านห้องสมุดและด้านการนิเทศภายใน การจัดการศึกษาทุกระดับงานด้านวิชาการนับเป็นงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป้าหมายของการบริหารวิชาการอยู่ที่การสร้างผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรมและมีคุณสมบัติตามที่ต้องการ ซึ่งงานวิชาการเป็น

⁶³กฎกระทรวงศึกษาธิการ, **คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล** (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.),2546),32.

⁶⁴ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, **การบริหารงานวิชาการ** (กรุงเทพ : บริษัทพิมพ์ดีจำกัด, 2553), 3.

ตัวบ่งชี้คุณภาพและความสำเร็จของสถานศึกษา โดยจะพิจารณาจากคุณภาพของผลผลิตคือ นักเรียน ดังนั้น คุณภาพของผลผลิตจึงขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ผู้บริหารจะต้องใช้หลักการในการบริหารงานด้านนี้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งงานวิชาการเป็นงานที่เกี่ยวกับการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ตรงตามเป้าหมายของการศึกษา เช่น การจัดการเรียนการสอน การจัดทำตารางสอน การนิเทศการสอน รวมถึงการใช้นวัตกรรมและสื่อในการสอน การวัดผลประเมินผลการเรียน เป็นต้น⁶⁵

สรุปได้ว่า ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ หมายถึง ขอบข่ายภารกิจงานด้านวิชาการของสถานศึกษาประกอบด้วย งานด้านการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล การจัดหาและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี การนิเทศการศึกษา และการวางแผนทางด้านวิชาการกิจกรรมต่างๆ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนให้เป็นอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ให้นักเรียนมีประสบการณ์สามารถนำไปประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุขและประพฤติดนเป็นพลเมืองดี

การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ให้เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศในการบริหารงานด้านวิชาการของสถานศึกษา โดยกำหนดจุดหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายและกรอบทิศทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีระดับโลก และได้ปรับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้ท้องถิ่น และสถานศึกษาได้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น จากการติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรในช่วงระยะ 6 ปีที่ผ่านมาสู่จุดเน้นของการพัฒนาเยาวชนสู่ศตวรรษที่ 21 กระทรวงศึกษาธิการจึงมีการทบทวนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้เกิดความชัดเจน ทั้งเป้าหมายของหลักสูตรในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด เพื่อใช้เป็นทิศทางในการจัดทำหลักสูตร การเรียนการสอนในแต่ละระดับ นอกจากนี้ ได้กำหนดโครงสร้างเวลาเรียนขั้นต่ำของแต่ละกลุ่มสาระ

⁶⁵ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ, การจัดการและการบริหารงานวิชาการ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคาแหง, 2550), 3-4.

การเรียนรู้ในแต่ละชั้นปีไว้ในหลักสูตรแกนกลาง และเปิดโอกาสให้สถานศึกษาเพิ่มเติมเวลาเรียนได้ตามความพร้อมและจุดเน้น อีกทั้งได้ปรับกระบวนการวัดและประเมินผลผู้เรียน เกณฑ์การจบการศึกษาแต่ละระดับ และเอกสารแสดงหลักฐานทางการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และมีความชัดเจนต่อการนำไปปฏิบัติด้วย⁶⁶

วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณธรรมบนพื้นฐาน ของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ
3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

⁶⁶กระทรวงศึกษาธิการ,หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (กรุงเทพ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2551),หน้า 1-3.

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีและมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม
2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมในด้านการเรียนรู้การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องเหมาะสม และมีคุณธรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2. ซื่อสัตย์สุจริต 3. มีวินัย 4. ใฝ่เรียนรู้ 5. อยู่อย่างพอเพียง 6. มุ่งมั่นในการทำงาน 7. รักความเป็นไทย 8. มีจิตสาธารณะ นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้สอดคล้องตามบริบทและจุดเน้นของตนเอง

มาตรฐานการเรียนรู้

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

1. ภาษาไทย 2. คณิตศาสตร์ 3. วิทยาศาสตร์ 4. สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม 5. สุขศึกษาและพลศึกษา 6. ศิลปะ 7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี 8. ภาษาต่างประเทศ ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้ ปฏิบัติได้ มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนั้นมาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไกสำคัญ ในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะมาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่าต้องการอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ระบบ การประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งรวมถึงการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษาและการทดสอบระดับชาติ ระบบการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด⁶⁷

⁶⁷กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 (กรุงเทพ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2551), 8.

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดระดับสูงที่นักเรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น ซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ มีความเฉพาเจาะจงและมีความเป็นรูปธรรม นำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอน และเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการวัดประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน

1. ตัวชี้วัดชั้นปี เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละชั้นปีในระดับการศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ 1 – มัธยมศึกษาปีที่ 3)

2. ตัวชี้วัดช่วงชั้น เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4- 6)

สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องเรียนรู้ โดยแบ่งเป็น 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

ภาษาไทย : ความรู้ ทักษะ และวัฒนธรรมการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ความชื่นชมการเห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย และภูมิใจในภาษาประจำชาติ

คณิตศาสตร์ : การนำความรู้ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ไปใช้ในการแก้ปัญหา การดำเนินชีวิต และศึกษาต่อ การมีเหตุผล มีเจตคติที่ดีต่อคณิตศาสตร์ พัฒนาการคิดอย่างเป็นระบบ

วิทยาศาสตร์ : การนำความรู้และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปใช้ในการศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ และแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ การคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และจิตวิทยาศาสตร์

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม : การอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข การเป็นพลเมืองดี ศรัทธาในหลักธรรมของศาสนา การเห็นคุณค่าของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ความรักชาติ และภูมิใจในความเป็นไทย

ภาษาต่างประเทศ : ความรู้ทักษะ เจตคติ และวัฒนธรรม การใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร การแสวงหาความรู้

สุขศึกษาและพลศึกษา : ความรู้ ทักษะและเจตคติในการสร้างเสริมสุขภาพพลานามัยของตนเองและผู้อื่น การป้องกันและปฏิบัติต่อสิ่งต่างๆ ที่มีผลต่อสุขภาพอย่างถูกวิธีและทักษะในการดำเนินชีวิต

งานอาชีพและเทคโนโลยี : ความรู้ทักษะและเจตคติในการทำงาน การจัดการการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพและการใช้เทคโนโลยีดำเนินชีวิต

ศิลปะ : ความรู้และทักษะในการคิดริเริ่มจินตนาการ สร้างสรรค์งานศิลปะ สุนทรียภาพ และการเห็นคุณค่าทางศิลปะ

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบ่งเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. กิจกรรมแนะแนว

เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิด ตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียน และอาชีพ สามารถปรับตนได้ อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้ คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน

2. กิจกรรมนักเรียน

เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปัน กัน เอื้ออาทร และสมานฉันท์ โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของ ผู้เรียน ให้ได้ปฏิบัติด้วยตนเองในทุกขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงาน เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ตามความเหมาะสมและสอดคล้อง กับวุฒิภาวะของผู้เรียน บริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น กิจกรรมนักเรียนประกอบด้วย

2.1 กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร

2.2 กิจกรรมชุมนุม ชมรม

3. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่น ตามความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบ ความดีงาม ความเสียสละต่อ สังคม มีจิตสาธารณะ เช่น กิจกรรมอาสาพัฒนาต่าง ๆ กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษาจะทำให้เกิดความรอบคอบ มั่นใจในกระบวนการใช้หลักสูตร ตลอดจนจนเป็นการตรวจสอบสาระการเรียนรู้มาตรฐานการเรียนรู้ใน หลักสูตร และเป็นการเตรียมความพร้อมที่ดี ที่จะนำไปสู่การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

การเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดในกระบวนการใช้หลักสูตร เพราะเป็นกิจกรรมที่ใกล้ชิดกับเด็กและเด็กได้ปฏิบัติมากที่สุด การเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่ครูและเด็กทำร่วมกันกระบวนการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ การเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งแห่งการปรับตัวให้เข้ากับสังคมและสามารถดำเนินชีวิตและพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น

บลูม(Bloom) กล่าวว่า การเรียนรู้ในแต่ละครั้ง จะต้องเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นครบ 3 ประการ จึงจะเรียกว่าเป็นการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ การเปลี่ยนแปลงนั้นจะประกอบด้วย 1.การเปลี่ยนแปลงทางด้านความรู้ ความคิด ความเข้าใจ ซึ่งจะเกิดขึ้นในสมอง 2.การเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์หรือความรู้สึก เป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ 3.การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย เพื่อทำให้เกิดทักษะและความชำนาญ⁶⁸

มุลลีย์ (George J. Mouly) กำหนดลำดับขั้นในกระบวนการเรียนรู้ไว้ 7 ขั้น ดังนี้

1. เกิดแรงจูงใจ (Motivation) เมื่อใดก็ตามที่อินทรีย์เกิดความต้องการหรืออยู่ในภาวะที่ขาดสมดุลก็จะมีแรงขับ(Drive) หรือแรงจูงใจ(Motive) เกิดขึ้นผลักดันให้เกิดพฤติกรรมเพื่อหาสิ่งที่ขาดไปนั้นมาให้อยู่ในภาวะที่พอดี แรงจูงใจมีผลให้แต่ละคนไวต่อการสัมผัสสิ่งเร้าแตกต่างกันเป็นสิ่งที่กำหนดทิศทางและความเข้มของพฤติกรรมและเป็นสิ่งจำเป็นเบื้องต้นสำหรับการเรียนรู้

2. กำหนดเป้าประสงค์(Goal) เมื่อมีแรงจูงใจเกิดขึ้นแต่ละบุคคลก็จะกำหนดเป้าประสงค์ที่จะก่อให้เกิดความพึงพอใจ เป้าประสงค์จึงเป็นผลบันปลายที่อินทรีย์แสวงหา ซึ่งบางครั้งอาจจะชัดเจน บางครั้งอาจจะเลื่อนลอย บางครั้งอาจกำหนดขึ้น เพื่อสนองความต้องการทางสรีระหรือบางครั้งเพื่อสนองความต้องการทางสังคม

3. เกิดความพร้อม(Readiness) คนแต่ละคนมีขีดความสามารถที่จะรับและความต้องการพื้นฐานเพื่อที่จะแสวงหาความพอใจ หรือหาสิ่งที่จะสนอง ความต้องการได้จำกัดและแตกต่างกันไปตามสภาพความพร้อมของแต่ละบุคคล เช่น เด็กทารกซึ่งมีความเจริญทางสรีระ ยังไม่มากก็จะไม่พร้อมที่จะเรียนรู้วิธีการหาอาหารด้วยตนเองได้ เด็กที่ร่างกายอ่อนแอ หรือมีความบกพร่องของอวัยวะบางส่วน ก็จะไม่พร้อมในการเล่นกีฬาบางอย่างได้ กล่าวได้ว่าสภาพความพร้อมในการเรียนของคุณคนนั้นจะต้องอยู่กับองค์ประกอบอื่น ๆ หลายประการ อาทิเช่น ความเจริญเติบโตของโครงสร้างทาง

⁶⁸Benjamin S. Bloom, *Human Characteristics and School Learning* (New York : McGraw-Hill Book Company,1976),11.

ร่างกาย การจูงใจ ประสบการณ์ เป็นต้น เรื่องของความพร้อมนี้นับว่าเป็นสิ่งจำเป็นมากที่จะต้องดีก่อนที่จะเกิดการเรียนรู้

4. มีอุปสรรค (Obstacle) อุปสรรคจะเป็นสิ่งขวางกั้นระหว่างพฤติกรรมที่เกิดจากแรงจูงใจกับเป้าประสงค์ ถ้าหากไม่มีอุปสรรค หรือสิ่งกีดขวางเราก็จะไปถึงเป้าประสงค์ได้โดยง่าย ซึ่งเราก็ถือว่าสภาพการณ์เช่นนี้ ไม่ได้ช่วยให้เกิดความต้องการที่จะแก้ปัญหาและเรียนรู้ ตรงกันข้าม การที่เราไม่สามารถไปถึงเป้าหมายได้จะก่อให้เกิดความเครียดและจะเกิดความพยายามที่จะหาวิธีการแก้ปัญหาซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้ขึ้น

5. การตอบสนอง (Response) เมื่อบุคคลมีแรงจูงใจ มีเป้าประสงค์ เกิดความพร้อมและเผชิญกับอุปสรรคเข้าก็จะมีพฤติกรรมต่าง ๆ เกิดขึ้น พฤติกรรมนั้นอาจเริ่มด้วยการตัดสินใจเกิดอาการตอบสนองที่เหมาะสมทดลองทำแล้วปรับปรุงแก้ไขการตอบสนองนั้นให้แก้ปัญหาได้ดีที่สุด ซึ่งแนวทางของการตอบสนองอาจมุ่งสู่เป้าประสงค์โดยตรงหรือโดยทางอ้อมอย่างใดอย่างหนึ่ง

6. การเสริมแรง (Reinforcement) หมายถึง การได้รางวัลหรือให้สิ่งเร้าที่ก่อให้เกิดความพอใจ ซึ่งปกติผู้เรียนจะได้รับหลังจากที่ตอบสนองแล้ว ตัวเสริมแรงไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งของหรือวัตถุที่มองเห็นได้เสมอไป เพราะความสำเร็จ ความรู้ ความก้าวหน้า ก็เป็นตัวเสริมแรงได้เช่นเดียวกัน

7. การสรุปความเหมือน (Generalization) หลังจากที่ถูกผู้เรียนสามารถตอบสนองหรือหาวิธีการที่จะมุ่งสู่เป้าประสงค์ได้แล้ว เขาก็อาจจะประสงค์ใช้กับปัญหา หรือสถานการณ์ที่จะพบในอนาคตได้นั้นก็แสดงว่า ผู้เรียนเกิดความสามารถที่จะสรุปความ เหมือนระหว่างสถานการณ์การเรียนรู้ที่มีมาก่อนกับปัญหาหรือสถานการณ์ที่เพิ่งจะพบใหม่ ซึ่งเป็นการขยายขอบเขตของพฤติกรรม⁶⁹

สรุปได้ว่าการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดการจัดการการเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนจัดการเรียนการสอน และส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมสื่อการเรียนและอำนวยความสะดวก

การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน

การจัดการเรียนการสอนนั้น มีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ จุดมุ่งหมายของการเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการวัดและการประเมินผล ซึ่งเป็นกิจกรรมเพื่อจะได้ทราบว่า การเรียนการสอนนั้นบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ การวัดและการประเมินผลจึงเป็น

⁶⁹ความหมายและขอบข่ายของการเรียนรู้. Accessed 29 November 2015. Available from http://www.novabizz.com/NovaAce/Learning/Learning_Process.htm

งานที่สำคัญของสถานศึกษา⁷⁰ จึงเกิดแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ดังนี้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องอยู่บนจุดมุ่งหมายพื้นฐานสองประการ ประการแรก คือ การวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลการเรียนและการเรียนรู้ของผู้เรียนในระหว่างการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง บันทึก วิเคราะห์ แปรความหมายข้อมูล แล้วนำมาใช้ในการส่งเสริมหรือปรับปรุงแก้ไขการเรียนรู้ของผู้เรียนและการสอนของครู การวัดและประเมินผลกับการสอนจึงเป็นเรื่องที่สัมพันธ์กัน หากขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดการเรียนการสอนก็ขาดประสิทธิภาพ การประเมินระหว่างการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้เช่นนี้เป็นการวัดและประเมินผลเพื่อการพัฒนา (Formative Assessment) ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนทุกวัน เป็นการประเมินเพื่อให้รู้จุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุง จึงเป็นข้อมูลเพื่อใช้ในการพัฒนาในการเก็บข้อมูลผู้สอนต้องใช้วิธีการและเครื่องมือการประเมินที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การซักถาม การระดมความคิดเห็นเพื่อให้ได้มติข้อสรุปของประเด็นที่กำหนด การใช้แฟ้มสะสมงาน การใช้ภาระงานที่เน้นการปฏิบัติ การประเมินความรู้เดิม การให้ผู้เรียนประเมินตนเอง การให้เพื่อนประเมินเพื่อน และการใช้เกณฑ์การให้คะแนน (Rubrics) สิ่งสำคัญที่สุดในการประเมินเพื่อพัฒนา คือ การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนในลักษณะคำแนะนำที่เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ทำให้การเรียนรู้พอกพูนแก้ไขความคิด ความเข้าใจเดิมที่ไม่ถูกต้อง ตลอดจนการให้ผู้เรียนสามารถตั้งเป้าหมายและพัฒนาตนได้ จุดมุ่งหมายประการที่สอง คือ การวัดและประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน เป็นการประเมินสรุปผลการเรียนรู้ (Summative Assessment) ซึ่งมีหลายระดับ ได้แก่ เมื่อเรียนจบหน่วยการเรียน จบรายวิชาเพื่อตัดสินให้คะแนน หรือให้ระดับผลการเรียนให้การรับรองความรู้ความสามารถของผู้เรียนว่าผ่านรายวิชาหรือไม่ ควรได้รับการเลื่อนชั้นหรือไม่ หรือสามารถจบหลักสูตรหรือไม่ ในการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนที่ดีต้องให้อาสาผู้เรียนแสดงความรู้ความสามารถด้วยวิธีการที่หลากหลายและพิจารณาตัดสินบนพื้นฐานของเกณฑ์ผลการปฏิบัติมากกว่าใช้เปรียบเทียบระหว่างผู้เรียน⁷¹

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงกำหนดให้มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ใน 4 ระดับ ได้แก่ ระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา

⁷⁰ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, การบริหารงานวิชาการ (กรุงเทพฯ: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด, 2553), 165.

⁷¹ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2554), 2.

และระดับชาติ ทุกระดับมีเจตนารมณ์เช่นเดียวกัน คือ ตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อนำผลการประเมินมาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

การประเมินระดับชั้นเรียน

เป็นการวัดและประเมินผลที่อยู่ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนดำเนินการเพื่อพัฒนาผู้เรียนและตัดสินผลการเรียนในรายวิชา/กิจกรรมที่ตนสอน ในการประเมินเพื่อการพัฒนา ผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ตามตัวชี้วัดที่กำหนดเป็นเป้าหมายในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การซักถาม การสังเกต การตรวจการบ้าน การแสดงออกในการปฏิบัติผลงาน การแสดงกิริยาอาการต่าง ๆ ของผู้เรียนตลอดเวลาที่จัดกิจกรรม เพื่อดูว่าบรรลุตัวชี้วัดหรือมีแนวโน้มว่าจะบรรลุตัวชี้วัดเพียงใด แล้วแก้ไขข้อบกพร่องเป็นระยะๆอย่างต่อเนื่อง การประเมินเพื่อตัดสินเป็นการตรวจสอบ ณ จุดที่กำหนด แล้วตัดสินว่าผู้เรียนมีผลอันเกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือไม่ และมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บคะแนนของหน่วยการเรียนรู้ หรือของการประเมินผลกลางภาค หรือปลายภาคตามรูปแบบการประเมินที่สถานศึกษากำหนด ผลการประเมินนอกจากจะทำให้เป็นคะแนนหรือระดับผลการเรียนแก่ผู้เรียนแล้ว ต้องนำมาเป็นข้อมูลใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนต่อไปอีกด้วย

การประเมินระดับสถานศึกษา

เป็นการตรวจสอบผลการเรียนของผู้เรียนเป็นรายปี/รายภาค ผลการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การอนุมัติผลการเรียน การตัดสิน การเลื่อนชั้นเรียน และเป็นการประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาว่าส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนตามเป้าหมายหรือไม่ ผู้เรียนมีสิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนาในด้านใด รวมทั้งสามารถนำผลการเรียนของผู้เรียนในสถานศึกษาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับชาติ และระดับเขตพื้นที่การศึกษา ผลการประเมินระดับสถานศึกษาจะเป็นข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการปรับปรุงนโยบาย หลักสูตร โครงการ หรือวิธีการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา และการรายงานผลการจัดการศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและชุมชน

การประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษา

เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับเขตพื้นที่การศึกษาตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ตามภาระความรับผิดชอบ สามารถดำเนินการโดยประเมินคุณภาพของผู้เรียนด้วยวิธีการและเครื่องมือที่เป็นมาตรฐานซึ่งจัดทำและดำเนินการโดยเขตพื้นที่

การศึกษา หรือด้วยความร่วมมือกับหน่วยงานต้นสังกัด/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังสามารถดำเนินการได้ด้วยการตรวจสอบข้อมูลจากการประเมินระดับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

การประเมินระดับชาติ

เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับชาติตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนที่เรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เอกสารประกอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้ารับการประเมิน ผลจากการประเมินใช้เป็นข้อมูลในการเทียบเคียงคุณภาพการศึกษาในระดับต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ตลอดจนเป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจในระดับนโยบายของประเทศ⁷²

จากที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การวัดผลประเมินผล และเทียบโอน หมายถึงการดำเนินงานวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษาให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล การเรียนรู้กับผู้สอนและผู้เรียนตลอดจนดำเนินการเกี่ยวกับการสร้างเสริมความเข้มแข็งในเทคนิควิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้บุคลากรของสถานศึกษา

การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพของการศึกษา

การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจากการศึกษาเป็นรากฐานของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่จะทำให้เกิดองค์ความรู้ นวัตกรรมใหม่ๆ⁷³ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างยั่งยืน การศึกษาเป็นตัวขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาประเทศชาติ โดยมุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถในการวิจัยของประเทศให้สูงขึ้น และยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา คือ การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาสังคม พัฒนาด้านวิทยาการทรัพยากรบุคคล และการบริหารจัดการความรู้ ผลงานวิจัย ทรัพยากรและภูมิปัญญาของประเทศ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้ทบทวนการพัฒนางานวิจัยให้มีทิศทางที่ชัดเจนสอดคล้องกับสภาพปัญหา และข้อกำหนดดังกล่าว โดยได้กำหนดนโยบายในการวิจัยและส่งเสริมการวิจัยเป็นกรอบแนวคิดและทิศทางการดำเนินงานวิจัย ไว้ดังนี้ 1) ให้หน่วยงานในสังกัด

⁷²สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 (กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2554), 3-4.

⁷³เพ็ญณี แนนรท. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. รายงานการวิจัย เรื่อง กรอบทิศทางวิจัยทางการศึกษา (กรุงเทพฯ. ฮาซัน พรินต์ติ้ง, 2550), 1.

ดำเนินงานวิจัย และพัฒนานวัตกรรมการศึกษาที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพ การเรียนการสอน และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ 2) ส่งเสริมการสร้างนักวิจัยใหม่และ พัฒนาเครือข่ายวิจัย พี่เลี้ยงนักวิจัยแบบมีส่วนร่วมจากหน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ และสามารถนำ ผลวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม 3) ส่งเสริมให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาดำเนินการศึกษาร่วมกันเพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทาง การศึกษาตามแนวการปฏิรูปการศึกษาให้สำเร็จ 4) สนับสนุนการศึกษาสภาพการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป และรูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ที่รองรับการ เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต 5) ส่งเสริมให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษา รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ⁷⁴

สรุปได้ว่าการปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการวิจัยเพื่อ พัฒนาการเรียนรู้นั้น เป็นงานที่ทำทนายชวนให้คิดอยากลองทำ อยากติดตาม เกิดความกระตือรือร้น ใครรู้ใครเห็น ในบางครั้งต้องใช้เวลาานเพราะงานวิจัยเป็นงานที่ละเอียดถี่ถ้วน ทั้งนี้เพื่อนำมาใช้ใน การพัฒนาคุณภาพการจักระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้เป็นไปตามกระบวนการวิจัย คือ การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา การกำหนดวิธีการในการแก้ปัญหา การพัฒนาวิธีการหรือน วัตกรรมและเครื่องมือ การนำวิธีการหรือนวัตกรรมไปใช้และการวิเคราะห์ข้อมูลและการเสนอผล

การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ในการเรียนการสอน โดยทั่วไปจะมืองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 3 ประการ คือ ผู้สอน ผู้เรียน และสื่อการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนที่ใช้กันมาก คือ ภาษาพูด และภาษาเขียน ต่อมา ได้มีการพัฒนาขึ้นมาเรื่อยๆ ในปัจจุบันจะพบว่า มีสื่อการเรียนการสอนมากมายหลายชนิด มีนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น บทบาทของสื่อการเรียนการสอน นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในบทเรียน ก็คือ เป็นตัวกลาง ตัวช่วย ในการให้ข้อมูลความรู้ หรือสิ่งบอกกล่าวแก่ผู้เรียน การนำเอาสิ่งใหม่ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของความคิดหรือการกระทำ รวมทั้ง สิ่งประดิษฐ์ก็ตามเข้ามาใช้ในระบบการศึกษา เพื่อมุ่งหวังที่จะเปลี่ยนแปลงสิ่งที่มีอยู่เดิมให้ระบบ การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทำให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วเกิดแรงจูงใจ ในการเรียน และช่วยให้ประหยัดเวลาในการเรียน เช่น การสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน การใช้วีดิทัศน์เชิงโต้ตอบ(Interactive Video) สื่อหลายมิติ (Hypermedia) และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

สมพงษ์ สุวรรณจิตกุล กล่าวว่าสาระสำคัญ 5 ประการต่อการพัฒนานวัตกรรม คือ 1.นวัตกรรมจะต้องเป็นกระบวนการที่มีวินัยคือมีกระบวนการในการจัดการต่อความคิดใหม่ๆ

⁷⁴ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, แนวทางการบริหารและการส่งเสริม การวิจัยทางการศึกษา (กรุงเทพฯ : มพท ,2553),3.

ที่เกิดขึ้นมีการค้นคว้าอย่างต่อเนื่องการหาทรัพยากรมาใช้และความสามารถฟันฝ่าอุปสรรคด้วยความอดทนได้ 2.นวัตกรรมจะต้องเป็นกระบวนการที่ครอบคลุมหลายด้าน คือ ผู้บริหารทุกคนหน่วยงานย่อยทุกหน่วยจะต้องรับรู้ให้ความร่วมมือและร่วมกันคิดร่วมกันทำให้ความคิดใหม่ ดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม 3.นวัตกรรมจะต้องรวมถึงการจัดระเบียบเป็นระบบและการค้นหาโอกาสใหม่ๆอย่างต่อเนื่อง 4.นวัตกรรมต้องถูกกำหนดจากผู้บริหารระดับสูงและเกี่ยวข้องกับทุกหน่วยงานในองค์กรมีระบบการบริหารความคิด (Idea Management Systems) เพื่อสรรหาความคิดและนวัตกรรมใหม่ๆอย่างต่อเนื่อง 5.นวัตกรรมจะต้องมุ่งเน้นที่ลูกค้า (หรือนักเรียนในสถานศึกษา)⁷⁵

ดังนั้น สถานศึกษาซึ่งมีหน้าที่และมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาเพื่อผู้เรียน จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อประมวลผลข้อมูลอันเป็นสาระทางวิชาการให้เป็นสารสนเทศ เพื่อจัดเก็บอย่างเป็นระบบผู้เรียนสามารถใช้ข้อมูลดังกล่าวได้ทันตามความต้องการผู้สอนสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการสอนได้ในระยะเวลาอันสั้น ผู้เรียนเห็นคุณค่าของเทคโนโลยีที่เป็นวิธีการสอนแนวใหม่ ในการเรียนการสอนซึ่งจะช่วยพัฒนาทักษะความคิดอย่างมีเหตุผลการคิดแก้ปัญหาและช่วยเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้และสร้างสรรค์ให้นักเรียนได้แสดงออกถึงความกระตือรือร้นและความสนใจกิจกรรมและเมื่อมีการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนมีความสนใจในกิจกรรมการเรียนมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนในลักษณะที่มีการปฏิสัมพันธ์มากขึ้น

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้

การใช้แหล่งเรียนรู้เป็นสิ่งจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ อันจะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ประสบการณ์และเกิดกระบวนการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ที่จะสร้างนักเรียนที่มีคุณภาพ ในขณะที่วัดกันตามจุดเน้นของการพัฒนาการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจากการใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย จากแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดโดยเฉพาะจุดเน้นตามมาตรา 24 และมาตรา 25 ที่กำหนดไว้ว่าโรงเรียนจำเป็นต้องมีการจัดแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียนให้เรียนได้เต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงความสอดคล้องและเหมาะสมกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้สถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาไว้ดังนี้

1. สำรวจแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในสถานศึกษาชุมชนท้องถิ่นในเขตพื้นที่การศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง (ทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้)

⁷⁵ สมพงษ์ สุวรรณจิตกุล, **องค์กรแห่งการสร้างนวัตกรรม**(กรุงเทพฯ : เอเอสทีวีผู้จัดการ, 2552), 10-20.

2. จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาให้เพียงพอและสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้

3. จัดทำเอกสารรวบรวมเผยแพร่แก่ครูสถานศึกษาอื่นบุคคลครอบครัวองค์กรหน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาในบริเวณใกล้เคียง

4. จัดระบบแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้เชื่อมต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น พัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้หรือมุมหนังสือในห้องเรียน

5. จัดระบบแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนของสถานศึกษาของตนเอง เช่น จัดทำแผนที่เส้นทางระบบเครือข่ายเชื่อมโยงห้องสมุดประชาชนห้องสมุดสถาบันการศึกษาพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

6. จัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้และประสบการณ์ร่วมมือกับสถานศึกษาอื่นบุคคลครอบครัวองค์กรหน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในการจัดตั้งส่งเสริมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกันวางแผนการใช้ร่วมกัน

7. ประสบความสำเร็จร่วมมือวางแผนกับสถานศึกษาอื่นบุคคลครอบครัวองค์กรหน่วยงานที่จัดการศึกษาโดยส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ที่แต่ละแห่งมีเพื่อใช้ประโยชน์ให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

8. ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น⁷⁶

แหล่งข้อมูลข่าวสารความรู้และประสบการณ์ทั้งหลายที่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองจากการได้คิดเองปฏิบัติเองและสร้างความรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยและต่อเนื่องจนเกิดกระบวนการเรียนรู้และสุดท้ายก็จะเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

1. เป็นแหล่งที่รวมขององค์ความรู้อันหลากหลายพร้อมที่จะให้ผู้เรียนเข้าไปศึกษาค้นคว้าด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคลและเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. เป็นแหล่งเชื่อมโยงให้สถานศึกษาและชุมชนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันทำให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแก่บุตรหลานของตน

3. เป็นแหล่งข้อมูลที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขเกิดความสนุกสนานและมีความสนใจที่จะเรียนรู้ไม่เกิดความเบื่อหน่าย

4. ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการได้คิดเองปฏิบัติเองและสร้างความรู้ด้วยตนเองขณะเดียวกันก็สามารถเข้าร่วมกิจกรรมและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

5. ทำให้ผู้เรียนได้รับการปลูกฝังให้รู้และรักท้องถิ่นของตนมองเห็นคุณค่าและตระหนักถึงปัญหาในชุมชนของตนพร้อมที่จะเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนทั้งในปัจจุบันและอนาคต

⁷⁶สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, **มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน** (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2549), 23-24.

ประเภทของแหล่งการเรียนรู้แหล่งการเรียนรู้ สามารถจำแนกเป็นประเภทต่างๆได้ 4 ประเภท คือ 1. แหล่งการเรียนรู้ประเภทบุคคล ได้แก่ บุคคลทั่วไปที่อยู่ในชุมชนซึ่งสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับผู้เรียนได้ เช่น ชาวนา ชาวนา ชาวไร่ ช่างฝีมือ พ่อค้า นักธุรกิจ พนักงานบริษัท ข้าราชการ วิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ 2. แหล่งการเรียนรู้ประเภทสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นเช่นสถานที่สำคัญทางด้านประวัติศาสตร์โบราณสถาน สถานที่ราชการ สถาบันทางศาสนาพิพิธภัณฑ์ตลาดร้านค้า ห้างร้าน บริษัท ธนาคาร โรงมหรสพ โรงงานอุตสาหกรรม ห้องสมุด ถนน สะพาน เขื่อน ฝายทดน้ำ สวนสาธารณะ สนามกีฬา สนามบิน 3. แหล่งการเรียนรู้ประเภททรัพยากรธรรมชาติ เช่น ภูเขาป่าไม้ พืชดิน หินแร่ ทะเล เกาะ แม่น้ำ ห้วยหนอง คลองบึง น้ำตก หุ่นา สัตว์ป่า สัตว์น้ำ 4. แหล่งการเรียนรู้ประเภทกิจกรรมทางสังคมประเพณีและความเชื่อ ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม การละเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน วรรณกรรมท้องถิ่น ศิลปะพื้นบ้าน ดนตรีพื้นบ้าน วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ประจำวัน⁷⁷

แหล่งการเรียนรู้ตามสถานที่ตั้งก็สามารถแบ่งได้ 2 ประเภทคือ 1. แหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา ได้แก่ ห้องสมุดโรงเรียนห้องสมุดเคลื่อนที่มุมหนังสือในห้องเรียน ห้องพิพิธภัณฑ์ ห้องมัลติมีเดีย ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องอินเทอร์เน็ตศูนย์ 2. แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน เช่น ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะสวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์ ศูนย์กีฬา ศูนย์เยาวชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศูนย์วัฒนธรรม ศูนย์หัตถกรรม วัด มัสยิด ครอบครัว ชุมชน สถานประกอบการ องค์การภาครัฐและเอกชน ฯลฯ⁷⁸

จากความหมายของแหล่งเรียนรู้ที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า เป็นแหล่งที่รวมขององค์ความรู้อันหลากหลายพร้อมที่จะให้ผู้เรียนเข้าไปศึกษาค้นคว้าด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคลและเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เชื่อมโยงให้สถานศึกษาและชุมชนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขสามารถเกิดการเรียนรู้จากการได้คิดเองปฏิบัติเองและสร้างความรู้ด้วยตนเอง ปลุกฝังให้รู้และรักท้องถิ่นของตนมองเห็นคุณค่าและตระหนักถึงปัญหาในชุมชนของตนพร้อมที่จะเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนทั้งในปัจจุบันและอนาคต

⁷⁷มหาวิทยาลัยรามคำแหง, การจัดการและการบริหารงานวิชาการ, accessed 30 January 2015. from <http://e-book.ram.edu/inside/html/dlbook.asp?code=EA634>

⁷⁸ คำริ บุญชู, การเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทโครงการพระราชดำริศึกษาพัฒนาคุณภาพชีวิต (คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี, 2548), 27-29.

การนิเทศการศึกษา

การจัดการศึกษาในปัจจุบันได้มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัยและความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ตลอดจนความต้องการของตลาดแรงงานการจัดการศึกษาในสถานศึกษาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับภาวะการณ์ ปัจจุบันบุคลากรครู-อาจารย์ผู้บริหารจำเป็นต้องได้รับความรู้เพิ่มเติมให้มีความรู้ความสามารถเท่าทันเหตุการณ์อยู่ตลอดเวลา สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้ครู-อาจารย์ในสถานศึกษา สามารถปฏิบัติงานได้บรรลุเป้าหมายตามความคาดหวังของหลักสูตรในยุคของการปฏิรูปการศึกษาก็คือ การนิเทศการศึกษา ปัจจุบันการนิเทศการศึกษาโดยศึกษานิเทศก์จากส่วนกลางไม่สามารถจะทำได้อย่างทั่วถึง เนื่องจากการขยายตัวในด้านจำนวนสถานศึกษา ขนาดของสถานศึกษา ตลอดจนสาขาวิชาในสถานศึกษานั้นทำให้ครูอาจารย์ในสถานศึกษาเพิ่มจำนวนขึ้นมากกว่าเดิม การนิเทศการศึกษาจากภายนอกหรือจากศึกษานิเทศก์จึงไม่เพียงพอ เพราะการมีศึกษานิเทศก์น้อยกับความรู้ของศึกษานิเทศก์ไม่สามารถครอบคลุมไปทุกสาขาวิชา เมื่อเปรียบเทียบกับครูอาจารย์ของสถานศึกษาและจำนวนครูอาจารย์และนักเรียนนักศึกษาที่เพิ่มมากขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาในเรื่องนี้จึงจำเป็นต้องมีการนิเทศภายในสถานศึกษา

การนิเทศถือเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ เพราะกระบวนการนิเทศที่จัดว่าเป็นศาสตร์หนึ่ง กระบวนการนี้เป็นปรัชญาที่แสวงหาความจริง ความรู้และคุณค่าในสิ่งต่างๆที่เกี่ยวกับการศึกษา ส่วนที่ว่าเป็นศิลป์ ก็เพราะต้องอาศัยเทคนิควิธีการและมนุษยสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การติดต่อประสานงาน การจูงใจเพื่อการเปลี่ยนแปลงไปสู่เป้าหมายของการจัดการศึกษา การนิเทศมีความสัมพันธ์กับการบริหารการศึกษา เพราะเป็นรูปแบบของการบริหารการศึกษาที่ต้องการการมีส่วนร่วมของบุคคลเป็นลักษณะของการบริหารตามรูปแบบประชาธิปไตย การนิเทศใช้ลักษณะต่างๆของประชาธิปไตยมาดำเนินการ ได้แก่ การเคารพซึ่งกันและกันการประชุมปรึกษาหารือกันการให้ความร่วมมือและประสานงานการร่วมมือแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอน⁷⁹

การนิเทศเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูต้นแบบหรือหัวหน้ากลุ่มงานหัวหน้าโครงการฯ และครูในสถานศึกษาเดียวกันโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนางานในหน้าที่ความรับผิดชอบในลักษณะของเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นการนำความสามารถพิเศษของครูคนหนึ่งมาช่วยเหลือเพื่อประโยชน์ของเพื่อนครูคนอื่นๆ ที่มีความสามารถในเรื่องนั้นดีกว่าหรือเพื่อการช่วยเหลือให้คำแนะนำในเรื่องของการบริหารโครงการสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

การนิเทศภายในโรงเรียนก่อให้เกิดผลดีในการดำเนินงานของโรงเรียนหลายประการพอจะสรุปได้ดังนี้

⁷⁹ พัชรินทร์ ยอดรัก, **การนิเทศ**, accessed 12 November 2015. from <https://www.gotoknow.org/posts/451345>.

1. เป็นการช่วยเสริมกำลังของศึกษานิเทศก์และผู้บริหารการศึกษาซึ่งมีจำนวนไม่เพียงพอที่จะนิเทศการศึกษาได้อย่างทั่วถึง

2. การนิเทศโดยบุคลากรในโรงเรียนเองนั้นผู้นิเทศเป็นผู้ใกล้ชิดกับปัญหาที่มีอยู่ในโรงเรียนย่อมมีความรู้ในปัญหาได้ดีและสามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุดมากกว่าที่จะให้คนภายนอกมานิเทศ

3. ผู้นิเทศในโรงเรียนมีความคุ้นเคยกับครูอยู่แล้วทำให้บรรยากาศในการนิเทศทำได้อย่างเป็นกันเองไม่ต้องเสียเวลาสร้าง ความคุ้นเคยเหมือนกับศึกษานิเทศก์หรือผู้บริหารการศึกษาจากภายนอกโรงเรียน

4. ผู้นิเทศในโรงเรียนสามารถจะติดตามการปฏิบัติงานหรือผลงานนิเทศได้ตลอดเวลา เพราะอยู่ใกล้ชิดกันและสามารถทำงานดำเนินไปถึงจุดมุ่งหมายโดยไม่ขาดความต่อเนื่องกัน

กลิคแมน (Glickman) กล่าวว่า การนิเทศ เป็นแนวคิดที่เกี่ยวกับงานและหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เรื่องการปรับปรุงการเรียนการสอนซึ่งเป็นการสอนในเรื่องหลักการ การจัดครูเข้าสอน การจัดสื่อ การสอน สิ่งอำนวยความสะดวก การพัฒนาศักยภาพครู ตลอดจนการประเมินผลการเรียนการสอน⁸⁰

แฮริส (Harris) แบ่งการนิเทศตามลักษณะที่เด่นของการนิเทศ ได้ 2 แบบ ดังนี้

1. การนิเทศแบบเน้นการให้คำแนะนำ (Tractive Supervision) แบบนี้ผู้นิเทศจะให้คำแนะนำ ให้ผู้ได้รับการนิเทศนำไปปรับปรุงแก้ไข

2. การนิเทศแบบเน้นความเป็นพลวัต (Dynamic Supervision) แบบนี้ผู้นิเทศจะจุดประกายทางด้านความคิดเพื่อส่งเสริมให้ผู้ได้รับการนิเทศนำไปปฏิบัติ ผู้ได้รับการนิเทศสามารถใช้ความรู้ ความสามารถตลอดจนประสบการณ์ที่ตนเองมีมาปรับปรุงการสอนตามความเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง⁸¹

จากความหมายที่กล่าวข้างต้นการนิเทศมีลักษณะดังนี้คือ 1. บุคลากรภายในสถานศึกษา เป็นผู้จัดดำเนินการและเป็นเจ้าของโครงการจัดตามความต้องการและความจำเป็นของสถานศึกษา 2. การดำเนินงานกระบวนการกิจกรรมต่างๆเกิดขึ้นภายในสถานศึกษา การนิเทศถือเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ เพราะกระบวนการนิเทศที่จัดว่าเป็นศาสตร์ ก็เพราะกระบวนการนี้เป็นปรัชญาที่แสวงหาความจริงความรู้และคุณค่าในสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา ส่วนที่ว่าเป็นศิลป์ ก็เพราะต้องอาศัยเทคนิควิธีการและมนุษย์สัมพันธ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การติดต่อประสานงานการจูงใจ

⁸⁰ C.D. Glickman, **Developmental Supervision: Alternative Practice for Helping Teachers Improve Instruction** (Washington D.C.: Association for Supervision and Curriculum Development, 1981), 6.

⁸¹ Ben M. Harris, **Supervision Behavior in Education** (Englwood Cliff, New Jersey: Prentice, 1985), 10.

เพื่อการเปลี่ยนแปลงไปสู่เป้าหมายของการจัดการศึกษา ดังนั้น การนิเทศ จึงหมายถึง กระบวนการดำเนินงานของผู้บริหารโรงเรียน ที่จะก่อให้เกิดการร่วมมือการช่วยเหลือแนะนำและให้คำปรึกษาหารือ เพื่อช่วยให้ครูสามารถพัฒนาความรู้ความสามารถและพฤติกรรมการสอนได้ด้วยตนเอง อันจะส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน⁸²

จากประโยชน์ของการนิเทศภายในที่กล่าวแล้วนั้น จะเห็นได้ว่าถ้าโรงเรียนได้นำเอาแนวคิดการนิเทศภายในมาใช้ในโรงเรียน ก็จะทำให้โรงเรียนมีการพัฒนางานวิชาการมากขึ้น การที่จะพัฒนางานวิชาการนั้นผู้บริหาร จำเป็นต้องพัฒนาทั้งกระบวนการเรียนการสอนกิจกรรมทางด้านวิชาการต่างๆ และกระบวนการนิเทศการศึกษาควบคู่กันไปด้วยนอกจากนั้นภายในโรงเรียนยังมีครูที่มีประสบการณ์ความรู้และความสามารถที่แตกต่างกัน ทำให้ประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูแต่ละคนแตกต่างกัน การนิเทศภายในจะเป็นวิธีการอย่างหนึ่งในการลดช่องว่างดังกล่าว ซึ่งมีผลทำให้การปฏิบัติงานของครูมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์มากยิ่งขึ้น

แนะแนวการศึกษา

หลักการบริหารงานบริการแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมความแตกต่างระหว่างบุคคล และพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนเสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา การสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งครูผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อและพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาสูงสุดตามศักยภาพของแต่ละคนทุกๆด้าน การแนะแนวเป็นส่วนที่จะส่งเสริมสนับสนุนกระตุ้นแนะนำช่วยเหลือให้ผู้เรียนสามารถนำข้อมูล ข่าวสาร กระบวนการคิดอย่าง มีเหตุผลและแสวงหาความรู้มาใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจ ทั้งการแก้ปัญหาปรับปรุงวิถีชีวิตและการทำงานเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการแนะแนว บทบาทของครู ก็คือเป็นผู้ที่เข้าไปส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการการเรียนรู้ต่างๆ การสร้างความพร้อมให้กับผู้เรียนเป็นนักแนะแนวตนเองครูทุกคนเป็นครูแนะแนวได้โดยเฉพาะครูประจำชั้น นอกจากนี้ผู้บริหารก็มีบทบาทสำคัญ เช่น ถ้าพ่อซบถไม่ไปไปตามกฎจราจร เด็กก็เข้าใจว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง เพราะทำให้พ่อได้ไปเร็วเรื่องบางเรื่องจัดระบบดีในโรงเรียน อาจจะนำมาใช้ในสังคมไม่ได้ เพราะในสังคมให้ตัวอย่างไม่ดี

ในแนวทางของการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาตินั้น บทบาทของการแนะแนวมีแต่จะเพิ่มขึ้น แต่ต้องใช้ครูมาช่วยเหลืองานแนะแนว การเรียนรู้ในอนาคตเป็นการเรียนรู้ในตัวบุคคล การแนะแนวก็ต้องมุ่งช่วยเหลือแนะแนวแต่ละคนให้สามารถใช้วิธีการแก้ปัญหา

⁸² ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, การบริหารงานวิชาการ (กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ, 2553), 223-224.

สังคมให้สามารถใช้วิธีการแก้ปัญหาและพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ สังคมในปัจจุบันมีความซับซ้อนไม่เรียบง่ายเหมือนสมัยก่อน การคมนาคมสื่อสารรวดเร็ว เราไม่สามารถกักขังเด็กไว้ที่ใดที่หนึ่งได้สื่อต่างๆ เข้ามามีอิทธิพลครูแนะแนวต้องสร้างระบบให้เขาได้พบกับข้อมูลหรือแหล่งความรู้ที่เป็นประโยชน์ตรงนี้เป็นบทบาทสำคัญของครูแนะแนว

แนวการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 เป็นการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้ครอบคลุม 3 ลักษณะ คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ โดยเสนอไว้เป็นระบบเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องเห็นภาพกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ตามความเหมาะสม ซึ่งกิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียนและอาชีพ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือ และให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน⁸³

การจัดกิจกรรมแนะแนวต้องส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ อันจะนำไปสู่สมรรถนะที่สำคัญ 5 ประการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการโดยนำไปบูรณาการในการจัดกิจกรรมตามลักษณะของกิจกรรมแนะแนวที่ระบุไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 อีกทั้งยังต้องส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะชีวิตโดยมุ่งจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการความสนใจธรรมชาติของผู้เรียนและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาที่ตอบสนองจุดมุ่งหมายหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ให้ครอบคลุมทั้งด้านการศึกษาด้านอาชีพรวมทั้งด้านส่วนตัวและสังคมเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยผู้เรียนมีอิสระในการคิดและตัดสินใจด้วยตนเองเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยการปฏิบัติจนกระทั่งเกิดทักษะชีวิตตลอดจนครูทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมโดยมีครูแนะแนวเป็นที่เลี้ยงและประสานงานโดยมีวัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักเข้าใจรักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น
 2. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวางแผนการศึกษาอาชีพรวมทั้งส่วนตัวและสังคม
 3. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข⁸⁴
- การจัดกิจกรรมแนะแนวมีองค์ประกอบ 3 ด้านดังนี้

⁸³ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ. **แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน** (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2553), 2-3.

⁸⁴ เรื่องเดียวกัน, 21.

1. ด้านการศึกษา ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองในด้านการเรียนอย่างเต็มตามศักยภาพ รู้จักแสวงหา และใช้ข้อมูลประกอบการวางแผนการเรียน หรือการศึกษาต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียนมีวิธีการเรียนรู้ และสามารถวางแผนการเรียนหรือการศึกษาต่อได้อย่างเหมาะสม

2. ด้านอาชีพ ให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเองในทุกด้านรู้และเข้าใจโลกของงานอาชีพ อย่างหลากหลาย มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มีการเตรียมตัวสู่อาชีพสามารถวางแผนเพื่อประกอบอาชีพตามที่ตนเองมีความถนัดและสนใจ

3. ด้านส่วนตัวและสังคม ให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเองรักและเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่นรักสิ่งสิ่งแวดล้อมมีวุฒิภาวะทางอารมณ์มีเจตคติที่ดีต่อการมีชีวิที่ดี มีคุณภาพมีทักษะชีวิตและสามารถปรับตัวดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

แนวการจัดกิจกรรม

1. ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการความสนใจธรรมชาติของผู้เรียน
2. วิเคราะห์สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนคุณลักษณะที่พึงประสงค์วิสัยทัศน์ของสถานศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียนเป็นรายบุคคล
3. กำหนดสัดส่วนของกิจกรรมแนะแนวให้ครอบคลุมด้านการศึกษาด้านอาชีพด้านส่วนตัวและสังคมโดยยึดสภาพปัญหาความต้องการความสนใจตลอดจนธรรมชาติของผู้เรียนและเป้าหมายของสถานศึกษาโดยครูผู้ปกครองและผู้เรียนมีส่วนร่วม
4. กำหนดวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมแนะแนวของสถานศึกษาเป็นระดับการศึกษาและชั้นปี
5. ออกแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวประกอบด้วยวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมเวลาจัดกิจกรรมหลักฐานการทำกิจกรรมและการประเมินผล
6. จัดทำแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวรายชั่วโมงประกอบด้วยชื่อกิจกรรมจุดประสงค์เวลาเนื้อหา/สาระวิธีดำเนินกิจกรรมสื่อ/อุปกรณ์และการประเมินผล
7. จัดกิจกรรมแนะแนวตามแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวและประเมินผลการจัดกิจกรรม

8. ประเมินเพื่อตัดสินผลและสรุปรายงาน

การประเมินกิจกรรมแนะแนวครูผู้จัดกิจกรรมแนะแนวผู้เรียนและผู้ปกครองมีภารกิจที่รับผิดชอบดังนี้

1. ครูผู้จัดกิจกรรมแนะแนวผู้เรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนโดยครูผู้จัดกิจกรรมมีภารกิจในการวางแผนการประเมินดำเนินการประเมินนำผลการประเมินไปพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและรายงานผลการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

2. ผู้เรียนอาจมีส่วนร่วมในการวางแผนการประเมินประเมินตนเองและเพื่อน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการประเมินประเมินผลการพัฒนาผู้เรียนโดยประสานร่วมมือกับครูผู้จัดกิจกรรมประเมินบันทึกสรุปผลการพัฒนาและการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน

3. การประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนครูผู้จัดกิจกรรมตรวจสอบเวลาการเข้าร่วมกิจกรรมและประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมด้วยวิธีการที่หลากหลายตัดสินผลการประเมินเป็น “ผ่าน” และ “ไม่ผ่าน”⁸⁵

ปรัชญาการแนะแนวได้คำนึงถึงคนทุกคนว่าควรได้รับความช่วยเหลือและบุคคลมีความแตกต่างกันทุกๆ ด้าน เช่น รูปร่างหน้าตา มีสติปัญญา การแสดงออกทางอารมณ์ ความถนัด เจตคติ ความสนใจ เป็นต้น ดังนั้น การดำเนินงานแนะแนวต้องเข้าใจความเป็นจริงในแต่ละบุคคลและหาแนวทางการแก้ไขปรับปรุงสิ่งบกพร่องในตัวบุคคล เพื่อให้การช่วยเหลือมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น⁸⁶

จากความหมายที่กล่าวข้างต้น การจัดการแนะแนวการศึกษาคือ การบริการแนะแนวที่ควรจัดให้มีขึ้นในสถานศึกษา ควรประกอบด้วย การแนะแนวการศึกษา การแนะแนวอาชีพ การแนะแนวสุขภาพ การแนะแนวสังคม และอื่นๆ กระบวนการที่จะช่วยให้บุคคลรู้จักและเข้าใจตนเอง ยอมรับ และเห็นคุณค่าของตนเอง สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม สามารถแก้ปัญหาและตัดสินใจได้ด้วยตนเอง และสามารถพัฒนาตนเองให้มีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการวางแผน และกระบวนการจัดการของผู้รับผิดชอบ การจัดการศึกษาที่จะรับประกันให้สังคมเชื่อมั่นว่า จะพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ครบถ้วนตามมาตรฐานคุณภาพที่ระบุไว้ในหลักสูตร และตรงตามความมุ่งหวังของสังคม เนื่องจากผู้ปกครองมีสิทธิ์เรียกร้องให้สถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษา จัดการศึกษาให้นักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ ความสามารถ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่างๆ ได้เต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล ตอบสนองต่อความต้องการ ความสนใจและความถนัดที่แตกต่างกันและที่สำคัญคือ ทุกคนมีคุณสมบัติครบถ้วนตามมาตรฐานคุณภาพที่สังคมต้องการ

⁸⁵สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551, accessed 30 January 2015. Available from <http://www.kan1.go.th/super/Activity.pdf>

⁸⁶ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ, การจัดการและการบริหารงานวิชาการ, accessed 30 January 2015. Available from <http://e-book.ram.edu/e-book/e/EA634/EA634-9.pdf>

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อการปฏิรูปการศึกษาของไทย ซึ่งได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในหมวด 6 มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร การศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก ปัจจุบันการประกันคุณภาพเป็นเรื่องที่สำคัญ อย่างยิ่งและนับเป็นหนึ่งในกระบวนการบริหารการศึกษาที่สถานศึกษาต้องดำเนินการเพื่อนำไปสู่ การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก⁸⁷

การประกันคุณภาพเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐาน คุณภาพของการศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับสังคมว่าการจัดการศึกษาของโรงเรียนมีคุณภาพ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาทุกประการ⁸⁸

เมอร์กาทรอยด์ สเตฟานและ มอร์แกน(Murgatroyd, Stephen and Morgan) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานคุณภาพ การศึกษาและกระบวนการตรวจสอบ หรือการประเมินว่าเป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษามาก น้อยเพียงไร⁸⁹

สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนด มาตรฐานในการประกันคุณภาพภายในไว้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา (Quality Assurance) เป็นกลไกสำคัญที่สามารถ ขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง การประกันคุณภาพมีหลักการสำคัญ คือ การกระจายอำนาจ การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการ ทำงานและการแสดงความรับผิดชอบที่สามารถตรวจสอบได้ ระบบการประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษาประกอบด้วยกระบวนการดำเนินงานที่สัมพันธ์กัน 3 ส่วน คือ

1. การประเมินคุณภาพภายใน ซึ่งดำเนินการได้โดยสถานศึกษาเองหรือการประเมินโดย หน่วยงานต้นสังกัด

⁸⁷สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545(กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค, 2545), 28.

⁸⁸มหาวิทยาลัยรามคำแหง, การจัดการและการบริหารงานวิชาการ, accessed 30 January 2015. Available from <http://e-book.ram.edu/e-book/e/EA634/EA634-10.pdf>

⁸⁹ Murgatroyd, Stephen and Morgan, **Total Quality Management and the School** (Buckingham: Open University Press, 1994), 45.

2. การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาต้องมีการติดตามตรวจสอบความก้าวหน้าในการดำเนินโครงการกิจกรรมงานเป็นระยะ มีผู้รับผิดชอบการดำเนินงาน เพื่อการรวบรวมสารสนเทศ และผลการติดตามตรวจสอบมาใช้ปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้จะแสดงว่าสถานศึกษาทำงานอย่างเป็นระบบแล้วยังเป็นการเตรียมตัวให้พร้อมรับการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัด อย่างน้อย 1 ครั้ง ภายใน 3 ปี และการประเมินคุณภาพภายนอกอีกด้วย

3. การพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นการดำเนินกิจกรรมใด ๆ เพื่อให้เกิดการยกระดับคุณภาพให้สูงขึ้น โดยมีมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเป็นเป้าหมาย ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ต้องสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาอาจเพิ่มเติมมาตรฐานที่เฉพาะเจาะจงเหมาะกับสภาพของชุมชนได้ มาตรฐานจะเป็นกรอบควบคุมการดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้⁹⁰

หลักการสำคัญของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยึดหลักที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ ดังนี้

1. หลักการพัฒนาผู้เรียนอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ สังคม ความรู้ และคุณธรรม เป็นผู้มีจริยธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ใฝ่รู้ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ที่เพียงพอต่อการพัฒนางานอาชีพและคุณภาพชีวิตส่วนตน สามารถเผชิญความเปลี่ยนแปลงได้อย่างเท่าทันและชาญฉลาด และมีความเป็นประชาธิปไตย

2. หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นไทย ให้มีความรัก และภาคภูมิใจในท้องถิ่นและประเทศชาติ มีความรู้และทักษะพื้นฐานสำหรับการประกอบอาชีพสุจริต มีความมุ่งมั่น ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน มีลักษณะนิสัยและทัศนคติที่พึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีทั้งของครอบครัว ชุมชน สังคมไทย และสังคมโลก

3. หลักแห่งความเสมอภาค คนไทยทั้งปวงต้องมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า 12 ปี อย่างทั่วถึงเท่าเทียม ควบคู่ไปกับการมีคุณภาพ โดยไม่แบ่งชนชั้นหรือความแตกต่างทางสังคมวัฒนธรรม

4. หลักการมีส่วนร่วม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการศึกษา ร่วมกับคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างเอกลักษณ์ศักดิ์ศรีและตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นตามนโยบายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 เกี่ยวกับการกระจายอำนาจ

⁹⁰ สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2554), 8.

5. หลักแห่งความสอดคล้อง อุดมการณ์และมาตรฐานในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องสอดคล้องกับสาระบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 นโยบายการศึกษาของรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภา สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และสัมพันธ์เชื่อมโยงกับมาตรฐานการอาชีวศึกษา และมาตรฐานการอุดมศึกษา⁹¹

หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

1 สถานศึกษาจะต้องจัดทำโครงสร้างการบริหารที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

2 สถานศึกษาจะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาให้มีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้

2.1 กำหนดแนวทางและวิธีดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

2.2 กำกับ ติดตาม และให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวข้องกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

2.3 เสนอสถานศึกษาแต่งตั้งคณะบุคคลทำหน้าที่ตรวจสอบ ทบทวนและรายงานคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

3 สถานศึกษาจะต้องจัดระบบสารสนเทศที่มาข้อมูลอย่างเพียงพอต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

4 สถานศึกษาจะต้องกำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษาที่ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียน สถานศึกษา ท้องถิ่นและสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5 สถานศึกษาจะต้องจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาโดยคำนึงถึงหลักการและครอบคลุมในเรื่อง ต่อไปนี้

5.1 เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่ใช้ข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความจำเป็นอย่างเป็นระบบและมีแผนปฏิบัติการประจำปีรองรับ

5.2 กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และสภาพความสำเร็จของการพัฒนาไว้อย่างต่อเนื่อง ชัดเจน และเป็นรูปธรรม

⁹¹ สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2554), 11.

5.3 กำหนดวิธีดำเนินงานที่มีหลักวิชาหรือผลการวิจัย หรือข้อมูลเชิงประจักษ์ที่อ้างอิง ให้ครอบคลุมการพัฒนาด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การพัฒนาบุคลากรและการบริหารจัดการ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้

5.4 กำหนดแหล่งวิทยากรภายนอกที่ให้การสนับสนุนทางวิชาการ

5.5 กำหนดบทบาทหน้าที่ให้บุคลากรของสถานศึกษาทุกคนรวมทั้งผู้เรียน รับผิดชอบ และดำเนินงานตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.6 กำหนดบทบาทหน้าที่ และแนวทางให้บิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคลากรในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

5.7 กำหนดการจัดงบประมาณและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

6 สถานศึกษาจะต้องดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา รวมทั้งมีการกำกับ ติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

7 ให้คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาดำเนินการตรวจสอบ ทบทวนและรายงานการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สำหรับในการ ตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาให้ใช้วิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม (การสังเกตพฤติกรรม และกระบวนการทำงาน กระบวนการจัดการเรียนการสอน การสอบถาม การสัมภาษณ์ การพิจารณาหลักฐาน ร่องรอยการปฏิบัติงาน ตัวอย่างผลงาน และแฟ้มสะสมงาน แบบสำรวจ แบบสอบถาม แบบทดสอบและแบบวัดมาตรฐาน) การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษา จะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุง แก้ไข เปลี่ยนแปลงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

8 สถานศึกษาจะต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนในทุกระดับช่วงชั้นที่หลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐานกำหนด ได้รับการประเมินผลสัมฤทธิ์ในวิชาแกนหลัก และคุณลักษณะที่สำคัญด้วยเครื่องมือ มาตรฐาน

9 สถานศึกษาจะต้องจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี โดยระบุความสำเร็จตาม เป้าหมายที่กำหนดในแบบพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาพร้อมหลักฐานข้อมูลและผลการ ประเมินผลสัมฤทธิ์ ตามข้อ (8) เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

10 หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานต้นสังกัดระดับจังหวัด ส่งเสริม สนับสนุนและร่วม ดำเนินงานตามระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาดังนี้

10.1 จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

10.2 จัดให้มีการกำหนดสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ในวิชา แกนหลักของสถานศึกษาร่วมกันเป็นรายปี/รายภาค

10.3 จัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ในวิชาแกนหลัก และคุณลักษณะที่สำคัญด้วย เครื่องมือมาตรฐาน

11 หน่วยงานต้นสังกัดระดับจังหวัด ดำเนินการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพ สถานศึกษาอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกสามปี และรายงานผลให้สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด ทราบ ทั้งนี้การตรวจสอบและทบทวนให้เป็นไปตามข้อ (7) โดยอนุโลม

12 หน่วยงานต้นสังกัดศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และเผยแพร่นวัตกรรมเกี่ยวกับรูปแบบและ เทคนิควิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งกำกับ สนับสนุน ส่งเสริม ติดตาม ประเมินผลและผดุงประสิทธิภาพของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษาด้วย

การประเมินภายใน (Internal Evaluation) เป็นกระบวนการประเมินผลการดำเนินงาน ของหน่วยงานที่กระทำโดยบุคลากรในหน่วยงาน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ข้อมูลมาใช้ ในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งการประเมินภายในนี้ถือเป็น กระบวนการตรวจสอบการทำงานของตนเองสถานศึกษา ควรกำหนดให้การประเมินภายใน เป็น กิจกรรมหนึ่งที่ต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่องของสถานศึกษา ในการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของ โรงเรียนควรดำเนินการประเมิน 2 ลักษณะ ได้แก่

1. ประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ประเมินการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของทุกฝ่ายในโรงเรียน เพื่อให้ โรงเรียนมีการดำเนินงาน มีคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ

ดังนั้น ในการกำหนดมาตรฐานคุณภาพผู้เรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงยังคงยึด การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามที่ระบุไว้ในหลักสูตรเป็นหลัก โดยกำหนด คุณภาพผู้เรียนเป็น 6 ส่วน คือ มีสุขภาวะที่ดีและมีสุนทรียภาพ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึง ประสงค์ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจ แก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุผล มีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับ ผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

โรงเรียนเป็นสถาบันของชุมชน เพื่ออบรมสั่งสอนให้แก่บุตรธิดาของชุมชนนั้นๆ เมื่อเด็กจบ ออกมาต้องใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนนั่นเอง ดังนั้น ชุมชนจึงสมควรมีส่วนร่วมที่จะรับรู้ และมีส่วนได้ส่วน เสียจากผลผลิตของโรงเรียน จึงเป็นหน้าที่ของชุมชนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของ โรงเรียนตามบทบาทที่มีข้อผูกพันระหว่างชุมชนกับโรงเรียน แนวทางปฏิบัตินั้นทาง กระทรวงศึกษาธิการ ได้เสนอแนวทางในการปฏิบัติไว้ดังนี้ คือ ต้องมีการศึกษา สำรวจความต้องการ สนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน จัดให้ความรู้ เสริมสร้างความคิดและเทคนิค ทักษะทางวิชาการ

เพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น การส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษาและที่จัดโดยบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น⁹²

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่า สถาบันทางการศึกษาเป็นสถาบันหลักที่สำคัญของชุมชน สังคมและประเทศ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบตามบทบาทภาระหน้าที่ที่ต้อง ถ่ายทอด พัฒนา สร้างสรรค์ องค์ความรู้ใหม่ๆให้กับคนทุกคนและสังคมทุกกลุ่มอย่างทั่วถึง บทบาทของสถาบันการศึกษาจึงเป็น บทบาทสำคัญต่อการสร้างคน สร้างชาติ พัฒนาคนและพัฒนาชาติให้เติบโตอย่างมั่นคงและยั่งยืน สามารถพึ่งพาตนเองและแก้ปัญหาด้วยตนเองได้ ดังนั้น ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายการจัดการ ความรู้ทางด้านวิชาการให้เป็นกลไกหนึ่งที่ช่วยกำกับดูแล และผลักดันให้งานบริการทางวิชาการแก่ สังคมเป็นไปตามแนวคิด หรือเป้าหมายที่สถาบันการศึกษาได้กำหนดไว้

การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง บุคคลที่ได้รับการศึกษาย่อมดำรงตนอยู่ในยุคของ สังคมข่าวสารได้เป็นอย่างดี หน่วยงานที่จัดการทางด้านการศึกษา ซึ่งได้แก่โรงเรียนโดยมีผู้นำ ในสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้บริหารโรงเรียนซึ่งเป็นผู้นำองค์กร และเป็นผู้มี หน้าที่ที่จะก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างคณะครูในโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรต่างๆ ในชุมชน มาช่วยให้เกิดการพัฒนทั้งทางตรงและทางอ้อมให้บรรลุผลสำเร็จในการดำเนินงานหรือ บรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน

แนวทางการปฏิบัติ

1. ประสานความร่วมมือ ช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับองค์กรต่าง ๆ

⁹² กฎกระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์กรรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์,2546), 40.

การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษา

แนวทางการปฏิบัติ

1. สำรวจและศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษา รวมทั้งความต้องการในการได้รับการสนับสนุน
ด้านวิชาการของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน
2. ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาวิชาการและพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในการจัดการศึกษา
ของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน
3. จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9

ความเป็นมา

จากมติที่ประชุมสภาการศึกษา ครั้งที่ 1/2552 เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2552 เห็นชอบ
หลักการให้มีเขตพื้นที่การศึกษา(มัธยมศึกษา) โดยให้ดำเนินการเสนอแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการ
ประกาศจัดตั้งเขตพื้นที่ การศึกษา (มัธยมศึกษา) สำหรับจำนวนเขตพื้นที่การศึกษา (มัธยมศึกษา)
ควรสอดคล้องกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน แบบกลุ่มจังหวัด จำนวน 18 กลุ่ม
และ กรุงเทพมหานคร 1 กลุ่ม โดยให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปดำเนินการ
รวมทั้งมาตรการระยะสั้นก็ให้ดำเนินการไปพลางก่อนเท่าที่ไม่ขัดกับกฎหมาย ดังนั้น เพื่อให้การ
จัดการมัธยมศึกษาได้ขับเคลื่อนต่อไปอย่างมีคุณภาพและเป็นไปตาม มติของสภาการศึกษา สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดมาตรการระยะสั้นในการดำเนินงานเพื่อยกระดับ
คุณภาพการมัธยมศึกษาและ การบริหารงานบุคคล โดยมาตรการระยะสั้นดังกล่าวกำหนดให้จัดตั้ง
ศูนย์ประสานงานการจัดการมัธยมศึกษา ให้มีเครือข่ายการนิเทศการมัธยมศึกษา และกำหนดตัวบ่งชี้
คุณภาพความสำเร็จการจัดการมัธยมศึกษา ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการเห็นชอบในมาตรการระยะสั้นและ
ได้ประกาศกระทรวง ศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดศูนย์ประสานงานการจัดการมัธยมศึกษา เมื่อวันที่ 31
มีนาคม 2552 และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดทำแนวทางการบริหารจัดการ
ศูนย์ประสานงานการจัดการมัธยมศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาระดับมัธยมศึกษา ปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการได้มีประกาศกำหนดเป็นเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยม ศึกษาตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2553

วิสัยทัศน์ (Vision)

ภายในปี 2554 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 (จังหวัดสุพรรณบุรี -
นครปฐม) เป็นองค์กรที่ส่งเสริม สนับสนุน และจัดการมัธยมศึกษาอย่างมีคุณภาพ

พันธกิจ (Mission)

1. ส่งเสริม สนับสนุนและดำเนินการให้ประชากรวัยเรียนทุกคน ได้เข้าเรียนและเรียนจนจบหลักสูตร
2. ส่งเสริม / เร่งรัดให้สถานศึกษาพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐาน
3. ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาาระบบประกันคุณภาพการศึกษา
4. ประสานและสนับสนุนเครือข่ายนิเทศในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2553

สภาพการจัดการศึกษา

ตามที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 กำหนดให้มี เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา นั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 และมาตรา 37 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ มาตรา 8 และมาตรา 33 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการโดยคำแนะนำของสภาการศึกษามัธยมศึกษา และที่ตั้ง ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เพื่อบริหารและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา จำนวน 42 เขต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จึงเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษา (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6) ในเขตพื้นที่ ความรับผิดชอบ จำนวน 61 แห่ง ซึ่งประกอบด้วย โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 32 โรงเรียน และโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม จำนวน 29 โรงเรียน มีนักเรียนจำนวน 76,663 คน มีจำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 3,663 คน

บทบาทหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9

ตามที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2553 และพรบ.ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ที่ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ.2553 กำหนดให้มีเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานั้น ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 เป็นหน่วยงานที่ได้รับ การกำหนดให้มีขึ้นตามประกาศในราชกิจจานุเบกษาดังกล่าว โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติ

ระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2556 กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการศึกษา พ.ศ. 2556 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พ.ศ. 2553 และกำหนดอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พ.ศ. 2553 ดังนี้

1. จัดทำนโยบาย แผนพัฒนาและมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษาแผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของท้องถิ่น

2. วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษาและหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษาและแจ้งการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้นรับทราบ รวมทั้งกำกับตรวจสอบติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว

3. ประสาน ส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

4. กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและในเขตพื้นที่การศึกษา

5. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

6. ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

7. จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

8. ประสาน ส่งเสริมสนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคลองค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา

9. ดำเนินการและประสาน ส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

10. ประสานส่งเสริม การดำเนินงานของคณะอนุกรรมการ และคณะทำงานด้านการศึกษา

11. ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะสำนักงานผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในเขตพื้นที่การศึกษา

12. ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการภายในเขตพื้นที่การศึกษาที่มีได้ระบุให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานใดโดยเฉพาะหรือปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้มอบหมาย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ชวลิต ขอดศิริ ได้วิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ของโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย แผนกมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย แผนกมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่ได้มีการปฏิบัติต่อประเด็นต่อไปนี้ กระบวนการจัดการความรู้ ภาวะผู้นำ เทคโนโลยีที่สนับสนุน การสื่อสาร วัฒนธรรมการจัดการความรู้ การวัดผลการจัดการความรู้ และองค์ประกอบการจัดการความรู้ที่ประสบผลสำเร็จ แต่ก็จะมีประเด็นที่น่าสนใจ คือ หลักสูตรสถานศึกษายังไม่ลงตัวชัดเจน มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา นักเรียนยังขาดภาวะผู้นำ สถานที่ที่จะใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ยังมีให้ใช้น้อย การสานต่อรูปแบบ หลักการ กระบวนการสอบไม่สอดคล้องกัน ทำให้นักเรียนแต่ละชั้นปีไม่ได้รับการถ่ายทอดความรู้อย่างต่อเนื่อง การวัดผลไม่มีความแน่นอนและแตกต่างกันทุกภาคเรียน ทำให้ครูเกิดความสับสน และความไม่เข้าใจระหว่างผู้ปกครองและครู ทำให้เกิดความขัดแย้งของเรื่องการวัดผลและประเมินผลและผลการเรียนของนักเรียน⁹³

ประมวล ศรีขวัญใจ ได้วิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1. ครูผู้สอนมีการจัดการความรู้โดยรวม อยู่ในระดับน้อยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการใช้ประโยชน์ความรู้ ด้านการสร้างความรู้ และด้านการจัดเก็บความรู้ อยู่ในระดับน้อย ส่วนด้านการแสวงหาความรู้ อยู่ในระดับปานกลาง 2. ครูผู้สอนที่มีเพศต่างกัน มีการจัดการความรู้โดยรวมและในแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูผู้สอนเพศชายมีการจัดการความรู้โดยรวมและในแต่ละด้านสูงกว่าครูสอนเพศหญิง ครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรีมีการจัดการความรู้โดยรวมและในแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 โดยครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรีมีการจัดการความรู้โดยรวมและในแต่ละด้านสูงกว่าระดับปริญญาตรี 3. ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่างกันมีการจัดการความรู้โดยรวมและในแต่ละด้านไม่แตกต่างกันและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดต่างกันมีการจัดการความรู้โดยรวมและในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน⁹⁴

⁹³ ชวลิต ขอดศิริ, “การจัดการความรู้ของโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย แผนกมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่” (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2549), ก.

⁹⁴ ประมวล ศรีขวัญใจ, “การจัดการความรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1” (สารนิพนธ์ สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2550), ข.

ภทรีพันธุ์ พันธุ์ ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาการเรียนการสอนรายวิชาท้องถิ่นไทยและประชาคมโลกโดยการจัดการความรู้ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างการทดลองในรายวิชาท้องถิ่นไทย ซึ่งมีเนื้อหาบทเรียนจำนวน 8 บทนั้นมีผลการประเมินจากแบบทดสอบหลังเรียนดีขึ้นร้อยละ 73.56 เท่าเดิมร้อยละ 14.37 ต่ำกว่าเดิมร้อยละ 12.19 ส่วนผลการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่างการทดลองในรายวิชาประชาคมโลกซึ่งมีเนื้อหาบทเรียนจำนวน 8 บทนั้นดีขึ้นร้อยละ 97.5 เท่าเดิมร้อยละ 9 ต่ำกว่าเดิมร้อยละ 10.75 กระบวนการที่นำมาใช้นั้นคือการวัดผลก่อนเรียนในแต่ละบท โดยให้นักศึกษาทำแบบทดสอบก่อนเรียนทุกคนเมื่อทำเสร็จอาจารย์จะตรวจและประเมินผลภายในคาบเรียนนั้น และคัดเลือกผู้ที่มีคะแนนสูงสุดประมาณ 4-7 คน (ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคะแนนที่นักศึกษาได้) ให้เป็นแกนนำกลุ่ม โดยมีสมาชิกเป็นนักศึกษาที่ได้คะแนนน้อยกว่า และให้แกนนำกลุ่มทำหน้าที่สรุปบทเรียนให้กับเพื่อน และผู้สอนจะทดสอบเนื้อหาของบทเรียนเดิมอีกครั้งในอาทิตย์ถัดไปเพื่อประเมินผลจากวิธีการดังกล่าวว่านักศึกษามีการเรียนรู้มากขึ้นเพียงใดจากผลการทดสอบหลังใช้กระบวนการเพื่อนช่วยเพื่อนนั้นแสดงให้เห็นว่านักศึกษาของทั้ง 2 รายวิชาที่มีคะแนนเพิ่มขึ้น และเมื่อพิจารณาจากเกรดที่นักศึกษาได้รับในวิชาท้องถิ่นไทยนั้นส่วนใหญ่จะเป็น B และ C+ ซึ่งถือว่าเป็นช่วงคะแนนที่สูงขึ้นจากในภาคการศึกษาที่ผ่านมา ส่วนรายวิชาประชาคมโลกนั้นเกรดที่นักศึกษาได้รับส่วนใหญ่คือ C+ และ C ซึ่งถือว่าเป็นช่วงที่สูงขึ้นเล็กน้อยจากภาคการศึกษาที่ผ่านมาจากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าประสิทธิภาพด้านการเรียนรู้ของนักศึกษาส่วนใหญ่ดีขึ้นถึงแม้ว่าจะไม่ได้ผลการเรียนที่สูงสุดแต่ก็แสดงให้เห็นว่ากระบวนการที่นำมาใช้นั้นน่าจะสามารถเป็นแนวทางที่จะพัฒนาและปรับปรุงให้กระบวนการดังกล่าวเกิดเป็นนวัตกรรมเพื่อใช้พัฒนาการเรียนการสอนต่อไปดังนั้นกระบวนการเพื่อนช่วยเพื่อนภายใต้กระบวนการจัดการความรู้นั้นจึงถือว่าสามารถช่วยให้นักเรียนมีความรู้ในรายวิชาของตนเองเพิ่มขึ้นโดยสามารถอธิบายลักษณะของกิจกรรมภายใต้การจัดการความรู้ทั้ง 7 ชั้นดังนี้

1. การค้นหาความรู้ (Knowledge Identification) โดยให้นักศึกษาทำแบบทดสอบเพื่อประเมินว่านักศึกษาคนใดมีความรู้มากน้อยเพียงใด
2. การสร้างและแสวงหาความรู้ (Knowledge Creation and Acquisition) ดึงความรู้ของนักศึกษาออกมาโดยให้นักศึกษาที่มีความรู้มากมาเป็นแกนนำเพื่อจะแบ่งปันความรู้ต่อไป
3. การจัดความรู้ให้เป็นระบบ (Knowledge Organization) ให้นักศึกษาที่เป็นแกนนำเป็นผู้ลำดับข้อมูลที่ตนเองรู้ในบทนั้นออกมาเป็นหัวข้อและเนื้อหาสำคัญอย่างเป็นลำดับขั้นตอน
4. การประมวล/กลั่นกรองความรู้ (Knowledge Codification and Refinement) เมื่อลำดับข้อมูลแล้วนั้นให้ลำดับด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย
5. การเข้าถึงความรู้ (Knowledge Access) เป็นการป้อนแบบ (Push) ให้กับเพื่อนร่วมกลุ่มโดยผู้ที่ป้อนคือผู้ที่เป็นแกนนำ (Key Informance)
6. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Sharing) นักศึกษาที่เป็นแกนนำจะต้องเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้โดยวิธีการต่างๆ เช่น การติวทำเอกสารสารสรุปผลัดกันถามและตอบ และติดตามให้เพื่อนทบทวนบทเรียน
7. การเรียนรู้ (Learning) เมื่อครบกระบวนการนักศึกษาจะได้ความรู้ในบทเรียนนั้นเพิ่มขึ้นทั้ง

จากผู้สอนในตอนแรกและจากแกนนำเมื่อจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนและนำผลการทดสอบนั้นมาใช้
เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัยชั้นเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนต่อไป⁹⁵

ยุรดา อรรถธนสาร ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้บริหารในการ
การสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ บรรยากาศองค์การ และคุณลักษณะของครูกับการจัดการความรู้
ของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า
1. การศึกษาระดับการจัดการความรู้ของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร
เขต 3 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การจัดการความรู้ของครู
มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ทางความรู้ และด้านการแลกเปลี่ยน
ความรู้ และมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้านคือ ด้านการสร้างคลังความรู้

2. การศึกษาระดับพฤติกรรมผู้บริหารในการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้โดยรวมและราย
ด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนระดับบรรยากาศองค์การโดยรวมและรายด้านมีการ
ปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน สำหรับระดับคุณลักษณะของครูโดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ใน
ระดับมากทุกด้าน สำหรับระดับคุณลักษณะของครูโดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
ทุกด้านเช่นเดียวกัน

3. การศึกษาอำนาจในการทำนายการจัดการความรู้ของครู พบว่า คุณลักษณะของครู
ด้านวิชาชีพครู พฤติกรรมผู้บริหารในการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ด้านความคิดเชิงระบบ ด้านแบบ
แผนความคิดอ่าน ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม และบรรยากาศองค์การด้านการใช้อำนาจ มีความสำคัญใน
การทำนายการจัดการความรู้ของครูอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
เท่ากับ .66 และมีอำนาจในการทำนายได้ร้อยละ 44 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้
เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรคุณลักษณะของครู กับการจัดการ
ความรู้ของครู พบว่า คุณลักษณะด้านวิชาชีพมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับการจัดการความรู้มาก
ที่สุดและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ดังกล่าวมีค่าเป็นบวก($r=.57$)⁹⁶

กองพัฒนาคุณภาพมหาวิทยาลัยมหิดล ได้วิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ในหน่วยงานของ
มหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า ระดับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการความรู้ (KM) พบว่า
หน่วยงานสนับสนุนให้บุคลากรเข้าร่วมสัมมนา/ฝึกอบรม เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทำให้บุคลากรมีระดับ

⁹⁵ ภัทรีพันธุ์ พันธุ์, “การพัฒนาการเรียนการสอนรายวิชาท้องถิ่นไทยและประชาคมโลกโดย
การจัดการความรู้” (วิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เชียงใหม่, 2551), ก.

⁹⁶ ยุรดา อรรถธนสาร, “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้บริหารในการสร้าง
องค์การแห่งการเรียนรู้ บรรยากาศองค์การ และคุณลักษณะของครูกับการจัดการความรู้ของครู ใน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3” (ปริญญาณิพนธ์ สาขาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2552), ก.

ความรู้ความเข้าใจในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 ที่เหลือมีระดับความรู้ ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.16-3.49 ระดับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการจัดการจัดการความรู้ (KM) พบว่าบุคลากรส่วนใหญ่มีระดับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการจัดการจัดการความรู้ (KM) อยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.93-3.28 ซึ่งในหัวข้อหน่วยงานมีการประเมินผลการจัดการความรู้ (KM) โดยให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้นมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ 2.93 ระดับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเข้าถึงและกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้(KM) พบว่า มีเพียง 2 หัวข้อเท่านั้น ที่บุคลากรส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 และ 3.56 คือ หน่วยงานมีช่องทางการสื่อสารที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้และหน่วยงานสนับสนุนเรื่องการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในทุกระดับ สำหรับที่เหลือมีความรู้ ความเข้าใจในระดับปานกลางทั้งหมด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.71-3.44 โดยหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ บุคลากรของหน่วยงานมีการทบทวนและต่อยอดความรู้สู่นวัตกรรมใหม่⁹⁷

จัดพร บุเรื้อน ได้วิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ในโรงเรียนเวียงแหงวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ด้านกระบวนการจัดการความรู้ ผู้ตอบแบบสอบถามเกินครึ่ง ได้ให้ข้อมูลว่า ต้องปรับปรุงการแสวงหาความรู้/ข้อมูลจากแหล่งต่างๆอย่างเป็นระบบ และมีจริยธรรม สำหรับปัญหาที่พบส่วนน้อยได้เสนอไว้คือ ขาดสื่อ อุปกรณ์ในการจัดการความรู้ ขาดการมีส่วนร่วมไม่มีการรวบรวมความรู้ การแลกเปลี่ยน การถ่ายทอดความรู้ในโรงเรียน โดยมีข้อเสนอแนะว่าควรผลิตสื่อเรื่องการจัดการความรู้และใช้สื่ออย่างมีประสิทธิภาพ ในด้านภาวะผู้นำ ผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วนได้ให้ข้อมูลว่า ผู้บริหารใช้การจัดการความรู้เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญของโรงเรียนพอใช้ และต้องปรับปรุงการจัดทำกลยุทธ์ของผู้บริหารโดยใช้ศักยภาพของสินทรัพย์ทางความรู้ ให้เป็นประโยชน์กับโรงเรียน เน้นเรื่องการเรียนรู้ของบุคลากรเพื่อส่งเสริมสมรรถนะหลักเดิมที่มีอยู่ให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้นเพื่อพัฒนาสมรรถนะหลักใหม่ ๆ สำหรับปัญหาที่พบส่วนน้อยได้เสนอไว้คือ ขาดการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ขาดงบประมาณและผู้บริหารขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการความรู้ โดยมีข้อเสนอแนะว่าผู้บริหารควรสนใจและวางแผนในการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรมจัดทำเป้าหมาย แผนกลยุทธ์ จุดมุ่งหมาย ให้ครอบคลุมทุก ๆ ด้าน ส่งเสริมแรงจูงใจให้บุคลากร สนับสนุนงบประมาณ สำหรับด้านวัฒนธรรมในการจัดการความรู้ ผู้ตอบแบบสอบถามครึ่งหนึ่งได้ให้ข้อมูลว่า โรงเรียนมีความยืดหยุ่นเป็นอย่างดี ก่อให้เกิดแรงบันดาลใจซึ่งเป็นตัวนำให้เกิดการผลักดันกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนดีอีกเกือบครึ่งได้ให้ข้อมูลว่าโรงเรียนมีบรรยากาศของการเปิดเผย ซึ่งก่อให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกันพอใช้ สำหรับปัญหาที่พบส่วนน้อยได้เสนอไว้คือ ขาดการไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีการแบ่งแยกการทำงาน ขาดกระบวนการกลุ่ม ทำใครทำมัน ขาดความตระหนัก ขาดการกระตือรือร้น เอาใจใส่ โดยแท้จริง โดยมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการเชื่อมโยงให้ทุกคนทำงานร่วมกันอย่างเข้าใจ มีไมตรีจิต

⁹⁷ กองพัฒนาคุณภาพมหาวิทยาลัยมหิดล, การจัดการความรู้ในหน่วยงานของมหาวิทยาลัย (กองพัฒนาคุณภาพ มหาวิทยาลัยมหิดล,2552), 42-43.

ช่วยเหลือกัน เน้นกระบวนการกลุ่ม ขณะที่ด้านเทคโนโลยีในการจัดการความรู้ ผู้ตอบแบบสอบถามเกินครึ่งหนึ่งได้ให้ข้อมูลว่าโรงเรียนใช้เทคโนโลยีที่ช่วยให้เกิดการประสานงานที่ดีระหว่างบุคลากร เทคโนโลยีทำให้บุคลากรในโรงเรียนใกล้ชิดกับนักเรียนมากขึ้นเป็นอย่างดี และระบบสารสนเทศของโรงเรียนเป็นระบบให้ข้อมูลเชื่อมโยงกันซึ่งสามารถให้ข้อมูลที่เป็นจริงได้ทันทีพอใช้ สำหรับปัญหาที่พบส่วนน้อยได้เสนอไว้คือ ขาดงบประมาณ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ คอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีการจัดการความรู้มีไม่เพียงพอ เทคโนโลยีไม่ทันสมัย ไม่หลากหลาย ไม่น่าสนใจ ไม่ทันต่อเหตุการณ์ โดยมีข้อเสนอแนะว่า ควรจัดหาสื่อ เทคโนโลยีให้เพียงพอ ระดมทุนจากหน่วยงานภายในภายนอกในการสนับสนุนเทคโนโลยี และด้านการวัดผลการจัดการความรู้ ผู้ตอบแบบสอบถามเกินครึ่งหนึ่งได้ให้ข้อมูลว่า โรงเรียนได้จัดสรรทรัพยากรให้กับกิจกรรมต่างๆ ที่ทำให้ฐานความรู้ของโรงเรียนเพิ่มพูนขึ้นอย่างเห็นได้ชัดพอใช้ และต้องปรับปรุงการคิดค้นวิธีต่างๆ ที่เชื่อมโยงความรู้กับผลการดำเนินการทางการเงิน สำหรับปัญหาที่พบส่วนน้อยได้เสนอไว้คือ ขาดความรู้ ความเข้าใจในการวัดผลการจัดการความรู้ ขาดการวางแผน การกำหนดเป้าหมายในการจัดการความรู้ที่ชัดเจนโดยมีข้อเสนอแนะว่าควรมีแผนยุทธศาสตร์ จุดมุ่งหมายในการวัดผลการจัดการความรู้ที่สามารถทำได้จริงจัดทำแนวทางการวัดผลประเมินผลให้ไปในทางเดียวกันกับการปฏิบัติ ด้วยความเที่ยงตรงเท่าเทียมกัน สามารถตรวจสอบการทำงานได้⁹⁸

พรพิมล ธรรมชาภิรมย์โชค ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการจัดการความรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในเขตภูมิภาคตะวันตก ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการความรู้สามารถสรุปได้ดังนี้ 1) ภาพรวมของสภาพการจัดการความรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในเขตภูมิภาคตะวันตก มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($x = 3.69$) 2) ภาพรวมของสภาพองค์ประกอบการจัดการความรู้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($x = 3.88$) ได้แก่ด้านบุคคล ($x = 4.15$) ด้านองค์กร ($x = 3.95$) ด้านการเรียนรู้ ($x = 3.89$) และด้านเทคโนโลยี จำนวน 11 ข้อ ($x = 3.54$) ตามลา ดับ และ 3) ภาพรวมของสภาพขั้น ตอนการจัดการความรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ($x = 3.49$) ส่วนในแต่ละขั้นตอน พบว่า เหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีจำนวน 3 ขั้นตอน ได้แก่ การนำความรู้ไปใช้ ($x = 3.72$) การกำหนดความรู้ ($x = 3.58$) การติดตามและประเมินผล ($x = 3.57$) และอีก 4 ขั้นตอนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การจัดเก็บความรู้ให้เป็นระบบ ($x = 3.42$) การสร้างความรู้ ($x = 3.38$) การแสวงหาความรู้ ($x = 3.38$) และการแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ($x = 3.36$) ตามลำดับ⁹⁹

⁹⁸ จตุพร ปูเรือน, “การจัดการความรู้ในโรงเรียนเวียงแหงวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่” (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2553), ก.

⁹⁹ พรพิมล ธรรมชาภิรมย์โชค, “การศึกษาสภาพการจัดการความรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในเขตภูมิภาคตะวันตก” (วิจัยจากคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์

กัตติกา ศรีมหาวโร ได้วิจัยเรื่อง การใช้ระบบการจัดการความรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 4: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านสระบัว ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากผลการทดสอบของโรงเรียนเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ย 4.67 และ 3.27 และจากผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) เพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ย 3.63 และ 2.55 ตามลำดับ ความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับระบบการจัดการความรู้ก่อนและหลังการดำเนินงานมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ครูมีสารสนเทศและนวัตกรรมเพิ่มขึ้น ความพึงพอใจของครูต่อการใช้ระบบการจัดการความรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการอยู่ระดับมาก¹⁰⁰

ดิเรกพร เพียรจัด ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการจัดการความรู้สำหรับโรงเรียนเครือข่ายระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการจัดการความรู้ การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและระบบเครือข่าย ส่งผลให้เกิดระบบการจัดการความรู้สำหรับโรงเรียนเครือข่ายระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีคุณภาพ 2) ผลการใช้ระบบที่พัฒนาขึ้นพบว่าครูผู้สอนมีคะแนนความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นวัตกรรมที่ได้จากระบบการจัดการความรู้มีคุณภาพดีตามเกณฑ์ การประเมินการเป็นสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนและครูเห็นด้วยกับคุณภาพของระบบอยู่ในระดับมากที่สุด พฤติกรรมการใช้กระบวนการจัดการความรู้ของครูอยู่ในระดับมาก 3) ระบบการจัดการความรู้สำหรับโรงเรียนเครือข่ายระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีองค์ประกอบ 4 ด้าน 9 ขั้นตอน องค์ประกอบได้แก่ 1) ด้านคน ประกอบด้วยครูผู้ปฏิบัติจัดการความรู้หรือชุมชนนักปฏิบัติ ครูผู้เชี่ยวชาญความรู้จากโรงเรียนแม่ข่ายและวิทยากรผู้ให้ความรู้ 2) ด้านโรงเรียน ประกอบด้วยโรงเรียนแม่ข่ายและโรงเรียนลูกข่าย และแผนการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน 3) ด้านเทคโนโลยี ประกอบด้วยเทคโนโลยีสำหรับการจัดการความรู้ สำหรับการติดต่อสื่อสาร และสำหรับแสวงหาความรู้ และ 4) ด้านการเรียนรู้ ประกอบด้วยการเรียนรู้ระดับรายบุคคล ระดับกลุ่ม และระดับโรงเรียนเครือข่าย และเรื่องการเรียนรู้ ขั้นตอนของระบบ ได้แก่ 1) ขึ้นเตรียมการ เป็นการเตรียม

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,2554),ก.

¹⁰⁰ กัตติกา ศรีมหาวโร “การใช้ระบบการจัดการความรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 4: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านสระบัว” (ดุชนิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต,2555),ข.

องค์ประกอบของระบบ 2) ขึ้นกำหนดความรู้ เน้นการนำหลักคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้สร้างนวัตกรรม 3) ขึ้นแสวงหาความรู้เพื่อการจัดการเรียนการสอน 4) ขึ้นแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างชุมชนนักปฏิบัติของโรงเรียนเครือข่าย 5) ขึ้นสร้างความรู้เพื่อให้ได้นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน 6) ขึ้นประมวลและกลั่นกรองความรู้เพื่อให้ได้นวัตกรรม 7) ขึ้นจัดเก็บความรู้ที่เป็นนวัตกรรม 8) ขึ้นนำความรู้มาใช้ในการเรียนการสอน และ 9) ขึ้นประเมินผลความรู้ ครอบคลุมการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและผลสัมฤทธิ์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง¹⁰¹

จิตาร์ตัน เสวีกุล ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการจัดการความรู้ของครูในสถานศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) การแสวงหาความรู้ สถานศึกษามีการกำหนดสิ่งที่ครูต้องแสวงหาความรู้ และมีการสนับสนุนให้ครูมีการแสวงหาความรู้ใหม่ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด 2) การสร้างความรู้ มีการจัดเวลาเฉพาะให้ครูได้เข้าร่วมประชุมภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และการเข้าร่วมประชุมรวมเพื่อสร้างหรือพัฒนาความรู้ใหม่ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด การสร้างความรู้ใหม่ส่วนมากอยู่ในด้านการพัฒนาหลักสูตร และเทคนิคการสอนแบบต่างๆ 3) การจัดเก็บและการสืบค้น มีการกำหนดประเภทความรู้เพื่อทำการจัดเก็บ และมีการประมวลและกลั่นกรองความรู้ก่อนการจัดเก็บความรู้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด 4) การวิเคราะห์และสร้างเหมืองข้อมูล วิธีการเพื่อให้ได้ข้อมูลความรู้ที่ถูกต้อง คือ การกำหนดหน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบในการนำข้อมูลความรู้ต่างๆมาวิเคราะห์และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆมาจัดการข้อมูลของสถานศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนเทคโนโลยีสารสนเทศที่นำมาใช้เพื่อจัดการข้อมูลของสถานศึกษา คือ เครื่องข่ายอินเทอร์เน็ตโดยใช้ร่วมกับโปรแกรมการสืบค้น 5) การถ่ายโอนและเผยแพร่ความรู้ ครูมีการถ่ายโอนความรู้จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองให้เพื่อนครูได้รับรู้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด 6) การประยุกต์ใช้และการรับข้อมูลให้ถูกต้องเที่ยงตรง วิธีการปรับข้อมูลความรู้ของสถานศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลความรู้ที่ถูกต้องและทันสมัยอยู่เสมอ คือ การบันทึกหลังการปฏิบัติงานของครู และการประเมินผลการจัดการความรู้ของครู มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด¹⁰²

จิตาร์ตัน ศิริรัตน์ ได้วิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ของครูภูมิปัญญาไทยเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนในเขตภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการจัดการความรู้ของครูภูมิปัญญาไทยในเขตภาคใต้ ประกอบด้วย (1) การแสวงหาความรู้จากแหล่งความรู้ทั้งภายในและ

¹⁰¹ ดร.ณภาพ เพียรจัด, “การพัฒนากระบวนการจัดการความรู้สำหรับโรงเรียนเครือข่ายระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (ดุชนิพนธ์ครุศาสตร์ดุชนิพนธ์จิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2556),ก.

¹⁰² จิตาร์ตัน เสวีกุล, “การศึกษาการจัดการความรู้ของครูในสถานศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร” (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2556),ข.

ภายนอก (2) การสร้างความรู้จากการทำงานหรือจากการนำความรู้ที่มีอยู่ผนวกเข้ากับความรู้ใหม่ (3) การจัดเก็บและการรวบรวมความรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย (4) การถ่ายทอดความรู้ด้วยเทคนิควิธีการต่าง ๆ และ (5) การแบ่งปันและเผยแพร่ความรู้ด้วยการพบปะพูดคุยผ่านเครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชน ผ่านสื่อต่างๆ และผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต 2) ข้อเสนอแนะในการนำกระบวนการจัดการความรู้ของครุภูมิปัญญาไทยไปใช้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนเขตภาคใต้ พบว่า (1) ด้านการแสวงหาความรู้ ควรมีการส่งเสริมการแสวงหาความรู้จากการเรียนรู้จากการกระทำเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่รู้สึกและรู้จริง (2) ด้านการสร้างความรู้ ควรมีการสร้างความรู้จากข้อมูลข่าวสาร หรือมีการสร้างความรู้ของชุมชนจากภายในและภายนอก (3) ด้านการจัดเก็บและรวบรวมความรู้ ต้องมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยเข้ามาสนับสนุนในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ทั้งชุมชน (4) ด้านการถ่ายทอด จำเป็นต้องถ่ายทอดจากการได้เข้าไปสัมผัสจริงในชุมชนนั้น ๆ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และ (5) ด้านการแบ่งปันและเผยแพร่ความรู้ ควรมีการเผยแพร่ความรู้โดยใช้สื่อที่สร้างสรรค์ สื่อดิจิทัลและควรมีแนวทางสนับสนุนการนำไปปฏิบัติ¹⁰³

ใจชนก ภาคอต ได้วิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความรู้ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ด้านบ่งชี้ความรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความรู้ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความรู้ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ด้านการเก็บและเข้าถึงความรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความรู้ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40 และกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความรู้ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ด้านการนำความรู้ไปใช้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 นอกจากนี้ เมื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความรู้ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลพบว่า กลุ่มตัวอย่างหน่วยงานวิทยาลัยนานาชาติ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความรู้ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาโดยรวม ว่ามีการจัดการความรู้ในระดับมากกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความรู้ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา โดยรวม ว่ามีการจัดการความรู้ในระดับมากกลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่ง ข้าราชการ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความรู้ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา โดยรวม ว่ามีการจัดการความรู้ในระดับมากพบว่ากลุ่มตัวอย่าง

¹⁰³ ธีรรัตน์ ศิริรัตน์, “การจัดการความรู้ของครุภูมิปัญญาไทยเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนในเขตภาคใต้” (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556), ข.

สายงานอาจารย์และสายงานสนับสนุน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความรู้ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาโดยรวม ว่ามีการจัดการความรู้ที่อยู่ในระดับมากกลุ่มตัวอย่างหน่วยงานวิทยาลัยนานาชาติ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความรู้ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาโดยรวม ว่ามีการจัดการความรู้ที่อยู่ในระดับมากที่สุดกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไปมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความรู้ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา โดยรวม ว่ามีการจัดการความรู้ที่อยู่ในระดับมากกลุ่มตัวอย่างที่มีหน้าที่รับผิดชอบในงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันโดยตรง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความรู้ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาโดยรวมว่ามีการจัดการความรู้ที่อยู่ในระดับมาก¹⁰⁴

ปัญญา พรหมบุตร ได้วิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการกับพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยรายด้านจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา 2) ด้านวัดผลการประเมินผล 3) ด้านการจัดการเรียนการสอน 4) ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา 5) ด้านหลักสูตรการบริหารหลักสูตร ส่วนพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ย รายด้านจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการในสถานศึกษา 2) ด้านการกำหนดภารกิจของสถานศึกษา 3) ด้านการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ 2. ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการกับพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 อยู่ในระดับสูงมาก ($r=0.828$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 3. การเปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อจำแนกตามเพศ และตำแหน่งหน้าที่ แต่ไม่แตกต่างกันเมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียนส่วนพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เมื่อจำแนกตามเพศและตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .001 ตามลำดับ แต่ไม่แตกต่างกันเมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน¹⁰⁵

ทรงศักดิ์ สิงหนสาย ได้วิจัยเรื่อง การดำเนินงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพศึกษาม่อนปิน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหาร

¹⁰⁴ใจชนก ภาคอัติ, “การจัดการความรู้ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์” (งานวิจัยการจัดการความรู้ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์,2557), 2-3.

¹⁰⁵ปัญญา พรหมบุตร, “ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการกับพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2” (วิทยานิพนธ์สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี,2552), ก-ข.

จัดการและพัฒนาหลักสูตร พบว่า โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยมีการจัดประชุมชี้แจงให้ครูเข้าใจหลักการจัดทำหลักสูตร จุดมุ่งหมายและโครงสร้างของหลักสูตร ปัญหาที่พบคือผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญ ในการจัดทำหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น ขาดการให้ความรู้ความเข้าใจเพื่อให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรแก่ชุมชน ส่วนข้อเสนอแนะที่สำคัญคือ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการจัดทำหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และท้องถิ่น ให้มีการติดต่อประสานงานกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้แทนชุมชนเพื่อให้ความเห็นในการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยมีการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ปัญหาที่พบคือขาดแคลนอัตรากำลังครูและวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน ไม่เพียงพอ ส่วนข้อเสนอแนะที่สำคัญคือผู้บริหารควรรวบรวมและจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนให้เพียงพอ ด้านการนิเทศการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลางโดยผู้บริหารมีการประเมินการนิเทศอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ปัญหาที่พบคือผู้บริหารขาดการนิเทศ อย่างต่อเนื่องและไม่เป็นระบบ ส่วนข้อเสนอแนะที่สำคัญคือ ผู้บริหารควรวางแผนและนิเทศให้เป็นระบบและต่อเนื่อง ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยมีการมอบหมายและติดตามให้มีการจัดหาหรือจัดทำเอกสาร หลักฐานการศึกษาเป็นไปตามระเบียบการวัดและประเมินผล ตามสภาพจริงและไม่เห็นความสำคัญในการสร้างความรู้ ความเข้าใจเรื่องการวัดและการประเมินผลตามสภาพจริงแก่ครู ส่วนข้อเสนอแนะที่สำคัญคือ ผู้บริหารควรมีความเข้าใจในการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงและให้ความสำคัญในการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงแก่ครู ด้านการส่งเสริมและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง โดยผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูพัฒนาและใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ปัญหาที่พบคือ ผู้บริหารไม่ได้ให้ความสำคัญในการวางแผนและดำเนินการจัดหาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาให้เพียงพอส่วนข้อเสนอแนะที่สำคัญคือ ผู้บริหารควรวางแผนและดำเนินการจัดหาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาให้เพียงพอ¹⁰⁶

นิลวรรณ วัฒนา ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

¹⁰⁶ ทรงศักดิ์ สิงหนสาย, “การดำเนินงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาม่อนปิ่น อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารจัดการและพัฒนาหลักสูตร” (การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2555), ก-จ.

การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดชลบุรี มีการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2. การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดชลบุรี จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน และที่ตั้งโรงเรียน พบว่า มีสภาพการบริหารงานวิชาการโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามสถานภาพและรูปแบบการจัดชั้นเรียน พบว่า มีสภาพปฏิบัติงานด้านการบริหารวิชาการโดยรวมไม่แตกต่างกัน 3. การศึกษาปัญหา พบมากที่สุดด้านบุคลากรขาดความรู้ ในการบริหารงานวิชาการ รองลงมาคือปัญหาการขาดแคลนบุคลากร บุคลากรขาดทักษะในการปฏิบัติงาน การขาดงบประมาณในการพัฒนา มีข้อเสนอแนะคือ การจัดอบรม การทำคู่มือการปฏิบัติงาน การพัฒนาหลักสูตร การติดตามอย่างต่อเนื่องโดยศึกษานิเทศก์ และการระดมทรัพยากรจากทุกภาคส่วนมาสนับสนุนการบริหาร¹⁰⁷

นายอัครพล กันทะคง ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1.ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูและผู้บริหารโรงเรียน ภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2.การบริหารวิชาการโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูและผู้บริหารโรงเรียน ภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก 3.ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ข้อเสนอแนะการใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการโรงเรียน พบว่าการใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ในการบริหารงานวิชาการ คือ ผู้บริหารต้องประพฤติตนเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงานต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ทั้งในด้านการครองตน ครองคนและครองงาน มีความเสียสละ มุ่งมั่น ทุ่มเทในการทำงาน ในด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ผู้บริหารจะต้องใช้ภาวะผู้นำในการจูงใจผู้ร่วมงาน ให้เกิดความเชื่อมั่น เกิดแรงบันดาลใจ ในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ผู้บริหารต้องเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้ร่วมแสดงความคิดเห็น ความสามารถและร่วมกันทำงานในการพัฒนา แก้ไขปัญหาขององค์กรอย่างสร้างสรรค์และด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล คือ ต้องมอบหมาย

¹⁰⁷ นิลวรรณ วัฒนา, “การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดชลบุรี” (สารนิพนธ์สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2556), ก.

งานให้บุคลากรแต่ละคนทำงาน โดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถและความเหมาะสมกับงานและคอยกำกับดูแลและส่งเสริมบุคลากรทุกคนให้ได้รับการพัฒนาความสามารถของตนเองอย่างเท่าเทียมกัน และผู้บริหารจะต้องปฏิบัติต่อผู้ร่วมงานทุกคนด้วยความเสมอภาค¹⁰⁸

นางสาวอัญชลี ทาทอง ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพของระบบสารสนเทศ เพื่อการบริหารกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาล จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า 1. คุณภาพของระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมากและทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านการจัดการกระทำข้อมูล ด้านการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ ด้านการตรวจสอบข้อมูล และด้านการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ 2. ประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมากและทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการวัดผลประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการแนะแนวการศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และด้านการนิเทศการศึกษา 3. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพของระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารกับประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ข้อค้นพบจากการวิจัยคือ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรพัฒนาคุณภาพของระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารในด้านการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันต้องส่งเสริมการบริหารงานวิชาการด้านการนิเทศการศึกษา ให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น¹⁰⁹

สุภาภรณ์ จันทร์กลม ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา กับผลการปฏิบัติงานบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในอำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า 1. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชนในอำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ผลการปฏิบัติงานบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนเอกชนในอำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2. ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะ

¹⁰⁸ นายอักรพล กันทะคง, “ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3” (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, 2555), II.

¹⁰⁹ นางสาวอัญชลี ทาทอง, “ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพของระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลจังหวัดประจวบคีรีขันธ์” (วิทยานิพนธ์สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย, 2556), 3.

ของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการปฏิบัติงานบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในอำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง โดยรวมความสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงทั้ง 10 ด้าน¹¹⁰

เพลินพิศ โลหาคาศ ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการบริหารงานของผู้บริหารกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 ผลการวิจัยพบว่า 1. บทบาทการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านบทบาทในการเสริมสร้าง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ด้านบทบาทในการเสริมสร้าง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านบทบาทในการเปลี่ยนแปลงพัฒนา 2. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านการวัดผล ประเมิน และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 3. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการบริหารงานของผู้บริหารกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 พบว่า บทบาทการบริหารงานของผู้บริหารโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเป็นความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่อนข้างสูง บทบาทการบริหารงานของผู้บริหารรายด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเป็นความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างต่ำถึงระดับค่อนข้างสูง บทบาทการบริหารงานของผู้บริหารโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษารายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเป็นความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างต่ำถึงระดับค่อนข้างสูง และบทบาทการบริหารงานของผู้บริหารรายด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษารายด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเป็นความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างต่ำถึงระดับค่อนข้างสูง¹¹¹

¹¹⁰ สุภาภรณ์ จันทร์กลม, “ความสัมพันธ์สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการปฏิบัติงานบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในอำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง” (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 2556), ง.

¹¹¹ เพลินพิศ โลหาคาศ, “ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการบริหารงานของผู้บริหารกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

อภิเดช พลเยี่ยม ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลของโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1.ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับ “มาก” โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ด้านการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู นักเรียนผู้ปกครองและชุมชน ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู และด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนตามลำดับ 2. ระดับประสิทธิผลของโรงเรียน อยู่ในระดับ “มากที่สุด” โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการพัฒนาให้นักเรียนให้มีเจตคติทางบวกด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากผู้ปกครอง ด้านความพึงพอใจของครู และด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามลำดับ 3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนอยู่ในระดับสูง และเป็นทิศทางบวก ($r=0.662$) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 โดยประสิทธิผลของโรงเรียนถูกอธิบายได้ด้วยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ร้อยละ 43.82 4. ความมีประสิทธิผลของโรงเรียนที่บริหารงานโดยผู้บริหารใหม่และผู้บริหารมืออาชีพ¹¹²

ฐิติรัตน์ ฤทธิสมบุรณ์ ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า 1) แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 โดยรวมอยู่ในระดับการปฏิบัติมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน ภาวะผู้นำแบบสั่งการ และภาวะผู้นำแบบมุ่งสำเร็จตามลำดับ 2) ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 โดยรวมอยู่ในระดับการปฏิบัติมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย ร้อยละ 48.58¹¹³

นครราชสีมา เขต 6” (วิทยานิพนธ์สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ,2556),1-2.

¹¹² อภิเดช พลเยี่ยม, “ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลของโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ,2556),ก.

¹¹³ ฐิติรัตน์ ฤทธิสมบุรณ์, “ความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น

พัฒนพร ศิลางวงษ์ ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า 1.ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2. ระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต1 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01¹¹⁴

งานวิจัยต่างประเทศ

แมคคาร์ธี (McCathy) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในรัฐนิวเจอร์ซีย์ จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนหัวหน้าหมวดวิชาและครู ผลงานการวิจัยพบว่า กลุ่มครูมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกับผู้บริหารโรงเรียนและผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการเกี่ยวกับบทบาทในการปฏิบัติงานด้านวิชาการ เรื่องการสังเกตการสอนการวัดผลประเมินผล การจัดตั้งคณะกรรมการบริหารงานวิชาการและความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริหารงานวิชาการ นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีความคิดเห็นตรงกันว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรมีบทบาทมีความรับผิดชอบและเอาใจใส่ในการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด¹¹⁵

ฟรัมคิน (Frumkin) ได้ศึกษาเรื่อง การสร้างโรงเรียนใหม่ในการกำกับของรัฐ ซึ่งการวิจัยนี้ได้นำเสนอโครงร่างแนวคิดเกี่ยวกับความหลากหลายของการบริหารจัดการโรงเรียนในกำกับของรัฐ

กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5” (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี,2556),ก.

¹¹⁴ พัฒนพร ศิลางวงษ์, “ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1” (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,2556),ก.

¹¹⁵ McCathe, Water M, The Role of the Secondary School Pricipla in New Jersey, *Dissertation Abstracts International*. (2) : 705 – A ; August, 1971, 32.

และความสัมพันธ์เชิงโยงระหว่างโรงเรียนเหล่านี้ ผลการศึกษาพบว่า ภาระงานของการบริหารมี 3 ประการ คือการให้การสนับสนุนและการสร้างความชอบธรรมในการบริหารภายในโรงเรียน การระดมความสามารถในการปฏิบัติงานเพื่อนำไปสู่การบริหารทางการศึกษาที่ดี และการกำหนดภารกิจของโรงเรียน รายงานฉบับนี้มุ่งเน้นศึกษาเรื่องปัจจัยของยุทธศาสตร์และกระบวนการพัฒนาโรงเรียนปัจจัย 3 ด้านของการบริหารจัดการโรงเรียนในกำกับของรัฐไม่สามารถบริหารงานโดยมุ่งเน้นในด้านการศึกษาเพียงด้านเดียว แต่จะต้องมีความเข้าใจในเรื่องการบริหารองค์การด้วย โดยเฉพาะองค์การที่ไม่มุ่งแสวงหาผลกำไรที่อยู่ในสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้บริหารจะต้องเข้าใจบทบาทของตนเองที่จะต้องรับผิดชอบจัดหาทรัพยากรและให้การสนับสนุนแก่บุคลากรในองค์การ นอกจากนี้การบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐค่อนข้างเป็นไปด้วยความยากลำบาก เพราะผู้บริหารจะต้องมีคุณสมบัติในการเป็นครูใหญ่โรงเรียนรัฐบาล ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการปกครอง และจะต้องมีคุณสมบัติของการเป็นผู้บริหารโรงเรียนเอกชนที่มีความใส่ใจในรายละเอียดทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงาน การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับโรงเรียนในกำกับของรัฐนับวันจะเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้นโรงเรียนเหล่านี้จึงมีความต้องการผู้บริหารที่มีทักษะในการบริหารที่ได้อย่างเร่งด่วน¹¹⁶

อาร์ปี (Arpie) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารเชิงกลยุทธ์ในองค์การที่เน้นผลการปฏิบัติงานเป็นหลัก ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อ ประเมินข้อบ่งชี้และการดำเนินการขององค์การที่ยึดผลการปฏิบัติงานเป็นหลัก (PBO) ที่ได้บูรณาการระบบการบริหารเชิงกลยุทธ์เข้ามาใช้บริหารองค์การ เพื่อให้เกิดความโปร่งใส ในการทำงาน และเพื่อพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน การวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาการบริหารจัดการของ Federal Student Aid กระทรวงศึกษาธิการ ที่มีการบริหารงานที่มีความยืดหยุ่นและมีการเปลี่ยนแปลงการบริหารงานไปสู่การบริหารจัดการที่เน้นผลการปฏิบัติเป็นหลัก ซึ่งถือว่าประสบความสำเร็จในการบริหารงานงานวิจัยนี้มีความสำคัญเป็นอย่างมาก รัฐบาลกำลังให้ความสนใจในเรื่องการบริหารเชิงกลยุทธ์มาก เนื่องจากในช่วงปลาย พ.ศ. 2533 มีองค์การที่บริหารงานโดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์หรือเน้นผลการปฏิบัติงานส่งเสริมให้องค์การเกิดการยอมรับระบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ การเปลี่ยนแนวทางการบริหารนี้ทำให้ภาคปฏิบัติงานเป็นลักษณะของการดำเนินธุรกิจมากขึ้น เน้นลูกค้าและผลปฏิบัติงานเป็นหลักเมื่อ FSA ได้นำด้านกระบวนการบริหารที่มุ่งเน้นผลการปฏิบัติงานนี้มาใช้ทำให้ผลการดำเนินงานดีขึ้นมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตลอดจนสร้างความน่าเชื่อถือและความโปร่งใสในการทำงานอีกด้วย¹¹⁷

¹¹⁶ Peter Frumkin, *Creating New School : Strategic Management of Charter School*, accessed 30 January 2015. Available from <http://www.aecf.org/>

¹¹⁷ BalianG.Arpie, *Strategic management in a performance based organization*, accessed 30 January 2015. Available from <http://proquest.umi.com>

จะเห็นได้ว่า งานวิชาการเป็นงานที่มีขอบข่ายครอบคลุมหลายด้าน อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพแก่ผู้เรียนทุกด้าน ซึ่งสามารถสรุปขอบเขตของงานวิชาการได้ดังนี้ งานการจัดหลักสูตร งานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน งานการใช้วิธีการสอน และการใช้สื่อการเรียนการสอน งานการวัดผลการเรียนการสอน และการนิเทศการสอน ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า งานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจของการบริหารการศึกษา เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาก็คือการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพซึ่งขึ้นอยู่กับงานวิชาการทั้งสิ้น เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากสถานศึกษาจะพัฒนาตนเองให้เป็นสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ก็จำเป็นต้องบริหารจัดการความรู้ภายใน ให้เป็นระบบเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรเรียนรู้ได้จริงและต่อเนื่องอย่างมีระบบเพื่อที่จะนำออกมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ในการพัฒนาความรู้เพื่อให้มีลักษณะเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งสร้างความมีส่วนร่วมในหมู่บุคลากรให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน เพราะความสำเร็จของการถ่ายทอดความรู้ไม่ใช่อยู่อะไรที่คอมพิวเตอร์หรือเอกสาร แต่อยู่ที่การมีปฏิสัมพันธ์ ระหว่างคนด้วยกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ การจัดการความรู้ในสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 การบริหารงานด้านวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้กับการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยใช้ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 เป็น หน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ มีระบบ และสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดรายละเอียดและขั้นตอน การดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 จัดเตรียมโครงการวิจัยเป็นการจัดเตรียมโครงการอย่างเป็นระบบ โดยศึกษา ปัญหา ศักยภาพของโรงเรียนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจากตำรา เอกสารทางวิชาการ ข้อมูลสารสนเทศ รวมทั้ง งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เรียบเรียงผลงานเสนอขอความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องและเสนอขออนุมัติโครงการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร

ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการวิจัยเป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยศึกษารายละเอียดของทฤษฎีวรรณกรรมที่ เกี่ยวข้องกับการจัดสร้างและปรับปรุงเครื่องมือ ทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ นำเครื่องมือไปเก็บ รวบรวมข้อมูล และทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ตลอดจนแปลผลการวิเคราะห์

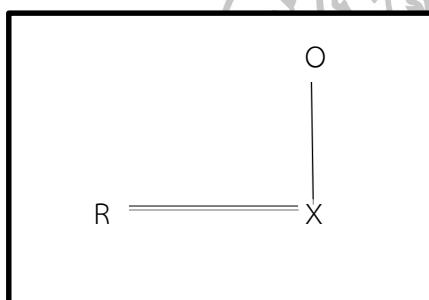
ขั้นตอนที่ 3 รายงานผลการวิจัยเป็นขั้นตอนการจัดทำร่างรายงานผลการวิจัยเสนอต่อ คณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องตามหลักวิชาการและปรับปรุง ข้อบกพร่องตามคำแนะนำที่คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ให้ข้อเสนอแนะ และจัดพิมพ์รายงาน การวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขออนุมัติเป็นส่วนหนึ่งของการ ศึกษาตามหลักสูตรเพื่อขออนุมัติจบการศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยซึ่งประกอบด้วย แผนแบบการวิจัย ประชากร กลุ่มตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูลตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือและการสร้างปรับปรุงเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

แผนแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ที่มีแผนแบบการวิจัยลักษณะกลุ่มตัวอย่างเดียว ศึกษาสภาพการณ์ ไม่มีการทดลอง (the one shot, non-experimental case study) ซึ่งเขียนเป็นแผนผัง(diagram) ได้ดังนี้

R หมายถึง ตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม

X หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษา

O หมายถึง ข้อมูลที่ได้รับการศึกษา

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนรัฐบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 จำนวน 61 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

จากประชากร คือ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 จำนวน 61 โรงเรียน ใช้ตารางประมาณการขนาดตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน¹¹⁸ (Krejcie and Morgan) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 56 โรงเรียน โดยการสุ่มแบบแบ่งประเภท (stratified random sampling) ตามกลุ่มโรงเรียนออกเป็นกลุ่มจังหวัด

ผู้ให้ข้อมูล

สำหรับผู้ให้ข้อมูลในแต่ละโรงเรียน ผู้วิจัยกำหนดเป็นสองกลุ่ม คือ สายบริหารได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษาฝ่ายวิชาการ จำนวน 1 คน และ สายผู้สอน 2 คน

¹¹⁸Krejcie and Morgan, *Determining Sample Size For Research Activities*. Educational & Psychological Measurement, 607-610.

ได้แก่ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 1 คน และครูผู้สอน 1 คนรวมผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 4 คนจำนวน 56 โรงเรียน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 224 คน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล

จังหวัด	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ผู้ให้ข้อมูล				รวม
			ผู้อำนวยการ	รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้	ครูผู้สอน	
สุพรรณบุรี	32	29	29	29	29	29	116
นครปฐม	29	27	27	27	27	27	108
รวมทั้งสิ้น	61	56	56	56	56	56	224

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ตัวแปรพื้นฐาน ตัวแปรต้น และตัวแปรตาม ดังนี้

1. **ตัวแปรพื้นฐาน** เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน

2. **ตัวแปรต้น** เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับกระบวนการจัดการความรู้ของ ไลโบวิทซ์และเบคแมน (Jay Liebowitz & Thomas J.Beckman) มีรายละเอียดดังนี้

2.1 การกำหนดองค์ความรู้ (x_1) หมายถึง การกำหนดความสามารถหลักขององค์กรและกลยุทธ์ที่มีอยู่ รวมถึงองค์ความรู้หลักในองค์กร (Knowledge domain) มีการระบุขั้นตอนของการกำหนดองค์ความรู้ซึ่งจะกำหนดว่าความสามารถหรือความเชี่ยวชาญใดบ้างที่จำเป็นต่อความสำเร็จขององค์กร ในแต่ละองค์กรทุกองค์กรต้องเริ่มจากความต้องการและความคาดหวังของผู้รับบริการ โดยกำหนดองค์ความรู้เกี่ยวกับการให้บริการและผลิตภัณฑ์ ด้านการเงิน การดำเนินงาน ด้านการจัดการ ด้านบุคลากร และคุณลักษณะแวดล้อมอื่นขององค์กร จากนั้นองค์กรจะทราบความสามารถเชิงกลยุทธ์และองค์ความรู้สำคัญที่เกี่ยวข้องกับองค์กรจะปรากฏออกมา

2.2 การรวบรวมองค์ความรู้ (x_2) หมายถึง การจัดระเบียบองค์ความรู้ ให้เป็นรูปแบบ (formalized) โดยขั้นตอนของการรวบรวมองค์ความรู้ เป็นการได้ความรู้มาจาก ทักษะ ทฤษฎี และประสบการณ์ที่มีอยู่ ซึ่งจำเป็นต่อการสร้างองค์ความรู้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการทำงาน องค์ความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ต่างๆ จะถูกจัดให้เป็นระบบและเป็นระเบียบแบบแผนที่ชัดเจน นอกจากนั้นบุคลากรควรรู้ว่าการได้มาขององค์ความรู้ในรูปแบบของระบบฐานข้อมูลนั้นได้จากที่ไหน และอย่างไร และเพื่อที่จะได้ทราบแหล่งที่มาขององค์ความรู้

2.3 การคัดเลือกองค์ความรู้ (x_3) หมายถึง การเลือกองค์ความรู้ที่มีคุณค่า มีความถูกต้อง และต้องไม่มีความขัดแย้งกัน การคัดเลือกองค์ความรู้ที่ถูกกำหนดและรวบรวม มาทำให้เป็นระเบียบ แบบแผนและมีการตรวจสอบประเมินคุณค่าของความรู้ในข้อมูลที่ได้รับมานั้น มีความถูกต้อง ชัดเจนหรือไม่ องค์ความรู้แต่ละแบบนี้มีอยู่ในฐานข้อมูลขององค์กรแล้วหรือยัง องค์ความรู้ที่ได้รับมา นั้น เป็นทฤษฎีที่น่าเชื่อถือที่สมควรต้องเพิ่มเติมเข้าไปในแหล่งเก็บความรู้(Knowledge Repository) หรือไม่ และมีการพัฒนาและปรับปรุงองค์ความรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญต้องประเมินและคัดเลือกองค์ความรู้ เพื่อเพิ่มเติมเข้าไปในฐานข้อมูลขององค์กร

2.4 การจัดเก็บองค์ความรู้ (x_4) หมายถึง การนำข้อมูลองค์ความรู้มาจัดแบ่ง และรวมองค์ความรู้ ลงในฐานข้อมูลขององค์กร ฐานข้อมูลที่ใช้ร่วมกันอยู่ในรูปแบบที่แตกต่างกัน 3 รูปแบบ คือ ในตัว บุคลากรโดยตรง ในบันทึกเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษร และในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ความรู้ในตัว บุคคลต้องถูกทำให้มีความชัดเจนและเป็นระเบียบแบบแผน เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการจัดเก็บเป็น ฐานความรู้ขององค์กร สามารถนำออกมาใช้ได้ตลอดเวลา

2.5 การแบ่งปันองค์ความรู้ (x_5) หมายถึง การจัดทำเอกสาร จัดทำฐานข้อมูลองค์ความรู้ กระจายองค์ความรู้ไปยังบุคลากรเพื่อใช้ในการทำงาน ขั้นตอนของการแบ่งปันจะนำองค์ความรู้จาก ฐานข้อมูลที่ใช้ร่วมกันมาใช้ทำให้บุคลากรสามารถเข้าถึงได้ง่าย โดยบุคลากรจะสร้างความต้องการ และความสนใจส่วนตัวต่อฐานข้อมูลที่ใช้ร่วมกัน หลังจากนั้นจะเกิดกระบวนการแจกจ่ายความรู้ใหม่ ให้กับบุคลากรอย่างอัตโนมัติ ทั้งในรูปแบบเอกสารและอิเล็กทรอนิกส์ หรือระหว่างบุคคล ทีมและ แผนก ซึ่งสามารถแบ่งปันความคิด ทักษะคิด ประสบการณ์ ความรู้และความชำนาญ ทั้งในรูปแบบตัว ต่อตัวและแบบกลุ่ม

2.6 การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ (x_6) หมายถึง การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ที่จำเป็นในการ ปฏิบัติงาน การแก้ไขปัญหา การตัดสินใจ การเรียนรู้และการฝึกอบรมเพื่อให้เป็นประโยชน์ใน การทำงาน รวมถึงมีการอธิบายการใช้องค์ความรู้ที่เหมาะสม ถูกเวลา ถูกรูปแบบมาใช้ในการทำงาน ซึ่งในองค์กรชั้นนำจะมีการใช้ระบบช่วยเหลือการปฏิบัติการเชิงบูรณาการ (IPSS) เพื่อพัฒนาด้านการ ปฏิบัติการและความสามารถในการใช้องค์ความรู้ของพนักงาน เพื่อการตัดสินใจ แก้ไขปัญหา การ ทำงาน หรือฝึกอบรม เป็นต้น

2.7 การสร้างองค์ความรู้ใหม่(x_7) หมายถึง การค้นคว้าหาองค์ความรู้ใหม่โดยผ่าน กระบวนการวิจัยและพัฒนา ทดลอง หรือเกิดจากความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จากช่องทางที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การวิเคราะห์ผลตอบรับจากบุคลากร ซึ่งองค์ความรู้ที่ได้จาก การวิจัย การทดลอง ความคิดเชิงสร้างสรรค์ ขั้นตอนนี้ยังครอบคลุมถึงวิธีการทำองค์ความรู้ที่เป็นนามธรรมให้เป็นองค์ ความรู้เอกสารทางการที่ชัดเจน ความสำคัญของขั้นตอนนี้อยู่ที่การทำให้แน่ใจว่าองค์ความรู้ใหม่

ถูกทำให้เป็นระเบียบแบบแผนและสามารถนำไปใช้ได้ในการบวนการจัดการความรู้ และองค์ความรู้เหล่านั้นเข้าถึงได้โดยบุคลากรที่มีความต้องการใช้

2.8 การถ่ายทอดองค์ความรู้ (x_8) หมายถึง การถ่ายทอดองค์ความรู้จากการพัฒนาและที่ถูกรับรู้จากทุนทางปัญญาและเป็นผลมาจากการใช้องค์ความรู้นั้น เพื่อนำเสนอองค์ความรู้ในการผลิตสินค้าและบริการใหม่ให้แก่ผู้รับบริการ บุคลากร เพื่อน พนักงาน ตลอดจนหน่วยงานอื่น และให้ข้อมูลองค์ความรู้เหล่านั้นสามารถเข้าถึงได้โดยผู้ที่ต้องการใช้องค์ความรู้

3. ตัวแปรตาม เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามคู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ของกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 12 ข้อ

3.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (y_1) หมายถึง การศึกษา วิเคราะห์ ข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหาตามความต้องการของสถานศึกษาและแหล่งชุมชน รวมทั้งให้มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและประเมินสถานศึกษา เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายของสถานศึกษา ให้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนการสนับสนุนการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ การนิเทศ ประเมินผลการใช้หลักสูตร การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน

3.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (y_2) หมายถึง การส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พร้อมทั้งให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนกันตามความเหมาะสม เปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนจัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแบบกัลยาณมิตร เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกันและมีการต่อยอดเชื่อมโยงปฏิบัติการแก่ครู เพื่อฝึกทักษะในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

3.3 การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน (y_3) หมายถึง การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียนกำหนดระเบียบแนวทางการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาตนเองในเรื่อง การจัดทำเกณฑ์การวัดผล ประเมินผลเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ดำเนินการวัดผล และประเมินผลตามสภาพจริง ตลอดจนจัดให้มีการเทียบโอนการศึกษาจากสถานศึกษาอื่นตาม ความรู้ความสามารถและพัฒนาครูให้สามารถสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผลตามเกณฑ์มาตรฐาน

3.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (y_4) หมายถึง การพัฒนาครูให้ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ศึกษา วิเคราะห์ และวิจัยการ บริหารการจัดการอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งนำผลการวิจัยมาพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวม ของสถานศึกษาและส่งเสริมให้ครูศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้มี ประสิทธิภาพ เผยแพร่ผลงาน

การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ตลอดถึงประสาน ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น เกี่ยวกับการศึกษา วิเคราะห์วิจัยอย่างต่อเนื่อง

3.5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (y_5) หมายถึง การวิเคราะห์ถึงความจำเป็นในการใช้สื่อต่างๆ โดยการส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อและ นวัตกรรมการเรียนการสอน จัดหาสื่อการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรูของนักเรียน จัดอบรมเชิงปฏิบัติในการใช้สื่อเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ประสานความ ร่วมมือกับหน่วยงานอื่นตลอดถึงกรณีติดตามการพัฒนาการใช้สื่อนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง

3.6 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (y_6) หมายถึง สํารวจแหล่งการเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ จัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งความรู้แก่ ครูและสถานศึกษาอื่นในบริเวณใกล้เคียง จัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้เกิดองค์ความรู้ แก่นักเรียน ประสานความ ร่วมมือกับสถานศึกษาอื่นโดยจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาแหล่ง การเรียนรู้ร่วมกันและส่งเสริมให้ครูใช้ แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนโดยเฉพาะตามแหล่ง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดถึงนิเทศติดตามการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

3.7 การนิเทศการศึกษา (y_7) หมายถึง จัดระบบการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอน ภายในสถานศึกษา พร้อมทั้งดำเนินการนิเทศงานวิชาการและการเรียน การสอนในรูปแบบที่หลากหลายมีการประเมินผลการจัดระบบและกระบวนการนิเทศการศึกษาใน สถานศึกษา ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงาน วิชาการและการเรียน การสอนและแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์การจัดระบบนิเทศศึกษากับสถานศึกษาอื่น

3.8 การแนะแนวการศึกษา (y_8) หมายถึง การจัดระบบแนะแนวและระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนให้ครูทุกคนมีส่วนร่วม จัดกิจกรรมทางด้านวิชาการและวิชาชีพตามความเหมาะสมส่งเสริมให้ มีบริการให้คำปรึกษาแนะนำตลอดถึงการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ติดตามและประเมินผลการจัดการ ระบบและกระบวนการแนะแนวการศึกษาในสถานศึกษาตลอด ถึงการประสานความร่วมมือกับ สถานศึกษาอื่นเพื่อแลกเปลี่ยนกลยุทธ์ในการแนะแนวการศึกษา

3.9 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (y_9) หมายถึงการวิเคราะห์เพื่อ จัดระบบโครงสร้างขององค์กรให้รองรับกับการจัดระบบประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา จัดให้มีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการ วางแผนและดำเนินการตามแผน ประสานงานกับสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษาและ ประเมินคุณภาพการศึกษาในการประเมิน สถานศึกษา ประสานงานกับสถานศึกษาอื่นเพื่อปรับปรุงและพัฒนาระบบประสานงานกับเขตพื้นที่ การศึกษาเพื่อประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

3.10 การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน (y_{10}) หมายถึง การศึกษา วิเคราะห์ และสำรวจความต้องการของชุมชน ส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับงาน

วิชาการ นิเทศ ติดตามการพัฒนาการเรียนรู้ทางวิชาการของชุมชน จัดกิจกรรมเพื่อ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่นตลอดถึงการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพและคุณภาพแก่ชุมชนอย่างต่อเนื่อง

3.11 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น(y₁₁) หมายถึง การติดต่อประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของ ช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ทั้งของรัฐและเอกชน แลกเปลี่ยนข้อมูลทางด้านวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ทั้งในและต่างประเทศ วางแผนร่วมกับครูในการประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่นตามความเหมาะสม ติดตาม ประเมินผลความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับ สถานศึกษาอื่นอย่างต่อเนื่องและสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นเพื่อพัฒนางานวิชาการ

3.12 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา(y₁₂) หมายถึง สืบค้นและศึกษาข้อมูลทางวิชาการจาก แหล่งต่างๆ จัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติแก่ครู เพื่อช่วยในการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่หน่วยงานที่จัดการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาวิชาการและคุณภาพการเรียนรู้แก่บุคลากร และหน่วยงานอื่นที่จัดการศึกษา รวมทั้งให้มีการพัฒนาการเรียนรู้งานวิชาการอย่างต่อเนื่องและ จัดให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ในการจัดการศึกษาแก่บุคลากร และหน่วยงานอื่น ตลอดถึงการประเมินและนำผลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาเพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่อง เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ให้ (Forced choice)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับ การจัดการความรู้ที่สร้างจากแนวคิด ของไลโบวิทซ์และเบคแมน (Libeowitz & Beckman)

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาที่สร้างจากแนวคิดเกี่ยวกับ การปฏิบัติงานวิชาการตามคู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ของกระทรวงศึกษาธิการ

แบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบประเมินค่า 5 ระดับ (rating scale) ของลิกเคิร์ต(Likert)¹¹⁹ โดยกำหนดความหมาย ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง การจัดการความรู้ / การบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมากที่สุด
ให้มีน้ำหนักคะแนนเท่ากับ 5 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึง การจัดการความรู้ / การบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมาก
ให้มีน้ำหนักคะแนนเท่ากับ 4 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง การจัดการความรู้ / การบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง
ให้มีน้ำหนักคะแนนเท่ากับ 3 คะแนน

ระดับ 2 หมายถึง การจัดการความรู้ / การบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับน้อย
ให้มีน้ำหนักคะแนนเท่ากับ 2 คะแนน

ระดับ 1 หมายถึง การจัดการความรู้ / การบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับน้อยที่สุด
ให้มีน้ำหนักคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน

การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ขั้นตอนที่ 2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence)

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และครูผู้สอน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 จำนวน 8 โรงเรียน แห่งละ 4 คน รวม 32 คน

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้มาคำนวณหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม(reliability) โดยใช้วิธีการของครอนบาค(Cronbach)¹²⁰ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .984

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

¹¹⁹Rensis Likert , **New Pattern of Mangement**(New York : McGraw-Hill Book company,1961), 74.

¹²⁰ L. J. Gronbach, **Essentials of Psychological Testing**, 3rd ed. (New York : Harper & Row,1974), 161.

1. นำหนังสือขอความร่วมมือจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จำนวน 56 แห่ง เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามแจกและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้แบบสอบถามคืนมาแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลทั้งหมด เพื่อคัดเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ครบถ้วน ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการนำเสนอและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อใช้เป็นภาพรวมในการตอบคำถามการวิจัย ดังนี้คือ

1. วิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage)

2. แบบสอบถามตอนที่ 2 และแบบสอบถามตอนที่ 3 ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์โดยใช้มัชฌิมเลขคณิต (percentage) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มัชฌิมเลขคณิตของคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสต์ (Best)¹²¹ มีรายละเอียดดังนี้⁷⁹

มัชฌิมเลขคณิต 4.50-5.00 แสดงว่า การจัดการความรู้หรือบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมากที่สุด

มัชฌิมเลขคณิต 3.50-4.49 แสดงว่า การจัดการความรู้หรือบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมาก

มัชฌิมเลขคณิต 2.50-3.49 แสดงว่า การจัดการความรู้หรือบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง

มัชฌิมเลขคณิต 1.50-2.49 แสดงว่า การจัดการความรู้หรือบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับน้อย

มัชฌิมเลขคณิต 1.00-1.49 แสดงว่า การจัดการความรู้หรือบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

¹²¹John W. Best, **Research in Education** (Englewood Cliffs , New Jersey : Prentice Hall INC., 1970), 190.

3. นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มาวิเคราะห์ว่า การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

สรุป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา(descriptive research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การจัดการความรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 2) การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 3) การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จำนวน 56 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลแต่ละโรงเรียนประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษาฝ่ายวิชาการ 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 1 คน และครูผู้สอน 1 คน รวมโรงเรียนละ 4 คน รวมทั้งสิ้น 224 คน เครื่องมือเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการความรู้ของ ไลโบวิทซ์และเบคแมน (Jay Liebowitz & Thomas J.Beckman) และการบริหารงานวิชาการตามคู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ของกระทรวงศึกษาธิการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ค่าความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) มัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D) และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 2) การบริหารงานด้านวิชาการของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยใช้โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 เป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ สถานศึกษาของรัฐบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 จำนวน 61 แห่ง กลุ่มตัวอย่าง คือ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จำนวน 56 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 4 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 224 คน ส่งแบบสอบถามไป 224 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืนมาจำนวน 196 ฉบับ จากสถานศึกษา 49 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 87.50 เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และการนำเสนอ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยขอแนะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9

ตอนที่ 3 การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9

ตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้จากจากตอบแบบสอบถามของ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน รองผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 1 คน และ ครูผู้สอน จำนวน 1 คน จำนวนทั้งสิ้น 49 โรงเรียน รวมผู้ให้ข้อมูล 196 คน จำแนกพิจารณาตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) ดังรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง
ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน

ที่	สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	เพศ		
	- ชาย	115	58.67
	- หญิง	81	41.33
	รวม	196	100
2	อายุ		
	- อายุต่ำกว่า 30 ปี	18	9.18
	- อายุ 30 - 40 ปี	32	16.33
	- อายุ 41 - 50 ปี	82	41.84
	- อายุ 50 - 60 ปี	64	32.65
	รวม	196	100.00
3	ระดับการศึกษาสูงสุด		
	- ต่ำกว่าปริญญาตรี	-	-
	- ปริญญาตรี	69	35.20
	- ปริญญาโท	124	63.27
	- ปริญญาเอก	3	1.53
	รวม	196	100.00
4	ตำแหน่ง		
	- ผู้บริหารสถานศึกษา	49	25.00
	- รองผู้บริหารสถานศึกษา	49	25.00
	- หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้	49	25.00
	- ครูผู้สอน	49	25.00
	รวม	196	100.00
5	ประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน		
	- 1 - 10 ปี	84	42.86
	- 11 - 20 ปี	86	43.88
	- 21 - 30 ปี	21	10.71
	- 31 - 40 ปี	5	2.55
	รวม	196	100.00

จากตารางที่ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 58.67 เพศหญิง จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 41.33 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 41.84 รองลงมาคือมีอายุระหว่าง 50-60 ปี จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ

32.65 และน้อยที่สุดคือมีอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 9.18 ส่วนใหญ่ จบการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาโท จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 63.27 รองลงมาคือ จบการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 35.20 ปฏิบัติงานดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา 49 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 49 คน คิดเป็น ร้อยละ 25.00 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 49 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 และครูผู้สอน 49 คน คิด เป็นร้อยละ 25.00 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน 11-20 ปี จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 43.88 รองลงมาคือมีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน 1-10 ปี จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 42.86 และมีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน 31-40 ปี น้อยที่สุด จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.55

ตอนที่ 2 การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 9

ในการวิเคราะห์การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อตอบคำถามการวิจัย ข้อที่ 1 ว่าอยู่ในระดับใด ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โดย ภาพรวมและจำแนกตามทฤษฎีการจัดการความรู้ทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ การกำหนดองค์ความรู้ การรวบรวมองค์ความรู้ การคัดเลือกองค์ความรู้ การจัดเก็บองค์ความรู้ การแบ่งปันองค์ความรู้ การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ การสร้างองค์ความรู้ใหม่ การถ่ายทอดองค์ความรู้ ผู้วิจัยวิเคราะห์จาก ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{X}) และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับ คุณภาพตามแนวคิดของเบสท์ (Best) ดังปรากฏรายละเอียด ตามตารางที่ 5 - 13

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับ การจัดการความรู้ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวม

(n = 49)

การจัดการความรู้	รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
การกำหนดองค์ความรู้	4.23	0.44	มาก
การรวบรวมองค์ความรู้	4.15	0.52	มาก
การคัดเลือกองค์ความรู้	4.08	0.53	มาก
การจัดเก็บองค์ความรู้	4.02	0.53	มาก
การแบ่งปันองค์ความรู้	4.17	0.57	มาก
การประยุกต์ใช้องค์ความรู้	4.05	0.58	มาก
การสร้างองค์ความรู้ใหม่	4.12	0.54	มาก
การถ่ายทอดองค์ความรู้	4.07	0.60	มาก
รวม	4.11	0.43	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.12$, S.D.=0.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การกำหนดองค์ความรู้ ($\bar{X}=4.23$, S.D.=0.44) การแบ่งปันองค์ความรู้ ($\bar{X}=4.17$, S.D.=0.57) การรวบรวมองค์ความรู้ ($\bar{X}=4.15$, S.D.=0.52) การสร้างองค์ความรู้ใหม่ ($\bar{X}=4.12$, S.D.=0.54) การคัดเลือกองค์ความรู้ ($\bar{X}=4.08$, S.D.=0.53) การถ่ายทอดองค์ความรู้ ($\bar{X}=4.07$, S.D.=0.60) การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ ($\bar{X}=4.05$, S.D.=0.58) และการจัดเก็บองค์ความรู้ ($\bar{X}=4.02$, S.D.=0.53) ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับ การจัดการความรู้ของผู้บริหารด้านการกำหนดองค์ความรู้

(n = 49)

การจัดการความรู้ด้านการกำหนดองค์ความรู้	รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.สถานศึกษามีการกำหนดองค์ความรู้และความสามารถหลักตลอดจนกลยุทธ์ที่มีอยู่อย่างชัดเจน	4.35	0.58	มาก
2. สถานศึกษามีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินการของการกำหนดองค์ความรู้	4.33	0.56	มาก
3. สถานศึกษากำหนดองค์ความรู้ความสามารถที่จำเป็นต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	4.22	0.55	มาก
4. สถานศึกษาดำเนินการกำหนดองค์ความรู้ตามความต้องการและความคาดหวังของผู้รับบริการ	4.13	0.57	มาก
5. สถานศึกษากำหนดความรู้เชิงกลยุทธ์และองค์ความรู้ที่สำคัญเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน	4.12	0.64	มาก
รวม	4.23	0.44	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการกำหนดองค์ความรู้ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.23$, S.D.=0.44) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ สถานศึกษามีการกำหนดองค์ความรู้และความสามารถหลักตลอดจนกลยุทธ์ที่มีอยู่อย่างชัดเจน ($\bar{X}=4.35$, S.D.=0.58) สถานศึกษามีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินการของการกำหนดองค์ความรู้ ($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.56) สถานศึกษากำหนดองค์ความรู้ความสามารถที่จำเป็นต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ($\bar{X}=4.22$, S.D.=0.55) สถานศึกษาดำเนินการกำหนดองค์ความรู้ตามความต้องการและความคาดหวังของผู้รับบริการ

(\bar{X} =4.13, S.D.=0.57) และ สถานศึกษากำหนดความรู้เชิงกลยุทธ์และองค์ความรู้ที่สำคัญเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน (\bar{X} =4.12, S.D.=0.64) ตามลำดับ

ตารางที่ 7 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับ การจัดการความรู้ของผู้บริหารด้านการรวบรวมองค์ความรู้

(n = 49)

การจัดการความรู้ด้านการรวบรวมองค์ความรู้	รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. สถานศึกษามีการอธิบายและบอกวิธีการในการรวบรวมองค์ความรู้	4.11	0.61	มาก
2. สถานศึกษามีการรวบรวมองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ	4.15	0.67	มาก
3. สถานศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลายในการหาองค์ความรู้ ทักษะ ทฤษฎี มาจัดทำเป็นเนื้อหาตรงตามความต้องการของผู้ใช้องค์ความรู้	4.25	0.59	มาก
4. ผู้บริหารมีการวางแผนและมอบหมายหน้าที่ในการรวบรวมองค์ความรู้	4.17	0.63	มาก
5. ผู้บริหารกระตุ้นให้บุคลากรเกิดการหาองค์ความรู้ร่วมกันเพื่อจัดทำเป็นรูปแบบของระบบฐานข้อมูล	4.07	0.75	มาก
รวม	4.15	0.52	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่า การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการรวบรวมองค์ความรู้โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.15, S.D.=0.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ สถานศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลายในการหาองค์ความรู้ ทักษะ ทฤษฎี มาจัดทำเป็นเนื้อหาตรงตามความต้องการของผู้ใช้องค์ความรู้ (\bar{X} =4.25, S.D.=0.59) ผู้บริหารมีการวางแผนและมอบหมายหน้าที่ในการรวบรวมองค์ความรู้ (\bar{X} =4.17, S.D.=0.63) สถานศึกษามีการรวบรวมองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ (\bar{X} =4.15, S.D.=0.67) สถานศึกษามีการอธิบายและบอกวิธีการในการรวบรวมองค์ความรู้ (\bar{X} =4.11, S.D.=0.61) และผู้บริหารกระตุ้นให้บุคลากรเกิดการหาองค์ความรู้ร่วมกันเพื่อจัดทำเป็นรูปแบบของระบบฐานข้อมูล (\bar{X} =4.07, S.D.=0.75) ตามลำดับ

ตารางที่ 8 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับ การจัดการความรู้ของผู้บริหาร
ด้านการคัดเลือกองค์ความรู้

(n = 49)

การจัดการความรู้ด้านการคัดเลือกองค์ความรู้	รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. สถานศึกษามีการเลือกองค์ความรู้ที่สมบูรณ์ไม่ขัดแย้งกัน มากำหนดเป็นมาตรฐานองค์ความรู้เดียวกัน	4.13	0.72	มาก
2. สถานศึกษามีการกำหนดองค์ความรู้ที่ได้ให้เป็นระเบียบแบบแผน	4.19	0.63	มาก
3. สถานศึกษาจัดการตรวจสอบและประเมินคุณค่าขององค์ความรู้ที่ถูกคัดเลือกให้อยู่ในฐานข้อมูลของสถานศึกษา	4.11	0.69	มาก
4. สถานศึกษาดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงองค์ความรู้ให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งสถานศึกษา	4.05	0.68	มาก
5. สถานศึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินและคัดเลือกองค์ความรู้ เพื่อเพิ่มเข้าไปในฐานข้อมูลของสถานศึกษา	3.90	0.73	มาก
รวม	4.08	0.53	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่า การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการคัดเลือกองค์ความรู้โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.08$, S.D.=0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ สถานศึกษามีการกำหนดองค์ความรู้ที่ได้ให้เป็นระเบียบแบบแผน ($\bar{X}=4.19$, S.D.=0.63) สถานศึกษามีการเลือกองค์ความรู้ที่สมบูรณ์ไม่ขัดแย้งกัน มากำหนดเป็นมาตรฐานองค์ความรู้เดียวกัน ($\bar{X}=4.13$, S.D.=0.72) สถานศึกษาจัดการตรวจสอบและประเมินคุณค่าขององค์ความรู้ที่ถูกคัดเลือกให้อยู่ในฐานข้อมูลของสถานศึกษา ($\bar{X}=4.11$, S.D.=0.69) สถานศึกษาดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงองค์ความรู้ให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งสถานศึกษา ($\bar{X}=4.05$, S.D.=0.68) และสถานศึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินและคัดเลือกองค์ความรู้เพื่อเพิ่มเข้าไปในฐานข้อมูลของสถานศึกษา ($\bar{X}=3.90$, S.D.=0.73) ตามลำดับ

ตารางที่ 9 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับ การจัดการความรู้ของผู้บริหาร
ด้านการจัดเก็บองค์ความรู้

(n = 49)

การจัดการความรู้ด้านการจัดเก็บองค์ความรู้	รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. สถานศึกษามีการจัดเก็บและนำองค์ความรู้ที่บันทึกในฐานข้อมูลสถานศึกษา	3.98	0.69	มาก
2. สถานศึกษาดำเนินการจัดเก็บองค์ความรู้ที่ได้ ในรูปแบบของการบันทึกองค์ความรู้แก่บุคลากรโดยตรง	4.03	0.62	มาก
3. สถานศึกษาดำเนินการจัดเก็บองค์ความรู้ที่ได้ ในรูปแบบของการบันทึกองค์ความรู้เป็นเอกสารลายลักษณ์อักษร	4.05	0.71	มาก
4. สถานศึกษาดำเนินการจัดเก็บองค์ความรู้ที่ได้ ในรูปแบบของการบันทึกองค์ความรู้ในระบบอิเล็กทรอนิกส์	4.10	0.68	มาก
5. สถานศึกษามีการจัดเก็บองค์ความรู้เป็นฐานความรู้ของสถานศึกษาที่สามารถนำมาใช้ได้ตลอดเวลา	3.92	0.61	มาก
รวม	4.02	0.53	มาก

จากตารางที่ 9 พบว่า การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการจัดเก็บองค์ความรู้ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.02$, S.D.=0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ สถานศึกษาดำเนินการจัดเก็บองค์ความรู้ที่ได้ ในรูปแบบของการบันทึกองค์ความรู้ในระบบอิเล็กทรอนิกส์ ($\bar{X}=4.10$, S.D.=0.68) สถานศึกษาดำเนินการจัดเก็บองค์ความรู้ที่ได้ ในรูปแบบของการบันทึกองค์ความรู้เป็นเอกสารลายลักษณ์อักษร ($\bar{X}=4.05$, S.D.=0.71) สถานศึกษาดำเนินการจัดเก็บองค์ความรู้ที่ได้ ในรูปแบบของการบันทึกองค์ความรู้แก่บุคลากรโดยตรง ($\bar{X}=4.003$, S.D.=0.62) สถานศึกษามีการจัดเก็บและนำองค์ความรู้ที่บันทึกในฐานข้อมูลสถานศึกษา ($\bar{X}=3.98$, S.D.=0.69) และสถานศึกษามีการจัดเก็บองค์ความรู้เป็นฐานความรู้ของสถานศึกษาที่สามารถนำมาใช้ได้ตลอดเวลา ($\bar{X}=3.92$, S.D.=0.61) ตามลำดับ

ตารางที่ 10 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับ การจัดการความรู้ของผู้บริหาร
ด้านการแบ่งปันองค์ความรู้

(n = 49)

การจัดการความรู้ด้านการแบ่งปันองค์ความรู้	รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. สถานศึกษามีการจัดทำเอกสาร จัดทำฐานองค์ความรู้ กระจายองค์ความรู้ไปยังบุคลากร	4.14	0.62	มาก
2. บุคลากรมีการกระจายองค์ความรู้ไปยังผู้ร่วมงานนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน	4.12	0.71	มาก
3. บุคลากรได้รับการแนะนำองค์ความรู้จากเพื่อนร่วมงาน จากเอกสาร และจากระบบอิเล็กทรอนิกส์	4.17	0.76	มาก
4. บุคลากรของแต่ละฝ่ายหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้ แบ่งปันความคิด ทักษะและองค์ความรู้ต่างๆได้อย่างทั่วถึง	4.22	0.72	มาก
5. สถานศึกษาแบ่งปันองค์ความรู้ในลักษณะตัวต่อตัวและแบบกลุ่ม	4.18	0.70	มาก
รวม	4.17	0.57	มาก

จากตารางที่ 10 พบว่า การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการแบ่งปันองค์ความรู้โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.17$, S.D.=0.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ บุคลากรของแต่ละฝ่ายหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้ แบ่งปันความคิด ทักษะและองค์ความรู้ต่างๆได้อย่างทั่วถึง ($\bar{X}=4.22$, S.D.=0.72) สถานศึกษาแบ่งปันองค์ความรู้ในลักษณะตัวต่อตัวและแบบกลุ่ม ($\bar{X}=4.18$, S.D.=0.70) บุคลากรได้รับการแนะนำองค์ความรู้จากเพื่อนร่วมงาน จากเอกสารและจากระบบอิเล็กทรอนิกส์ ($\bar{X}=4.17$, S.D.=0.76) สถานศึกษามีการจัดทำเอกสาร จัดทำฐานองค์ความรู้ กระจายองค์ความรู้ไปยังบุคลากร ($\bar{X}=4.14$, S.D.=0.62) และบุคลากรมีการกระจายองค์ความรู้ไปยังผู้ร่วมงานนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน ($\bar{X}=4.12$, S.D.=0.71) ตามลำดับ

ตารางที่ 11 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับ การจัดการความรู้ของผู้บริหาร
ด้านการประยุกต์ใช้องค์ความรู้

(n = 49)

การจัดการความรู้ด้านการประยุกต์ใช้องค์ความรู้	รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. บุคลากรมีการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ มาช่วยในการปฏิบัติงาน	4.07	0.70	มาก
2. สถานศึกษาอธิบายการใช้องค์ความรู้ที่เหมาะสม ถูกต้อง ถูกเวลา ถูกรูปแบบแก่บุคลากร	3.96	0.64	มาก
3. สถานศึกษานำองค์ความรู้ที่มีในความจำ มาบูรณาการและสนับสนุนการปฏิบัติงาน	3.97	0.76	มาก
4. สถานศึกษานำองค์ความรู้ที่มี มาใช้สนับสนุนในการแก้ปัญหา	4.09	0.77	มาก
5. สถานศึกษานำองค์ความรู้ที่มีในความจำ มาใช้ประกอบการตัดสินใจ	4.15	0.72	มาก
รวม	4.05	0.58	มาก

จากตารางที่ 11 พบว่า การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการประยุกต์ใช้องค์ความรู้โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.05$, S.D.=0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ สถานศึกษานำองค์ความรู้ที่มีในความจำ มาใช้ประกอบการตัดสินใจ ($\bar{X}=4.15$, S.D.=0.72) สถานศึกษานำองค์ความรู้ที่มีในความจำ มาใช้สนับสนุนในการแก้ปัญหา ($\bar{X}=4.09$, S.D.=0.77) บุคลากรมีการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ มาช่วยในการปฏิบัติงาน ($\bar{X}=4.07$, S.D.=0.70) สถานศึกษานำองค์ความรู้ที่มีในความจำ มาบูรณาการและสนับสนุนการปฏิบัติงาน ($\bar{X}=3.97$, S.D.=0.76) และสถานศึกษาอธิบายการใช้องค์ความรู้ที่เหมาะสม ถูกต้อง ถูกเวลา ถูกรูปแบบแก่บุคลากร ($\bar{X}=3.96$, S.D.=0.64) ตามลำดับ

ตารางที่ 12 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับ การจัดการความรู้ของผู้บริหาร
ด้านการสร้างองค์ความรู้ใหม่

(n = 49)

การจัดการความรู้ด้านการสร้างองค์ความรู้ใหม่	รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากร ค้นคว้าองค์ความรู้ผ่านกระบวนการวิจัยและการทดลอง	4.11	0.65	มาก
2. ผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้างองค์ความรู้ใหม่หลากหลายช่องทาง ทั้งการทดลอง การสังเกต การคิดเชิงสร้างสรรค์	4.17	0.70	มาก
3. สถานศึกษามีการจัดการองค์ความรู้ใหม่และแสดงให้เห็นถึงการพัฒนามาจากการวิจัยหรือทดลองที่ต่างจากเดิม	4.19	0.68	มาก
4. สถานศึกษามีการทำให้องค์ความรู้ที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษรให้เป็นความรู้ที่ชัดเจนและนำไปใช้ในกระบวนการจัดการความรู้ได้	4.07	0.71	มาก
5. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน	4.09	0.68	มาก
รวม	4.12	0.54	มาก

จากตารางที่ 12 พบว่า การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสร้างองค์ความรู้ใหม่โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.17$, S.D.=0.77) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ สถานศึกษามีการจัดการองค์ความรู้ใหม่และแสดงให้เห็นถึงการพัฒนามาจากการวิจัยหรือทดลองที่ต่างจากเดิม ($\bar{X}=4.19$, S.D.=0.68) ผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้างองค์ความรู้ใหม่หลากหลายช่องทาง ทั้งการทดลอง การสังเกต การคิดเชิงสร้างสรรค์ ($\bar{X}=4.17$, S.D.=0.70) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากร ค้นคว้าองค์ความรู้ผ่านกระบวนการวิจัยและการทดลอง ($\bar{X}=4.11$, S.D.=0.65) สถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน ($\bar{X}=4.09$, S.D.=0.68) และสถานศึกษามีการทำให้องค์ความรู้ที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษรให้เป็นความรู้ที่ชัดเจนและนำไปใช้ในกระบวนการจัดการความรู้ได้ ($\bar{X}=4.07$, S.D.=0.71) ตามลำดับ

ตารางที่ 13 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับ การจัดการความรู้ของผู้บริหาร
ด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้

(n = 49)

การจัดการความรู้ด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้	รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. สถานศึกษามีการตรวจสอบกระบวนการจัดการองค์ความรู้ อย่างชัดเจน	4.11	0.75	มาก
2. สถานศึกษามีการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการบริหารงาน	4.18	0.70	มาก
3. สถานศึกษามีการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการสร้างประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานแก่บุคลากร	4.11	0.64	มาก
4. สถานศึกษามีการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการสร้างประสิทธิภาพใน การบริหารงานให้กับหน่วยงานการศึกษาอื่น	3.93	0.73	มาก
5. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้สนใจในองค์ความรู้ สามารถเข้าถึงได้ อย่างทั่วถึง	4.03	0.74	มาก
รวม	4.07	0.60	มาก

จากตารางที่ 13 พบว่า การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.07$, S.D.=0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ สถานศึกษามีการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการบริหารงาน ($\bar{X}=4.18$, S.D.=0.70) สถานศึกษามีการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแก่บุคลากร ($\bar{X}=4.11$, S.D.=0.64) สถานศึกษามีการตรวจสอบกระบวนการจัดการองค์ความรู้อย่างชัดเจน ($\bar{X}=4.11$, S.D.=0.75) สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้สนใจในองค์ความรู้ สามารถเข้าถึงได้อย่างทั่วถึง ($\bar{X}=4.03$, S.D.=0.74) และสถานศึกษามีการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการสร้างประสิทธิภาพในการบริหารงานให้กับหน่วยงานการศึกษาอื่น ($\bar{X}=3.93$, S.D.=0.73) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 9

ในการวิเคราะห์การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 2 ว่าอยู่ในระดับใด ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยภาพรวมและจำแนกตามการบริหารงานวิชาการ ทั้ง 12 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศ

การศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ผู้วิจัยวิเคราะห์จากมัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบตามเกณฑ์ระดับคุณภาพตามแนวคิดของเบสต์ (Best) ดังปรากฏรายละเอียด ตามตารางที่ 14 – 25

ตารางที่ 14 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับ การบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวม

(n = 49)

การบริหารงานวิชาการ	รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.26	0.42	มาก
การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.32	0.49	มาก
การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน	4.27	0.49	มาก
การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.06	0.63	มาก
การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.20	0.52	มาก
การพัฒนาแหล่งเรียนรู้	4.06	0.55	มาก
การนิเทศการศึกษา	4.17	0.53	มาก
การแนะแนวการศึกษา	4.23	0.56	มาก
การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.21	0.60	มาก
การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน	3.87	0.61	มาก
การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น	3.98	0.63	มาก
การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	4.06	0.55	มาก
รวม	4.14	0.42	มาก

จากตารางที่ 14 พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.14, S.D.=0.42) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (\bar{X} =4.32, S.D.=0.49) การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน (\bar{X} =4.27, S.D.=0.49) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (\bar{X} =4.26, S.D.=0.42) การแนะแนวการศึกษา (\bar{X} =4.23, S.D.=0.56) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (\bar{X} =4.21, S.D.=0.60) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (\bar{X} =4.20, S.D.=0.52) การนิเทศ

การศึกษา ($\bar{X}=4.17$, S.D.=0.53) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X}=4.06$, S.D.=0.55) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ($\bar{X}=4.06$, S.D.=0.55) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X}=4.06$, S.D.=0.63) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ($\bar{X}=3.98$, S.D.=0.63) และการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน ($\bar{X}=3.87$, S.D.=0.61) ตามลำดับ

ตารางที่ 15 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

(n = 49)

การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. สถานศึกษามีการศึกษาวิเคราะห์ปัญหา ข้อมูลพื้นฐาน ความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น	4.15	0.52	มาก
2. สถานศึกษาส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและประเมินสถานศึกษา เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายของสถานศึกษา	4.16	0.54	มาก
3. สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะที่พึงประสงค์	4.29	0.66	มาก
4. สถานศึกษาสนับสนุนการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้	4.36	0.60	มาก
5. สถานศึกษามีการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรตลอดจนพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน	4.33	0.56	มาก
รวม	4.26	0.42	มาก

จากตารางที่ 15 พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.26$, S.D.=0.42) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ สถานศึกษาสนับสนุนการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.36$, S.D.=0.60) สถานศึกษามีการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรตลอดจนพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน ($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.56) สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ($\bar{X}=4.29$, S.D.=0.66) สถานศึกษาส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและประเมินสถานศึกษา เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายของสถานศึกษา ($\bar{X}=4.16$, S.D.=0.54) และสถานศึกษามีการศึกษาวิเคราะห์ปัญหา ข้อมูลพื้นฐาน ความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ($\bar{X}=4.15$, S.D.=0.52) ตามลำดับ

ตารางที่ 16 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับ การบริหารงานวิชาการของ
โรงเรียน ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้

(n = 49)

การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้	รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. สถานศึกษาส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.41	0.63	มาก
2. สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูและบุคลากรจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน	4.37	0.61	มาก
3. สถานศึกษาสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน	4.33	0.64	มาก
4. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน	4.16	0.65	มาก
5. ผู้บริหารจัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแบบกัลยาณมิตร พัฒนาการเรียนการสอนร่วมกัน เพื่อพัฒนาระบบการเรียนรู้	4.34	0.69	มาก
รวม	4.32	0.49	มาก

จากตารางที่ 16 พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.32$, S.D.=0.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ สถานศึกษาส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X}=4.41$, S.D.=0.63) สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูและบุคลากรจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ($\bar{X}=4.37$, S.D.=0.61) ผู้บริหารจัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแบบกัลยาณมิตร พัฒนาการเรียนการสอนร่วมกัน เพื่อพัฒนาระบบการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.34$, S.D.=0.69) สถานศึกษาสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.64) และสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.16$, S.D.=0.65) ตามลำดับ

ตารางที่ 17 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับ การบริหารงานวิชาการของ
โรงเรียน ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน

(n = 49)

การบริหารงานวิชาการด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน	รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ผู้บริหารสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับครูเกี่ยวกับการวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนการศึกษา	4.13	0.64	มาก
2. สถานศึกษามีการกำหนดระเบียบแนวทางการวัดผลและประเมินผล ของสถานศึกษาอย่างชัดเจน	4.31	0.58	มาก
3. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับมาตรฐาน การศึกษา	4.41	0.58	มาก
4. สถานศึกษาจัดการดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนตาม สภาพจริง	4.34	0.67	มาก
5. ผู้บริหารพัฒนาครูให้สามารถสร้างเครื่องมือในการวัดและประเมินผล ตามเกณฑ์	4.15	0.76	มาก
รวม	4.27	0.49	มาก

จากตารางที่ 17 พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ด้านการวัดผล ประเมินผลและ
เทียบโอนผลการเรียนโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.27$, S.D.=0.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ
พบว่า ทุกข้อมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ผู้บริหาร
ส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ($\bar{X}=4.41$, S.D.=0.58) สถานศึกษา
จัดการดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนตามสภาพจริง ($\bar{X}=4.34$, S.D.=0.67) สถานศึกษามี
การกำหนดระเบียบแนวทางการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษาอย่างชัดเจน ($\bar{X}=4.31$,
S.D.=0.58) ผู้บริหารพัฒนาครูให้สามารถสร้างเครื่องมือในการวัดและประเมินผลตามเกณฑ์
($\bar{X}=4.15$, S.D.=0.76) และผู้บริหารสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับครูเกี่ยวกับการวัดผล ประเมินผล
และการเทียบโอนการศึกษา ($\bar{X}=4.13$, S.D.=0.64) ตามลำดับ

ตารางที่ 18 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับ การบริหารงานวิชาการของ
โรงเรียน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

(n = 49)

การบริหารงานวิชาการด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.03	0.68	มาก
2. สถานศึกษาสนับสนุนให้มีการศึกษา วิเคราะห์และวิจัยการบริการจัดการอย่างต่อเนื่อง	4.12	0.63	มาก
3. สถานศึกษานำผลการวิจัยมาพัฒนาคุณภาพของงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา	4.11	0.76	มาก
4. สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ	4.10	0.82	มาก
5. สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือวิจัยกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวกับการศึกษาเพื่อการวิจัยอย่างสม่ำเสมอ	3.93	0.77	มาก
รวม	4.06	0.63	มาก

จากตารางที่ 18 พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.06$, S.D.=0.63) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อ มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ สถานศึกษาสนับสนุนให้มีการศึกษา วิเคราะห์และวิจัยการบริการจัดการอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}=4.12$, S.D.=0.63) สถานศึกษานำผลการวิจัยมาพัฒนาคุณภาพของงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา ($\bar{X}=4.11$, S.D.=0.76) สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ($\bar{X}=4.10$, S.D.=0.82) สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X}=4.03$, S.D.=0.68) สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือวิจัยกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวกับการศึกษา เพื่อการวิจัยอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X}=3.93$, S.D.=0.77) ตามลำดับ

ตารางที่ 19 คำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับ การบริหารงานวิชาการของ
โรงเรียน ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

(n = 49)

การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูศึกษา วิเคราะห์ถึงความจำเป็นในการใช้สื่อ	4.25	0.58	มาก
2. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน	4.17	0.61	มาก
3. ผู้บริหารสนับสนุนและจัดหาสื่อการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้นักเรียน	4.18	0.58	มาก
4. ผู้บริหารมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติในการใช้สื่อเพื่อประสิทธิภาพในการเรียนการสอน	4.22	0.69	มาก
5. ผู้บริหารมีการนิเทศติดตามการพัฒนารูปแบบนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง	4.15	0.70	มาก
รวม	4.20	0.52	มาก

จากตารางที่ 19 พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.20$, S.D.=0.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูศึกษา วิเคราะห์ถึงความจำเป็นในการใช้สื่อ ($\bar{X}=4.25$, S.D.=0.58) ผู้บริหารมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติในการใช้สื่อเพื่อประสิทธิภาพในการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.22$, S.D.=0.69) ผู้บริหารสนับสนุนและจัดหาสื่อการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้นักเรียน ($\bar{X}=4.18$, S.D.=0.58) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.17$, S.D.=0.61) และผู้บริหารมีการนิเทศติดตามการพัฒนารูปแบบนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}=4.15$, S.D.=0.70) ตามลำดับ

ตารางที่ 20 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับ การบริหารงานวิชาการของ
โรงเรียน ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

(n = 49)

การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ชุมชนและสถาบันอื่น	4.15	0.56	มาก
2. ผู้บริหารส่งเสริมการจัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งความรู้ แก่ครูและสถานศึกษาอื่นในบริเวณใกล้เคียง	4.06	0.65	มาก
3. ผู้บริหารส่งเสริมให้จัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เพื่อให้เกิดองค์ความรู้แก่นักเรียน	4.04	0.68	มาก
4. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้แหล่งการเรียนรู้ตามแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.13	0.72	มาก
5. สถานศึกษามีการนิเทศติดตามการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	3.92	0.68	มาก
รวม	4.06	0.55	มาก

จากตารางที่ 20 พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.06$, S.D.=0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ชุมชนและสถาบันอื่น ($\bar{X}=4.15$, S.D.=0.56) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้แหล่งการเรียนรู้ต่างๆ โดยเฉพาะตามแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X}=4.13$, S.D.=0.72) ผู้บริหารส่งเสริมการจัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งความรู้ แก่ครูและสถานศึกษาอื่นในบริเวณใกล้เคียง ($\bar{X}=4.06$, S.D.=0.65) ผู้บริหารส่งเสริมให้จัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เพื่อให้เกิดองค์ความรู้แก่นักเรียน ($\bar{X}=4.04$, S.D.=0.68) และสถานศึกษามีการนิเทศติดตามการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}=3.92$, S.D.=0.68) ตามลำดับ

ตารางที่ 21 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับ การบริหารงานวิชาการของ
โรงเรียน ด้านการนิเทศการศึกษา

(n = 49)

การบริหารงานวิชาการด้านการนิเทศการศึกษา	รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. สถานศึกษามีการจัดระบบการนิเทศงานวิชาการและกระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา	4.29	0.66	มาก
2. สถานศึกษาดำเนินการนิเทศงานวิชาการในรูปแบบที่หลากหลาย	4.22	0.69	มาก
3. สถานศึกษามีการประเมินผลการจัดระบบและกระบวนการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา	4.23	0.73	มาก
4. สถานศึกษาประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการ	4.04	0.72	มาก
5. สถานศึกษาส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์การจัดระบบการนิเทศกับหน่วยงานอื่น	4.04	0.68	มาก
รวม	4.17	0.53	มาก

จากตารางที่ 21 พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ด้านการนิเทศการศึกษาโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.17$, S.D.=0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ สถานศึกษามีการจัดระบบการนิเทศงานวิชาการและกระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ($\bar{X}=4.29$, S.D.=0.66) สถานศึกษามีการประเมินผลการจัดระบบและกระบวนการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา ($\bar{X}=4.23$, S.D.=0.73) สถานศึกษาดำเนินการนิเทศงานวิชาการในรูปแบบที่หลากหลาย ($\bar{X}=4.22$, S.D.=0.69) สถานศึกษาส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์การจัดระบบการนิเทศกับหน่วยงานอื่น ($\bar{X}=4.04$, S.D.=0.68) และสถานศึกษาประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการ($\bar{X}=4.04$, S.D.=0.72) ตามลำดับ

ตารางที่ 22 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับ การบริหารงานวิชาการของ
โรงเรียน ด้านการแนะแนวการศึกษา

(n = 49)

การบริหารงานวิชาการด้านการแนะแนวการศึกษา	รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. สถานศึกษามีการจัดระบบแนะแนวและระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนโดยส่งเสริมให้ครูทุกคนมีส่วนร่วม	4.37	0.64	มาก
2. สถานศึกษาส่งเสริมให้จัดกิจกรรมทางด้านวิชาการและวิชาชีพตาม ความเหมาะสม	4.21	0.57	มาก
3. สถานศึกษาส่งเสริมให้มีบริการให้คำปรึกษา แนะนำตลอดจนติดตาม ผลอย่างต่อเนื่อง	4.22	0.65	มาก
4. สถานศึกษามีการประเมินผลการจัดการระบบและกระบวนการแนะ แนวทางการศึกษา	4.25	0.75	มาก
5. สถานศึกษาประสานความร่วมมือและแลกเปลี่ยนกลยุทธ์ในการแนะ แนวการศึกษากับสถานศึกษาอื่น	4.12	0.76	มาก
รวม	4.23	0.56	มาก

จากตารางที่ 22 พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ด้านการแนะแนวการศึกษาโดย
ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.23$, S.D.=0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีคะแนนเฉลี่ย
อยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ สถานศึกษามีการจัดระบบแนะแนว
และระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยส่งเสริมให้ครูทุกคนมีส่วนร่วม ($\bar{X}=4.37$, S.D.=0.64)
สถานศึกษามีการประเมินผลการจัดการระบบและกระบวนการแนะแนวทางการศึกษา ($\bar{X}=4.25$,
S.D.=0.75) สถานศึกษาส่งเสริมให้มีบริการให้คำปรึกษา แนะนำตลอดจนติดตามผลอย่างต่อเนื่อง
($\bar{X}=4.22$, S.D.=0.65) สถานศึกษาส่งเสริมให้จัดกิจกรรมทางด้านวิชาการและวิชาชีพตามความ
เหมาะสม ($\bar{X}=4.21$, S.D.=0.57) และสถานศึกษาประสานความร่วมมือและแลกเปลี่ยนกลยุทธ์ในการ
แนะแนวการศึกษากับสถานศึกษาอื่น ($\bar{X}=4.12$, S.D.=0.76) ตามลำดับ

ตารางที่ 23 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับ การบริหารงานวิชาการของ
โรงเรียน ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

(n = 49)

การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาระบบ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. สถานศึกษาศึกษาวิเคราะห์เพื่อจัดระบบโครงสร้างขององค์กรให้ รองรับระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.29	0.62	มาก
2. สถานศึกษามีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์ และวิธีการ	4.27	0.73	มาก
3. สถานศึกษากำหนดให้มีการวางแผนและดำเนินการตามแผนการ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.16	0.76	มาก
4. สถานศึกษา ติดตาม ควบคุมและตรวจสอบการประเมินผลการ ประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่อง	4.21	0.70	มาก
5. สถานศึกษาประสานงานกับสถานศึกษาอื่นเพื่อปรับปรุงและพัฒนา ระบบการประกันคุณภาพ	4.14	0.74	มาก
รวม	4.21	0.60	มาก

จากตารางที่ 23 พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ด้านการพัฒนาระบบการประกัน
คุณภาพภายในสถานศึกษาโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.21$, S.D.=0.60) เมื่อพิจารณาเป็นราย
ข้อ พบว่า ทุกข้อมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้
สถานศึกษาศึกษาวิเคราะห์เพื่อจัดระบบโครงสร้างขององค์กรให้รองรับระบบประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษา ($\bar{x}=4.29$, S.D.=0.62) สถานศึกษามีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตาม
หลักเกณฑ์และวิธีการ ($\bar{x}=4.27$, S.D.=0.73) สถานศึกษา ติดตาม ควบคุมและตรวจสอบการ
ประเมินผลการประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x}=4.21$, S.D.=0.70) สถานศึกษากำหนดให้มีการ
วางแผนและดำเนินการตามแผนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ($\bar{x}=4.16$, S.D.=0.76) และ
สถานศึกษาประสานงานกับสถานศึกษาอื่นเพื่อปรับปรุงและพัฒนา ระบบการประกันคุณภาพ
($\bar{x}=4.14$, S.D.=0.74) ตามลำดับ

ตารางที่ 24 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับ การบริหารงานวิชาการของ
โรงเรียน ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

(n = 49)

การบริหารงานวิชาการด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน	รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. สถานศึกษามีการศึกษา วิเคราะห์ สำนวจความต้องการของชุมชน	3.86	0.74	มาก
2. สถานศึกษาสนับสนุนให้ชุมชนมีความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิชาการ	4.00	0.73	มาก
3. สถานศึกษามีการนิเทศติดตามผลการเรียนรู้ทางวิชาการของชุมชน	3.91	0.78	มาก
4. สถานศึกษาจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมกับชุมชน เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่	3.83	0.63	มาก
5. สถานศึกษาส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัวและชุมชน	3.74	0.75	มาก
รวม	3.87	0.61	มาก

จากตารางที่ 24 พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.87$, S.D.=0.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ สถานศึกษาสนับสนุนให้ชุมชนมีความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิชาการ ($\bar{X}=4.00$, S.D.=0.73) สถานศึกษามีการนิเทศและติดตามพัฒนาการเรียนรู้ทางวิชาการของชุมชน($\bar{X}=3.91$, S.D.=0.78) สถานศึกษามีการศึกษาวิเคราะห์ สำนวจความต้องการของชุมชน ($\bar{X}=3.86$, S.D.=0.74) สถานศึกษาจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมกับชุมชน เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ($\bar{X}=3.83$, S.D.=0.63) และสถานศึกษาส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัวและชุมชน ($\bar{X}=3.74$, S.D.=0.61) ตามลำดับ

ตารางที่ 25 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับ การบริหารงานวิชาการของ
โรงเรียน ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

(n = 49)

การบริหารงานวิชาการด้านการประสานความร่วมมือ ในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น	รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ผู้บริหารมีการติดต่อประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการ	4.03	0.65	มาก
2. ผู้บริหารมีการสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนข้อมูลทางด้านวิชาการกับ สถานศึกษาอื่นทั้งในและต่างประเทศ	3.91	0.81	มาก
3. ผู้บริหารและครูมีการวางแผนร่วมกันในการพัฒนาวิชาการกับ สถานศึกษาอื่น	3.95	0.73	มาก
4. ผู้บริหารมีการติดตาม ประเมินผลความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ในการพัฒนาวิชาการอย่างต่อเนื่อง	3.93	0.72	มาก
5. ผู้บริหารสร้างเครือข่ายร่วมกับหน่วยงานอื่น เพื่อพัฒนางานวิชาการ	4.06	0.74	มาก
รวม	3.98	0.63	มาก

จากตารางที่ 25 พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ด้านการประสานความร่วมมือ
ในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่นโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.98$, S.D.=0.63) เมื่อ
พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไป
หาน้อยดังนี้ ผู้บริหารสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น เพื่อพัฒนางานวิชาการ ($\bar{X}=4.06$,
S.D.=0.74) ผู้บริหารมีการติดต่อประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือในการ
พัฒนาวิชาการ ($\bar{X}=4.03$, S.D.=0.65) ผู้บริหารและครูมีการวางแผนร่วมกันในการพัฒนาวิชาการกับ
สถานศึกษาอื่น ($\bar{X}=3.95$, S.D.=0.73) ผู้บริหารมีการติดตาม ประเมินผลความร่วมมือระหว่าง
สถานศึกษาในการพัฒนาวิชาการอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}=3.93$, S.D.=0.72) และผู้บริหารมีการสร้าง
เครือข่ายแลกเปลี่ยนข้อมูลทางด้านวิชาการกับสถานศึกษาอื่นทั้งในและต่างประเทศ ($\bar{X}=3.91$,
S.D.=0.81) ตามลำดับ

ตารางที่ 26 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับ การบริหารงานวิชาการของ
โรงเรียน ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว
องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

(n = 49)

การบริหารงานวิชาการด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการ แก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ผู้บริหารมีการสำรวจและศึกษาข้อมูลทางวิชาการจากแหล่งต่างๆ	3.98	0.68	มาก
2. ผู้บริหารมีการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการแก่ครู เพื่อมีทักษะความรู้ ความสามารถทางวิชาการ	4.06	0.69	มาก
3. ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่หน่วยงานที่จัด การศึกษา	4.07	0.79	มาก
4. ผู้บริหารมีการส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนางานวิชาการและคุณภาพ การเรียนรู้แก่บุคลากรและหน่วยงานที่จัดการศึกษา	4.10	0.72	มาก
5. ผู้บริหารมีการจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ในการจัดการศึกษาแก่ บุคลากรและหน่วยงานอื่น ตลอดจนประเมินผลและนำผลที่ได้มา ปรับปรุงและพัฒนา	4.12	0.63	มาก
รวม	4.06	0.55	มาก

จากตารางที่ 26 พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.06$, S.D.=0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ผู้บริหารมีการจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ในการจัดการศึกษาแก่บุคลากรและหน่วยงานอื่น ตลอดจนประเมินผลและนำผลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนา ($\bar{X}=4.12$, S.D.=0.63) ผู้บริหารมีการส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนางานวิชาการและคุณภาพการเรียนรู้แก่บุคลากรและหน่วยงานที่จัดการศึกษา ($\bar{X}=4.10$, S.D.=0.72) ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่หน่วยงานที่จัดการศึกษา ($\bar{X}=4.07$, S.D.=0.79) ผู้บริหารมีการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการแก่ครู เพื่อมีทักษะความรู้ความสามารถทางวิชาการ ($\bar{X}=4.06$, S.D.=0.69) และ ผู้บริหารมีการสำรวจและศึกษาข้อมูลทางวิชาการจากแหล่งต่างๆ ($\bar{X}=3.98$, S.D.=0.68) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหาร
งานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผู้วิจัยใช้ในการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product – moment correlation coefficient) ดังมีรายละเอียดในตารางที่ 27

ตารางที่ 27 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9

การจัด การความรู้	การบริหารงานวิชาการ												
	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y ₆	Y ₇	Y ₈	Y ₉	Y ₁₀	Y ₁₁	Y ₁₂	Y _{tot}
X ₁	0.633**	0.541**	0.409**	0.337**	0.586**	0.602**	0.478**	0.642**	0.560**	0.443**	0.395**	0.478**	0.662**
X ₂	0.534**	0.425**	0.226**	0.392**	0.581**	0.646**	0.546**	0.556**	0.524**	0.468**	0.419**	0.523**	0.640**
X ₃	0.440**	0.486**	0.272**	0.523**	0.486**	0.563**	0.556**	0.558**	0.368**	0.581**	0.531**	0.585**	0.657**
X ₄	0.473**	0.411**	0.141	0.454**	0.418**	0.463**	0.485**	0.465**	0.292**	0.435**	0.329**	0.470**	0.530**
X ₅	0.484**	0.302**	0.147	0.273**	0.355**	0.414**	0.324**	0.433**	0.270**	0.332**	0.223**	0.400**	0.429**
X ₆	0.254**	0.389**	0.187**	0.498**	0.351**	0.430**	0.506**	0.296**	0.345**	0.602**	0.571**	0.543**	0.558**
X ₇	0.489**	0.450**	0.342**	0.490**	0.531**	0.452**	0.492**	0.356**	0.271**	0.542**	0.533**	0.512**	0.599**
X ₈	0.388**	0.341**	0.338**	0.554**	0.532**	0.524**	0.564**	0.423**	0.351**	0.574**	0.545**	0.533**	0.629**
X _{tot}	0.579**	0.525**	0.324**	0.564**	0.605**	0.646**	0.628**	0.584**	0.466**	0.635**	0.567**	0.643**	0.744**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 27 พบว่า การจัดการความรู้(X_{tot})ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการ(Y_{tot}) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กัน ($r=0.744^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้(X_{tot}) กับการบริหารงานวิชาการ (Y) แต่ละด้าน พบว่า ภาพรวมของการจัดการความรู้(X_{tot}) สัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้(Y_6) มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด($r=0.646^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และภาพรวมการจัดการความรู้(X_{tot}) กับการบริหารงานวิชาการ ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน (Y_3) มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด($r=0.324^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนภาพรวมการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน(Y_{tot}) กับการจัดการความรู้ (X) แต่ละด้าน พบว่า ภาพรวมของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน(Y_{tot}) กับการจัดการความรู้ ด้านการกำหนดองค์ความรู้ (X_1) มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด($r=0.662^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และภาพรวม

การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน(Y_{tot}) กับการจัดการความรู้ ด้านการจัดเก็บองค์ความรู้(X_4) มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด($r=0.530^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้กับการบริหารงานวิชาการแต่ละด้าน พบว่า การจัดการความรู้ ด้านการรวบรวมองค์ความรู้ (X_2) กับ การบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้(Y_6) มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด($r=0.646^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้กับการบริหารงานวิชาการแต่ละด้าน พบว่า การจัดการความรู้ ด้านการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ (X_6) กับ การบริหารงานวิชาการ ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน(Y_3) มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด($r=0.187^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ ค่าความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้ ด้านการจัดเก็บองค์ความรู้ (X_4) กับการบริหารงานวิชาการ ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน(Y_3) มีความสัมพันธ์กันต่ำสุด($r=0.141^*$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อพิจารณาค่าความสัมพันธ์ระหว่าง การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับน้อย(<0.30) จำนวน 10 คู่ความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (Y_1) กับการจัดการความรู้ ด้านการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ (X_6) และการบริหารงานวิชาการ ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน(Y_3) กับการจัดการความรู้ ด้านการรวบรวมองค์ความรู้ (X_2) ด้านการคัดเลือกองค์ความรู้ (X_3) ด้านการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ (X_6) และและการบริหารงานวิชาการ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา(Y_4) กับการจัดการความรู้ ด้านการแบ่งปันองค์ความรู้ (X_5) และการบริหารงานวิชาการ ด้านการแนะแนวการศึกษา(Y_8) กับการจัดการความรู้ ด้านการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ (X_5) และการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา(Y_9) กับการจัดการความรู้ ด้านการจัดเก็บองค์ความรู้ (X_4) ด้านการแบ่งปันองค์ความรู้ (X_5) ด้านการสร้างองค์ความรู้ (X_7) และการบริหารงานวิชาการ ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น(Y_{11}) กับการจัดการความรู้ ด้านการแบ่งปันองค์ความรู้ (X_5) และเมื่อพิจารณาค่าความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยมีความสัมพันธ์กันส่วนใหญ่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 2) การบริหารงานด้านวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้กับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 จำนวน 56 โรงเรียน โดยผู้ให้ข้อมูลในแต่ละโรงเรียนกำหนดเป็นสองกลุ่ม คือ สายบริหารได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษาฝ่ายวิชาการ จำนวน 1 คน และ สายผู้สอน 2 คน ได้แก่ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 1 คน และครูผู้สอน 1 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน โดยตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่อง เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ให้ ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับ การจัดการความรู้ที่สร้างจากแนวคิด ของโลโบวิชและเบคแมน ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาที่สร้างจากแนวคิดเกี่ยวกับ การปฏิบัติงานวิชาการตามคู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลของกระทรวงศึกษาธิการ สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง “การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9” ผลปรากฏดังนี้

1. การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การกำหนดองค์ความรู้ การแบ่งปันองค์ความรู้ การรวบรวมองค์ความรู้ การสร้างองค์ความรู้ใหม่ การคัดเลือกองค์ความรู้ การถ่ายทอดองค์ความรู้ การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ และการจัดเก็บองค์ความรู้ ตามลำดับ

2. การบริหารงานด้านวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การนิเทศการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การส่งเสริมและ สนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา การวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น และการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน ตามลำดับ

3. การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงอย่าง มี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันในทางบวกหรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะ ที่คล้อยตามกัน

การอภิปรายผล

จากข้อค้นพบของการวิจัย เรื่อง “การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9” ผู้วิจัยได้ นำไปสู่การอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การกำหนดองค์ความรู้ การแบ่งปันองค์ความรู้ การรวบรวมองค์ความรู้ การสร้างองค์ความรู้ใหม่ การคัดเลือกองค์ความรู้ การถ่ายทอดองค์ความรู้ การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ และการจัดเก็บองค์ ความรู้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ให้ความสำคัญกับ การจัดการความรู้ โดยได้มีการสนับสนุนให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการความรู้ผ่านเว็บไซต์ของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ให้สถานศึกษานำไปใช้ขับเคลื่อนตามกลยุทธ์ มีกำกับ ดูแล ติดตามและ ประเมินผลสถานศึกษาและในเขตพื้นที่การศึกษา ผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายใน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 พบว่า สถานศึกษามีระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่เข้มแข็ง ด้วยการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โดยสถานศึกษามีการนำผลการประเมินไปใช้ตามกระบวนการ PDCA มีการใช้กระบวนการจัดการ ความรู้ แลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ของสถานศึกษาเพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาการจัด

การศึกษาให้ได้มาตรฐาน โดยวิเคราะห์ปัญหาและสภาพต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น รวมทั้งหาสาเหตุและแนวทางการพัฒนาเพื่อกำหนดกลยุทธ์หรือแนวทางการพัฒนาปรับปรุงและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายใต้ผลการประเมินของสถานศึกษาและในสถานศึกษาบางแห่งมีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยสอดคล้องกับมาตรฐานคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) และเพื่อเป็นแนวทางให้สถานศึกษาอธิบายได้ว่า มีการดำเนินการอย่างไรเพื่อให้องค์ความรู้และสารสนเทศที่บุคลากรในสถานศึกษา ผู้รับบริการหรือองค์กรอื่นที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกัน สามารถเข้าถึงและใช้ องค์ความรู้อย่างมีคุณภาพและพร้อมใช้งาน รวมทั้งสามารถอธิบาย ว่าสถานศึกษาดำเนินการอย่างไร ในการสร้างและจัดการองค์ความรู้ นั้น ซึ่งตรงกับหมวดที่ 4 ของมาตรฐานคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ว่าด้วยเรื่องของ การวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดการความรู้ ทำให้สถานศึกษาในเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการกำหนดองค์ความรู้ที่มี ค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า การกำหนดองค์ความรู้เป็นขั้นต้นแรกในการจัดการ ความรู้ บุคลากรจึงร่วมกันกำหนดทิศทางในการพัฒนาระบบการจัดการความรู้ภายใน วางกลยุทธ์ใน การจัดทำระบบการจัดการองค์ความรู้ที่จะประสบผลสัมฤทธิ์ เป็นการพิจารณาว่าสถานศึกษามี วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ เป้าหมายคืออะไร กำหนดความสามารถหลักขององค์กรและกลยุทธ์ที่ มีอยู่ รวมถึงองค์ความรู้หลักในองค์กร (Knowledge domain) ความสามารถหรือความเชี่ยวชาญ ใดบ้างที่จำเป็นต่อความสำเร็จขององค์กร และเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย จำเป็นต้องดำเนินการอย่างไร องค์ความรู้ที่อยู่ในรูปแบบใด หรืออยู่ที่บุคลากรท่านใด ซึ่งสอดคล้องกับ สุภภรณ์ อินทมาตย์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมและรายด้านปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรสถานศึกษาให้ความสำคัญต่อการจัดการจัดการความรู้ในสถานศึกษา อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรในสถานศึกษาได้รับโอกาสในการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถใน การปฏิบัติงาน โดยเข้าร่วมกิจกรรม การอบรม การประชุม สัมมนา และการเสวนาทางวิชาการ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา อีกทั้งสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรแสวงหาความรู้จากโครงการ ที่เสนอขออนุมัติและแผนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับงานที่ปฏิบัติงานในหน้าที่ ใช้วิธีการแสวงหาความรู้ ได้อย่างหลากหลาย บุคลากรมีความต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาตนเอง สำหรับการจัดการความรู้ ด้านการจัดเก็บองค์ความรู้ จากผลการวิจัยพบว่า มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจาก ขาดการสร้างเนื้อหาและรูปแบบการถ่ายทอดไปยังกลุ่มเป้าหมาย งานลักษณะนี้จำเป็นต้องมีทีมงานที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และต้องใช้เวลา ซึ่งบุคลากรส่วนใหญ่ยัง ไม่ค่อยให้ความสนใจกับเรื่องการจัดการความรู้มากนัก อีกทั้งบุคลากรยังไม่เข้าใจขั้นตอนของ การจัดเก็บองค์ความรู้ในรูปแบบต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับ ฉัตรแก้ว อีระเดชากุล ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง

การบริหารจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุพรรณบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การจัดเก็บความรู้ นั้น มักเป็นเพียงการบันทึกความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ลงในเอกสารแบบฟอร์มเท่านั้น

2. การบริหารงานด้านวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การนิเทศการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น และการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สถานการณ์ในศตวรรษที่ 21 สถานการณ์โลกมีความแตกต่างจากศตวรรษที่ 20 และ 19 ระบบการศึกษา ต้องมีการพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับภาวะความเป็นจริง จึงทำให้สถานศึกษาแต่ละแห่งเกิดการตื่นตัวทางการจัดการศึกษาพัฒนาวิสัยทัศน์ การเรียนรู้ เป็นกรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะเฉพาะด้าน ความชำนาญ การและความรู้เท่าทันด้านต่างๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้ประสบความสำเร็จทั้งในด้านการทำงานและการดำเนินชีวิต กรอบแนวคิดข้างตนเองเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาทักษะแห่งอนาคตใหม่ เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารจึงต้องมีความเข้าใจการบริหารงานวิชาการเป็นอย่างดี ยึดหลักการจัดการเรียนการสอนตามแนวของหลักสูตร มุ่งให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง และสิ่งของอำนวยความสะดวกตามความจำเป็น กระตุ้นและส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนและติดตามผลการจัดการเรียนการสอน และส่งเสริมให้ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์ความรู้ต่างๆ จึงส่งผลให้การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ โสภาง วรชัญญะพันธ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา และการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น และสอดคล้องกับดวงหทัย ธูปบุตร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความสามารถในการบริหารจัดการการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตร การนิเทศ การส่งเสริมให้ครูทำวิจัย และจำเป็นต้องนำพาโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้าเท่ากับความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่เติบโตอย่างรวดเร็ว และมีการแข่งขันกันสูง ผู้บริหารโรงเรียนในยุคปัจจุบันจึงต้องมีความเป็นผู้นำในการปฏิบัติการที่จะนำโรงเรียนเข้าสู่เกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นเป้าหมายสูงสุดของโรงเรียนและต้องพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพที่เชื่อถือได้ ประกอบกับผู้บริหารโรงเรียน สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้มีการบริหารงานยุคใหม่ ที่เรียกว่า การบริหารโดยยึดโรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาตนเองเข้าสู่การเป็นผู้บริหารมืออาชีพ และพัฒนาโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

3. จากการวิจัยพบว่า การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันในทางบวกหรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้ายตามกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดการความรู้มีความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การจัดการความรู้ ด้านการรวบรวมองค์ความรู้กับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กันมากกว่าทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เป็นงานที่โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการอยู่แล้ว ประสิทธิภาพและความสำเร็จที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียน คือ การที่นักเรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ สามารถแสวงหาองค์ความรู้ด้วยตนเอง จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งมีหลายช่องทาง เพียงแต่การดำเนินการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ยังเป็นไปโดยไม่เป็นระบบและกระบวนการที่ชัดเจน แหล่งเรียนรู้บางแห่งไม่ได้ถูกใช้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จึงจำเป็นต้องมีการรวบรวมองค์ความรู้ที่จะเข้ามาบริหารจัดการและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ สอดคล้องกับศักดิ์ชัย เพชรแกมทองและคณะ ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 พบว่า สถานศึกษามีการนำ

ข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก มีหลักเกณฑ์การดำเนินงานที่ชัดเจน โดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง มีการนำแผนปฏิบัติการไปสู่การปฏิบัติ มีการตรวจสอบประเมินผล มีการปรับปรุงและการพัฒนา มีการติดตาม แก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ชัดเจน ส่วนปัญหา ได้แก่ ครูผู้สอนให้ความสำคัญในการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ค่อนข้างน้อย การดำเนินงานโครงสร้างการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับสภาพของโรงเรียน การติดตามและประเมินผลมีการจัดระบบการเก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบ ผลการประเมินไม่มีประสิทธิภาพ การปรับปรุงและการพัฒนา ไม่ได้นำผลการประเมินและข้อเสนอแนะมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนา การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 ดังนี้ 2.1) ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมพบว่า มีจุดแข็ง 13 ข้อ จุดอ่อน 15 ข้อ โอกาส 14 ข้อ และภาวะคุกคาม 12 ข้อ 2.2) กลยุทธ์ที่สร้างขึ้นประกอบด้วย วิสัยทัศน์ 4 พันธกิจ 4 ประเด็นกลยุทธ์ 4 เป้าประสงค์ 10 กลยุทธ์ 33 มาตรการ และ 41 ตัวชี้วัด ผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 ในด้านความสอดคล้องของวิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นกลยุทธ์ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ มาตรการ และตัวชี้วัด พบว่า มีความสอดคล้องกันในระดับมากและมากที่สุด และในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้และการใช้ประโยชน์ของกลยุทธ์ มาตรการและตัวชี้วัดมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากและมากที่สุด และสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์และคณะ ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทในการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเขต 10 ผลการวิจัยพบว่า บทบาทในการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกันมีบทบาทในการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษและขนาดใหญ่มีบทบาทมากกว่าผู้บริหารในสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็ก และปัญหาที่พบ ได้แก่ ผู้บริหารไม่ได้การกำหนดตารางเรียนสำหรับการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและไม่เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วม

หากพิจารณาภาพรวมของความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้ในแต่ละด้าน พบว่า ภาพรวมของการจัดการความรู้สัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญที่ .01 เนื่องจากโรงเรียนแต่ละแห่งต้องมีการจัดการศึกษาให้เป็นที่ไปตามมาตรฐานและนโยบาย โดยให้สถานศึกษาเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ถือว่าเป็นลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ซึ่งในปัจจุบันยุคโลกาภิวัตน์ ได้เปลี่ยนแปลงไปมาก อันเป็นสาเหตุจากการสร้าง ส่งเสริม สนับสนุน และสังคมแห่งการเรียนรู้ที่ไม่ถูกต้อง ตลอดจนปัญหาสภาพแวดล้อม ดังนั้น เพื่อให้ผู้เรียนอยู่ในสังคมแห่งการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น สถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนเป็นสังคม

แห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษากับครอบครัว ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับ พรรณี เสี่ยงบุญและคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนบ้านหนองบัวคู อำเภอนาดูน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการดำเนินงานเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนบ้านหนองบัวคู อำเภอนาดูน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความสามารถดำเนินการตามแผนดำเนินการพัฒนา เกิดแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น 4 ฐาน คือ ฐานห้องสมุด ฐานห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ฐานสวนป่านานาพันธุ์ และฐานสวนเกษตรพอเพียง และมีบรรยากาศการเรียนรู้ดีขึ้นเป็นที่ชื่นชมของผู้มาเยี่ยมชม ครู นักเรียนได้ใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้อย่างคุ้มค่า รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ตามความสนใจ จากการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อสภาพและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับทิศทางการดำเนินงานด้านการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ โดยรัฐบาลมุ่งจัดให้มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ เพื่อสร้างคุณภาพของคนไทยให้สามารถเรียนรู้ พัฒนาตนได้เต็มตามศักยภาพ ประกอบอาชีพและดำรงชีวิตได้โดยมีความใฝ่รู้และทักษะที่เหมาะสม เป็นคนดีมีคุณธรรม สร้างเสริมคุณภาพการเรียนรู้ โดยเน้นการเรียนรู้เพื่อสร้างสัมมาชีพในพื้นที่ การพัฒนาระบบการจัดการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตรทางการศึกษา จะต้องให้ความสำคัญกับการยกระดับความรู้ให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ควบคู่ไปกับการส่งเสริมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และปลูกฝังคุณธรรม การสร้างวินัย ปลูกฝังอุดมการณ์ความยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ การมีจิตสาธารณะ ความตระหนักถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตน และเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในหลักการประชาธิปไตย เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางความคิด อุดมการณ์ และความเชื่อ รวมทั้งรู้คุณค่าและสืบสานวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทย

หากพิจารณาภาพรวมของความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้ในแต่ละด้าน พบว่า ภาพรวมของการจัดการความรู้สัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 อาจเนื่องมาจาก บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวัดผลประเมินผลของผู้เรียนนั้น ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นบุคลากรที่อยู่ในสายงานการสอนโดยตรง ซึ่งได้แก่ครูผู้สอนและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ อีกทั้งรูปแบบการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนนั้นมีรูปแบบที่ชัดเจนตามเกณฑ์การตัดสินผลการเรียนเป็นมาตรฐานเดียวกันอยู่แล้ว จึงทำให้การจัดการความรู้ของผู้บริหารกับการการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนมีความสัมพันธ์กันน้อย สอดคล้องกับ สายฝน แสนใจพรหม

ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการวัดประเมินผลเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อระบบการวัดประเมินผลของครู ดังนี้ ระบบการวัดประเมินผลของครู ช่วยให้นักเรียนสามารถนำ ความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ นักเรียนได้ ปรับปรุงพัฒนางานให้ดีขึ้น และทราบข้อบกพร่องของตนเอง นอกจากนี้ครูยังใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลาย ผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อวิธีการวัดประเมินผลของครู ดังนี้ ได้มีส่วนร่วมในการประเมินบุตรหลานของตน ทราบความสามารถของบุตรหลานของตน ครูตรวจการบ้านและงานของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอและสนับสนุนให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และควรสนับสนุนให้ครูใช้วิธีการวัดผลแบบนี้ตลอดไป ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาระบบการวัดประเมินผล ดังนี้ ปัจจัยที่สนับสนุนการพัฒนาระบบการวัดประเมินผลของครูให้ประสบผลสำเร็จนั้นมาจาก การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และได้รับคำแนะนำ จากเพื่อนร่วมงานและนักวิจัย การตั้งเป้าหมายของตนเองให้ชัดเจน มีความตั้งใจและมุ่งมั่น การให้การสนับสนุนด้านการวัดประเมินผลและกำลังใจจากผู้บริหาร เพื่อนร่วมงานและนักวิจัย ส่วนปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาระบบการวัดประเมินผล ได้แก่ การมีภาระงานอื่น นอกเหนือจากงานด้านวิชาการ

หากพิจารณาภาพรวมของความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในแต่ละด้าน พบว่า ภาพรวมของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสัมพันธ์กับการจัดการความรู้ ด้านการกำหนดองค์ความรู้มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นความสำคัญ รวมถึงการสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการจัดการความรู้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การบริหารจัดการความรู้จึงสัมพันธ์กับเรื่ององค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นอย่างยิ่ง หากองค์กรจะพัฒนาตนเองให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ก็จำเป็นต้องบริหารจัดการความรู้ภายในองค์กรให้เป็นระบบ เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรเรียนรู้ได้จริงและต่อเนื่อง แต่ในทางตรงกันข้ามบุคลากรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ยังไม่ค่อยมีความเข้าใจในกระบวนการจัดการความรู้เท่าใดนัก จึงส่งผลให้ความสัมพันธ์ของการบริหารงานวิชาการกับการจัดการความรู้ ด้านการกำหนดองค์ความรู้มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด เพราะเป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการจัดการความรู้ บุคลากรจึงต้องร่วมกันวางแผนและกำหนดองค์ความรู้หลักที่จำเป็นต่อการพัฒนาองค์กรเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ สอดคล้องกับจากรูวรรณ พลอยดวงรัตน์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการจัดการความรู้สำหรับครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดการจัดการความรู้ มีการกำหนดเป้าหมาย องค์กรประกอบของการจัดการความรู้ที่ประกอบด้วย คนและหน่วยงาน กระบวนการในการจัดการความรู้ เทคโนโลยี ความรู้สำหรับครู และการพัฒนาระบบการจัดการความรู้สำหรับครู มีองค์ประกอบระบบ 6 ประการ คือ หลักการของระบบ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิตและผลลัพธ์ ข้อมูลป้อนกลับ และข้อมูลสนับสนุน และโครงสร้างของระบบการจัดการความรู้บนเครือข่าย โดยใช้เว็บบล็อกบน URL:

www.kmswu.multiply.com ประกอบด้วย 1) สารระความรู้ ตามมาตรฐานวิชาชีพครู ประกอบด้วย ภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ จิตวิทยาสำหรับครู การวัดและประเมินผลการศึกษา การบริหารจัดการในห้องเรียน การวิจัยทางการศึกษา นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ความเป็นครู 2) กระบวนการในการจัดการความรู้ ประกอบด้วย การกำหนดความรู้การสร้างและแสวงหาความรู้ การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ การประมวลและกลั่นกรองความรู้ การเข้าถึงความรู้ การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ การเรียนรู้ 3) ผลงานเว็บไซต์ 4) กลุ่มติดต่อ 5) ประสิทธิภาพของระบบการจัดการความรู้ที่พัฒนาขึ้นโดยนำไปทดลองใช้กับครู 110 คน โดยการเรียนรู้ผ่านอินเทอร์เน็ต ที่ทุกคนสามารถจัดการความรู้ด้วยตนเอง ที่ไหน เมื่อไร และใช้เวลาในการทำกิจกรรมได้นานเท่าที่ต้องการ รวบรวมข้อมูลจากผลงานที่ครูได้ทำกิจกรรมบนเว็บไซต์ นอกจากนั้น ครูได้เสนอปัญหาอุปสรรคในการจัดการความรู้และการเรียนรู้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ครูรับรู้จุดเด่นของการจัดการความรู้บนเครือข่าย โดยใช้เว็บไซต์ระบบการนัดการความรู้บนเครือข่าย ได้รับการยอมรับว่าเป็นฐานความรู้และศูนย์กลางการเรียนรู้สำหรับครู ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษา นิสิตศึกษาวิชาชีพครู และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับวิจรรย์ทัศน์ กระจ่าย ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างองค์กรภาครัฐกับองค์กรภาคเอกชน ผลการวิจัยพบว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้ระดับบุคคล ทีม และองค์กรมีความสัมพันธ์กัน ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ระดับองค์กร มี 3 ปัจจัย คือ ความสำเร็จของกระบวนการจัดการความรู้ องค์กรแห่งการเรียนรู้ระดับทีม และวัฒนธรรม โดยทั้ง 3 ปัจจัยสามารถอธิบายองค์กรแห่งการเรียนรู้ระดับองค์กรได้ร้อยละ 87 และ ปัจจัยที่มีอิทธิพลรวมต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ระดับองค์กรในระดับสูง มี 2 ปัจจัย คือ ความสำเร็จของกระบวนการจัดการความรู้ และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

หากพิจารณาภาพรวมของความสัมพันธระหว่างการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในแต่ละด้าน พบว่า ภาพรวมของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสัมพันธ์กับการจัดการความรู้ ด้านการแบ่งปันองค์ความรู้มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษาไม่มีบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการจัดฝึกอบรมการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ รวมถึงขาดเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญตัวหนึ่งที่จะเอื้อให้การจัดการความรู้ประสบความสำเร็จ ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ตและอินเทอร์เน็ตเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ช่วยให้การแลกเปลี่ยนความรู้สามารถทำได้ง่ายขึ้นนอกจากนี้ระบบฐานข้อมูลที่ทันสมัยก็มีส่วนช่วยให้การจัดการความรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับบังอร จงสมจิตต์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารที่สัมพันธ์กับการจัดการความรู้ของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การจัดการความรู้ของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี

เขต 2 มีการดำเนินการจัดการความรู้ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ การเรียนรู้ การสร้างและแสวงหาความรู้ การบ่งชี้ความรู้ การประมวลและกลั่นกรองความรู้ การเข้าถึงความรู้ การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ และการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ และสอดคล้องกับสุนิตา สุนินยัง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ระบบสารสนเทศกับการจัดการความรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากจำนวน 3 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การเรียนรู้ การสร้างและแสวงหาความรู้ การเข้าถึงความรู้ และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 4 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ การค้นหาความรู้ การประมวลและกลั่นกรองความรู้ การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ และการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัย “เรื่องการจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์และแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

เพื่อเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. จากผลการวิจัย เรื่องการจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ การกำหนดองค์ความรู้ การแบ่งปันองค์ความรู้ การรวบรวมองค์ความรู้ การสร้างองค์ความรู้ใหม่ การคัดเลือกองค์ความรู้ การถ่ายทอดองค์ความรู้ การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ และการจัดเก็บองค์ความรู้ตามลำดับ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องส่งเสริมและสนับสนุนและจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนากระบวนการจัดการความรู้ในโรงเรียน ทำให้โรงเรียนเกิดการพัฒนาวงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนางาน บรรลุเป้าหมายการพัฒนาคนเกิดวัฒนธรรมองค์กรที่มีความเอื้ออาทรระหว่างกันในที่ทำงานจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งนี้ตัวบุคลากรเองเมื่อได้รับความรู้ใหม่ๆ ก็ารู้สึกว่าทำงานได้ดีขึ้น ความรู้ในองค์กรหรือความรู้ที่อยู่ในตัวบุคลากรขององค์กร หากไม่มีการ

จัดเก็บอย่างเป็นระบบ ความรู้นั้นก็จะไม่ถูกนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร ในทางตรงกันข้าม หากองค์ความรู้จำเป็นสำหรับการทำงานถูกจัดเก็บอย่างเป็นระบบ เมื่อบุคลากรเกษียณอายุราชการ ไป บุคลากรใหม่เข้ามาแทนจะได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้อย่างเป็นระบบและสามารถเรียนรู้งานได้อย่างรวดเร็ว หรือองค์ความรู้ที่บุคลากรได้จากการเข้ารับการอบรม หรือสัมมนา ก็มีการนำมาถ่ายทอดให้ผู้ที่ไม่ได้รับการอบรมเกิดความรู้และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้เช่นเดียวกับผู้เข้ารับการอบรม โดยกระบวนการในการจัดการความรู้

2. จากผลการวิจัย พบว่า เรื่องการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การนิเทศการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น และการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนตามลำดับ ดังนั้น ผู้บริหารทุกคนควรจะเป็นผู้นำในด้านวิชาการเป็นอันดับแรก เพราะเป็นหน้าที่หลักของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาทุกแห่ง คือ การให้ความรู้แก่นักเรียนในด้านวิชาการ โดยการทำงานร่วมกับครู กระตุ้นเตือนครูให้คำแนะนำครู และประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพในการสอน เพราะการดำเนินงานในสถานศึกษา งานวิชาการเป็นหัวใจของสถานศึกษา และหัวใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพนักเรียนบรรลุเป้าหมาย

3. จากผลการวิจัย เรื่องการจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 โดยมีความสัมพันธ์ลักษณะที่คล้ายตามกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าการจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันทางบวกทุกคู่กับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 แสดงให้เห็นว่า การจัดการความรู้มีมากเท่าใดการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนก็จะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู รวมถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับจัดการศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการดำเนินการจัดการความรู้โดยเน้นกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบและปฏิบัติตามขั้นตอน ใช้วิธีการทำงานที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน และควรจะสอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน เพื่อให้สามารถพัฒนาระบบการทำงานให้มีประสิทธิภาพได้ต่อเนื่อง เป็นการพัฒนาองค์กรอย่างก้าวหน้า

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้งานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 เผยแพร่ออกไปและเพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าแก่ผู้ที่สนใจทั่วไป จึงมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับระบบสารสนเทศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9
3. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. **คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546.
- _____. **หลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551**. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2551.
- กองพัฒนาคุณภาพมหาวิทยาลัยมหิดล. **การจัดการความรู้ในหน่วยงานของมหาวิทยาลัย**. กองพัฒนาคุณภาพ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2552.
- กัตติกา ศรีมหาวโร. “การใช้ระบบการจัดการความรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านสระบัว.” *ดุชนิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต*, 2555.
- กীরติ ยศยิ่งยง. **การจัดการความรู้ในองค์กรและกรณีศึกษา**. กรุงเทพฯ : มิสเตอร์ก๊อบปี่พับลิชชิง, 2549.
- เกรียงพงศ์ ภูมิราช. **ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. สัมภาษณ์**, 28 พฤศจิกายน 2558.
- คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการและสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. **คู่มือการจัดทำแผนการจัดการความรู้** กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท จำกัด, 2548.
- จาร์วรรณ พลอยดวงรัตน์. “การพัฒนาระบบการจัดการความรู้สำหรับครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน,” *วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) ปีที่ 2 , ฉบับพิเศษที่ 1 (มกราคม 2553) : 18-31.*
- จัตพร ปูเรือน. “การจัดการความรู้ในโรงเรียนเวียงแหงวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่.” *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, 2553.
- เจษฎา นกน้อย และคนอื่นๆ. **นันทาทรศนะการจัดการความรู้และการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้** กรุงเทพฯ : ส. เอเชียเพลส, 2552.
- ฉัตรแก้ว ธีระเดชากุล. “การบริหารจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2.” *วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 2551.
- ชวลิต ขอดศิริ. “การจัดการความรู้ของโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย แผนกมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่.” *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, 2549.

- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. **การบริหารงานวิชาการ**. พิมพ์ครั้งที่ 4. ปัตตานี : ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักงานวิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี, 2549.
- ฐิติรัตน์ ฤทธิสมบุรณ์. “ความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5.” (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, 2556), ก.
- ดร.ณภาพ เพียรจัด. “การพัฒนาระบบการจัดการความรู้สำหรับโรงเรียนเครือข่ายระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน เพื่อขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.” ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตร ดุษฎีบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556.
- ดวงหทัย ธูปบุตร. “การศึกษาสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร.” OJED 7, 2-2012 : 2425-2434.
- ดำริ บุญชู. การเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทโครงการพระราชดำริศึกษาพัฒนาคุณภาพชีวิต . คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี, 2548.
- ทัสนี วงศ์เย็น, การบริหารงานวิชาการ, เข้าถึงวันที่ 30 January 2015. เข้าถึงได้ที่ <https://mystou.files.wordpress.com/2012/02/23503-4-k.pdf>
- ชนวัฒน์ หมวกเหล็ก. “การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การจัดการความรู้ของครูผู้สอนใน โรงเรียนประถมศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนจรัสวิทยา จังหวัดสระบุรี.” ปริญญานิพนธ์ สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2554.
- ฉันทพร วณิชฤทธา. “การจัดการความรู้ในชุมชน : กรณีศึกษาด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดย ชุมชนมีส่วนร่วม จังหวัดสมุทรสงคราม.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาสาตรมหา บัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550.
- ฉัตรรัตน์ ศิริรัตน์. “การจัดการความรู้ของครูภูมิปัญญาไทยเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของ ชุมชนในเขตภาคใต้.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556.
- ฉัตรรัตน์ เสวิกุล. “การศึกษาการจัดการความรู้ของครูในสถานศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556.
- ธีระ รุญเจริญ. **การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เอ็กซ์เปอร์เนท, 2550.

- นลินี ธนสันติ. “รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารด้านการสอนงานและ
มอบหมายงานของผู้บริหารสายสนับสนุนสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้.” กองกลาง
สำนักงานอธิการบดีมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 2550.
- นิลวรรณ วัฒนา. “การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดชลบุรี.” สารนิพนธ์สาขาการ
บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2556.
- บดินทร์ วิจารณ์. การพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท จำกัด, 2550.
- บังอร จงสมจิตต์. “คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารที่สัมพันธ์กับการจัดการความรู้ของสถานศึกษาในเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2.” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2551.
- บุญดี บุญญาภิจและคณะ. การจัดการความรู้...จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น
จำกัด, 2549.
- ประพันธ์ ผาสุกยี่ด. การจัดการความรู้ : ฉบับมือใหม่หัดขับ. กรุงเทพฯ : ไยใหม่, 2550.
- ประมวล ศรีขวัญใจ. “การจัดการความรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอพระนครศรีอยุธยา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1.” สารนิพนธ์ สาขาการ
บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2550.
- ประเวศ วะสี. การจัดการความรู้ กระบวนการปลดปล่อยมนุษย์สู่ศักยภาพ เสรีภาพและความสุข.
กรุงเทพฯ : กรีน-ปัญญาญาณ, 2550.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : บริษัทพิมพ์ดี จำกัด, 2553.
- ปัญญา พรหมบุตร. “ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการกับพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2.”
วิทยานิพนธ์สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, 2552.
- ปิยะนารถ บุญมีพิพิธ. “การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ของสถานศึกษา พอเพียง.” ดุษฎีนิพนธ์
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2551.
- พรพิมล ทรราชภิมย์โชค. “การศึกษาสภาพการจัดการความรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาในเขตภูมิภาคตะวันตก” วิจัยจากคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์
- พรรณณี เสี่ยงบุญและคณะ. “การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น
สำคัญ โรงเรียนบ้านหนองบัวคู อำเภอนาดูน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มหาสารคาม เขต 2,” วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม; ว.มร.ม. ปีที่ 5,
ฉบับที่ 1 (มกราคม - เมษายน 2554) : 109-120

- พัฒนพร ศีลาวงษ์. “ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผล การบริหารงาน
วิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศรีสะเกษ
เขต 1.” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,2556.
- เพ็ญณี แนนรท. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. รายงานการวิจัย เรื่อง
กรอบทิศทางการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ. ฮาซัน พรินต์ติ้ง, 2550.
- เพลินพิศ โลหากาศ. “ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการบริหารงานของผู้บริหารกับประสิทธิผลการ
บริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นครราชสีมา เขต 6.” วิทยานิพนธ์สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครราชสีมา,2556.
- ไพโรจน์ ชลารักษ์. การจัดการความรู้ : สังกัดทางทฤษฎี. นครปฐม : เพชรเกษม พรินต์ติ้ง กรุ๊ป
จำกัด, 2551.
- ภราดร จินดาวงศ์. การจัดการความรู้ Knowledge Management The Experience.
กรุงเทพฯ : ซีดับบลิวซี พรินต์ติ้ง, 2550.
- ภัทรีพันธุ์ พันธุ์. “การพัฒนาการเรียนการสอนรายวิชาท้องถิ่นไทยและประชาคมโลกโดยการจัดการ
ความรู้.” วิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เชียงใหม่,2551.
- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. การจัดการและการบริหารงานวิชาการ, เข้าถึงเมื่อวันที่ 30 January 2015. เข้าถึง
ได้จาก <http://e-book.ram.edu/e-book/e/EA634/EA634-9.pdf>
- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. การจัดการและการบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
รามคำแหง, 2550.
- มงคลชัย วิริยะพินิจ. “องค์กรแห่งการเรียนรู้และการจัดการความรู้.” ประชาชาติธุรกิจ
(16-19 กันยายน 2553): 34.
- มหาวิทยาลัยรามคำแหง. การจัดการและการบริหารงานวิชาการ. เข้าถึงเมื่อวันที่ 30 January 2015.
เข้าถึงได้จาก <http://e-book.ram.edu/e-book/e/EA634/EA634-10.pdf>
- ยุรดา อรรถธนสาร. “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้บริหารในการสร้างองค์การแห่ง
การเรียนรู้บรรยากาศองค์การ และคุณลักษณะของครูกับการจัดการความรู้ของครู
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร เขต 3.” ปรินูญานิพนธ์
สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,2552.

- ยุพา กสิรัักษ์ และคณะ. “บทบาทในการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต10”วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ. ปีที่ 6 ,ฉบับที่ 2 (ก.ค. – ธ.ค.2556) : 115-129
- รสมาริน ญาณบุญ. “การใช้กิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนธรรมชาติเพื่อส่งเสริมการจัดการความรู้ของผู้เรียน.” การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2550.
- ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554.** กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น, 2556.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. **การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.** กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2550.
- วิญญรัตน์ พรหมจรรย์. “บทบาทการบริหารงานวิชาการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูประถมศึกษาในอำเภอคลองหอยโข่ง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, 2553.
- ศศิวิมล สุขหนารักษ์. “ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1.” วิทยานิพนธ์สาขาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 2554.
- สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร. **การจัดการความรู้.** นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550.
- สมพงษ์ สุวรรณจิตกุล. **องค์กรแห่งการสร้างนวัตกรรม.** กรุงเทพฯ : เอเอสทีวีผู้จัดการ, 2552.
- สุนิตา สุนินยัง. “ระบบสารสนเทศกับการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1”วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554.
- สุภาพร อินทมาตย์. “การจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชลบุรี.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 2552.

- สุภาภรณ์ จันทร์กลม. “ความสัมพันธ์สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการปฏิบัติงาน
บริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในอำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง.”
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย
บูรพา, 2556.
- สุรพล น้อยแสง. “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาด้วยการจัดการความรู้ เพื่อเพิ่ม
แรงจูงใจในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.” สาขาวิชาการบริการศึกษา มหาวิทยาลัยอีส
เทิร์นเอเชีย, 2557.
- สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 และแก้ไข
เพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค, 2545.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตร
แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551, เข้าถึงเมื่อ 30 January 2015.
เข้าถึงได้จาก <http://www.kan1.go.th/super/Activity.pdf>
- _____. **แนวทางการบริหารและการส่งเสริมการวิจัยทางการศึกษา.** กรุงเทพฯ :
มปท ,2553.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติฉบับที่ 11(พ.ศ.2555-2559).** กรุงเทพฯ : สหมิตรพรีนติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง
จำกัด, 2554.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550.** กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์การศาสนา, 2550.
- _____. **แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 11พ.ศ. 2555 - 2559.**
กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2554.
- _____. **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การ
ศาสนา, 2550.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน). **คู่มือประเมินคุณภาพ
ภายนอกรอบสาม(พ.ศ.2554-2558).** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แม็ธพอยต์,2554.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **แนวทางการประเมิน
คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของ
สถานศึกษา.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2554.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,

กระทรวงศึกษาธิการ. **แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2553.

_____ . **แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน 2551**. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
จำกัด, 2554.

เสมอแซ อภิรมยานนท์. “การจัดการความรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแม่แสะ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่.”
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2555.

โสภา วงษ์นาคเพ็ชร์. “การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.

อภิเดช พลเยี่ยม. “ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลของโรงเรียนของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด
เขต 3.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2556.

อัญชลี ทาทอง. “ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพของระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารกับประสิทธิผล
การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาล จังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์.” วิทยานิพนธ์สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย, 2556.

อัครพล กันทะคง. “ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการบริหารงาน
วิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3.”
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, 2555.

อำนาจ ทองโปร่ง. **กระบวนทัศน์ใหม่ทางการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ ฯ : สนพ.ม.รามคำแหง,
2553.

ภาษาต่างประเทศ

Arpie BalianG.. Strategic management in a performance based organization.

Accessed 30 January 2015. Available from <http://proquest.umi.com>

Best John W., **Research in Education**. (Englewood Cliffs , New Jersey : Prentice Hall INC., 1970), 190

Bloom Benjamin S.. **Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals: Handbook I, cognitive domain**. New York: Longman, 1956.

_____. **Human Characteristics and School Learning**. New York : McGraw-Hill Book Company, 1976.

Brown, Royal T. “Changing Roles and Responsibilities of the Elementary School Principals”, **Dissertation Abstracts International**. 5 (4) : October, 1974.

Davenport, T. H., Prusak, L. **Working knowledge: How organizations manage what they know**. Harvard Business School Press: Boston, 1998.

Davenport Thomas H. and Gilbert J.B.Probst, Some Principles of Knowledge Management [online], accessed 15 January 2015. Available from <http://www.mcombs.Utexas.edu/kma/kmprin.htm>.

Drucker Peter F..**Managing in The Time of Great Change**. Oxford: Butterwort - unnemann, 1995.

Faber Charles F. and Gilbert F. Shearron, **Elementary School Adminiatration Theory and Practice**. New York : Rinchert and Winston,1970.

Frumkin Peter, **Creating New School : Strategic Management of Charter School**, Accessed 30 January 2015. Available from <http://www.aecf.org>

- Garvin David A., Building a learning organization. Harvard Business, 2011.
- Gronbach L. J., **Essentials of Psychological Testing**, 3rd ed. New York : Harper & Row,1974.
- Glickman C.D.. **Developmental Supervision : Alternative Practice for Helping Teachers Improve Instruction**. Washington D.C.: Association for Supervision and Curriculum Development,1981.
- Harris Ben M. .**Supervision Behavior in Education**. Engwood Cliff, New Jersey : Prentice,1985.
- Hallinger Phillip and Joseph Murphy, “ Assessing the Instructional Management Behavior of Principals,” **The Elementary School Journal**86. 2 November 1985.
- Inkpen. **Creating Knowledge through collaboration, California Management Review**. New York : Authur P. Brief, 1996.
- Katz Daniel and Kahn Robert L.. **The social Psychology of Organization**. 2nd ed. New York: John Wiley & Sons, 1978.
- Liebowitz Jay and Beckman Thomas. **Knowledge Organization ; What Every Manager Should Know**. United States of America : CRC Press LLC,1998.
- Likert Rensis, **New Pattern of Mangement**(New York : McGraw-Hill Book company,1961.
- McCathe, Water M, The Role of the Secondary School Pricipla in New Jersey, **Dissertation Abstracts International**. (2) : 705 – A ; August, 1971, 32

- Marquarde, Michael. **Building the Learning Organization: Mastering the 5 Elements for Corporate Learning.** (Palo Alto: Davies-Black Publishing, 2002.
- Morten, T. H., Nitin, N., Thomas, T., Keith, C and Steven, E.P.การสร้างกลยุทธ์ในการจัดการความรู้: Creating a strategy to manage knowledge, accessed 30 January 2015. From <http://www.bec.nu.ac.th/bpm/misjournal/files/13511456268-atchara.pdf>
- Murgatroyd, Stephen and Morgan. **Total Quality Management and the School.** Buckingham: Open University Press, 1994.
- Nonaka and Takeuchi. **The Knowledge Creating Company.** USA : Harvard business, 1991.
- Nonaka and Takeuchi. **Hitotsubashi on Knowledge Management.** Singapore : John Wiley & Sons, 2004.
- O'Dell Carla and others. "If Only We Knew What We Know :The Transfer of Internal Knowledge and Best Practice," **The Free Press** (n.p., 1998) : xii-xv, 3-9.
- Rubenstein-Montana, B.,L. Liebowitz, J. Buchwalter, and D. McCaw. "A Systems Thinking Framework for Knowledge Management, Decision Support Systems".Vol 31, issue 1, May 2001.
- Smith Edward W. and others. **The Educator's Encyclopedia.** Newjersey : Prentice Hall, 1961.
- Saint-Onge H. **Tacit knowledge: The key to the strategic alignment of intellectual capital, Strategy and Leadership,** (1996.
- Senge Peter M., **The Fifth Discipline : The Art and Practice of Learning Organization.** New York : Doubleday / Currency, 1990.

Sergiovanni Thomas J. and others. **Educational Governance and Administration.**

New Jersey:Prentice–Hall,Inc.,1981.

Van Miller. **The Public Administration of American School Systems.** New York :

The McMillan Company, 1965.

Wig, K. **Knowledge Management Foundations.** Arlington: Schema Press, 1993.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย
และ
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

มหาวิทยาลัยศิลปากร

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุ่่นอารมย์เลิศ
อาจารย์ประจำภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
2. ดร.ชูชาติ รักอู่
ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดปทุมสรวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สุพรรณบุรี เขต 2
3. ดร.ธวัช กรุดมณี
ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดศิริรัตนาราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สุพรรณบุรี เขต 2
4. ดร.จันทิมา อั้งชะสวัสดิ์
ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลพระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2
5. นางพรทิพย์ ปานชา
ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบางปลาม้า “สูงสมารผดุงวิทย์” อำเภอบางปลาม้า จังหวัด
สุพรรณบุรี

ภาคผนวก ข
หนังสือขอทดลองเครื่องมือวิจัย
และ
รายชื่อสถานศึกษา (ทดลองเครื่องมือวิจัย)

รายชื่อสถานศึกษา (ทดลองเครื่องมือวิจัย)

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8

1. โรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์	อำเภอเมืองกาญจนบุรี	จังหวัดกาญจนบุรี
2. โรงเรียนเทพศิรินทร์ลาดหญ้ากาญจนบุรี	อำเภอเมืองกาญจนบุรี	จังหวัดกาญจนบุรี
3. โรงเรียนบ่อพลอยรัชดาภิเษก	อำเภอบ่อพลอย	จังหวัดกาญจนบุรี
4. โรงเรียนท่าม่วงราษฎร์บำรุง	อำเภอท่าม่วง	จังหวัดกาญจนบุรี
5. โรงเรียนบางแพปฐมวิทยา	อำเภอบางแพ	จังหวัดราชบุรี
6. โรงเรียนเนกขัมมิทยา	อำเภอดำเนินสะดวก	จังหวัดราชบุรี
7. โรงเรียนเตรียมอุดมพัฒนการราชบุรี	อำเภอดำเนินสะดวก	จังหวัดราชบุรี
8. โรงเรียนสายธรรมจันทร์	อำเภอดำเนินสะดวก	จังหวัดราชบุรี

ภาคผนวก ค
ผลการวิเคราะห์การทดลองเครื่องมือวิจัย

→ Reliability

[DataSet1] D:\กรรอกผลทดลองเครื่องมือ.sav

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	32	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	32	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.984	100

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ตอนที่2 x1 ข้อ1	402.75	2310.000	.559	.983
ตอนที่2 x1 ข้อ2	402.81	2296.222	.717	.983
ตอนที่2 x1 ข้อ3	402.63	2321.016	.449	.984
ตอนที่2 x1 ข้อ4	402.81	2306.609	.605	.983
ตอนที่2 x1 ข้อ5	402.78	2295.080	.675	.983
ตอนที่2 x2 ข้อ1	402.78	2309.531	.584	.983
ตอนที่2 x2 ข้อ2	402.91	2292.217	.673	.983
ตอนที่2 x2 ข้อ3	402.63	2302.371	.668	.983
ตอนที่2 x2 ข้อ4	402.72	2301.757	.629	.983
ตอนที่2 x2 ข้อ5	402.84	2284.007	.744	.983
ตอนที่2 x3 ข้อ1	402.81	2296.544	.635	.983
ตอนที่2 x3 ข้อ2	402.88	2284.435	.755	.983
ตอนที่2 x3 ข้อ3	402.88	2296.565	.668	.983
ตอนที่2 x3 ข้อ4	402.88	2293.855	.705	.983
ตอนที่2 x3 ข้อ5	402.91	2301.314	.586	.983
ตอนที่2 x4 ข้อ1	402.84	2303.168	.533	.984
ตอนที่2 x4 ข้อ2	402.88	2307.855	.544	.983
ตอนที่2 x4 ข้อ3	402.94	2305.222	.474	.984

ตอนที่2 x4 ข้อ4	402.84	2288.975	.715	.983
ตอนที่2 x4 ข้อ5	402.97	2295.386	.710	.983
ตอนที่2 x5 ข้อ1	402.69	2313.448	.480	.984
ตอนที่2 x5 ข้อ2	402.78	2303.273	.564	.983
ตอนที่2 x5 ข้อ3	402.66	2304.878	.505	.984
ตอนที่2 x5 ข้อ4	402.69	2312.028	.421	.984
ตอนที่2 x5 ข้อ5	402.72	2309.886	.481	.984
ตอนที่2 x6 ข้อ1	402.91	2309.184	.480	.984
ตอนที่2 x6 ข้อ2	403.03	2306.612	.558	.983
ตอนที่2 x6 ข้อ3	402.97	2305.193	.510	.984
ตอนที่2 x6 ข้อ4	402.84	2309.426	.453	.984
ตอนที่2 x6 ข้อ5	402.81	2296.996	.664	.983
ตอนที่2 x7 ข้อ1	402.84	2306.459	.517	.984
ตอนที่2 x7 ข้อ2	402.84	2299.943	.605	.983
ตอนที่2 x7 ข้อ3	402.81	2306.351	.535	.983
ตอนที่2 x7 ข้อ4	402.88	2309.016	.496	.984
ตอนที่2 x7 ข้อ5	402.88	2293.210	.714	.983
ตอนที่2 x8 ข้อ1	402.97	2282.741	.702	.983
ตอนที่2 x8 ข้อ2	402.81	2293.770	.672	.983
ตอนที่2 x8 ข้อ3	402.84	2292.007	.712	.983
ตอนที่2 x8 ข้อ4	403.06	2278.577	.778	.983
ตอนที่2 x8 ข้อ5	403.03	2285.257	.680	.983
ตอนที่3 y1 ข้อ1	402.69	2315.512	.527	.984
ตอนที่3 y1 ข้อ2	402.69	2317.383	.494	.984
ตอนที่3 y1 ข้อ3	402.56	2320.706	.347	.984
ตอนที่3 y1 ข้อ4	402.53	2328.515	.269	.984
ตอนที่3 y1 ข้อ5	402.53	2312.515	.571	.983
ตอนที่3 y2 ข้อ1	402.41	2311.281	.573	.983
ตอนที่3 y2 ข้อ2	402.53	2315.999	.436	.984
ตอนที่3 y2 ข้อ3	402.53	2300.644	.666	.983
ตอนที่3 y2 ข้อ4	402.72	2293.822	.634	.983
ตอนที่3 y2 ข้อ5	402.56	2295.996	.572	.983
ตอนที่3 y3 ข้อ1	402.69	2315.899	.443	.984
ตอนที่3 y3 ข้อ2	402.53	2332.902	.218	.984
ตอนที่3 y3 ข้อ3	402.53	2312.064	.532	.983
ตอนที่3 y3 ข้อ4	402.63	2309.597	.440	.984
ตอนที่3 y3 ข้อ5	402.81	2291.899	.564	.983
ตอนที่3 y4 ข้อ1	403.00	2295.935	.649	.983
ตอนที่3 y4 ข้อ2	402.81	2306.867	.561	.983
ตอนที่3 y4 ข้อ3	402.91	2288.991	.654	.983
ตอนที่3 y4 ข้อ4	402.91	2274.152	.719	.983

ตอนที่3 y4 ข้อ5	403.09	2275.959	.717	.983
ตอนที่3 y5 ข้อ1	402.63	2302.113	.672	.983
ตอนที่3 y5 ข้อ2	402.72	2305.499	.614	.983
ตอนที่3 y5 ข้อ3	402.72	2296.983	.698	.983
ตอนที่3 y5 ข้อ4	402.69	2292.093	.645	.983
ตอนที่3 y5 ข้อ5	402.81	2286.415	.700	.983
ตอนที่3 y6 ข้อ1	402.75	2308.774	.579	.983
ตอนที่3 y6 ข้อ2	402.94	2287.157	.723	.983
ตอนที่3 y6 ข้อ3	402.84	2300.459	.633	.983
ตอนที่3 y6 ข้อ4	402.84	2288.265	.662	.983
ตอนที่3 y6 ข้อ5	403.03	2288.354	.671	.983
ตอนที่3 y7 ข้อ1	402.75	2291.484	.617	.983
ตอนที่3 y7 ข้อ2	402.78	2301.854	.528	.984
ตอนที่3 y7 ข้อ3	402.75	2295.419	.550	.984
ตอนที่3 y7 ข้อ4	402.84	2292.717	.702	.983
ตอนที่3 y7 ข้อ5	402.94	2289.351	.730	.983
ตอนที่3 y8 ข้อ1	402.50	2299.548	.726	.983
ตอนที่3 y8 ข้อ2	402.63	2305.016	.744	.983
ตอนที่3 y8 ข้อ3	402.63	2300.565	.651	.983
ตอนที่3 y8 ข้อ4	402.59	2311.088	.437	.984
ตอนที่3 y8 ข้อ5	402.78	2291.080	.660	.983
ตอนที่3 y9 ข้อ1	402.59	2308.830	.602	.983
ตอนที่3 y9 ข้อ2	402.56	2319.931	.358	.984
ตอนที่3 y9 ข้อ3	402.72	2308.273	.503	.984
ตอนที่3 y9 ข้อ4	402.69	2304.480	.577	.983
ตอนที่3 y9 ข้อ5	402.78	2296.241	.659	.983
ตอนที่3 y10 ข้อ1	403.06	2290.899	.692	.983
ตอนที่3 y10 ข้อ2	402.94	2305.415	.548	.983
ตอนที่3 y10 ข้อ3	403.06	2285.028	.768	.983
ตอนที่3 y10 ข้อ4	403.19	2289.319	.794	.983
ตอนที่3 y10 ข้อ5	403.34	2270.362	.825	.983
ตอนที่3 y11 ข้อ1	402.97	2287.838	.773	.983
ตอนที่3 y11 ข้อ2	403.13	2282.758	.662	.983
ตอนที่3 y11 ข้อ3	403.13	2273.661	.760	.983
ตอนที่3 y11 ข้อ4	403.06	2288.512	.723	.983
ตอนที่3 y11 ข้อ5	402.91	2293.959	.651	.983
ตอนที่3 y12 ข้อ1	402.88	2301.984	.593	.983
ตอนที่3 y12 ข้อ2	402.72	2309.499	.516	.984
ตอนที่3 y12 ข้อ3	402.91	2288.281	.691	.983
ตอนที่3 y12 ข้อ4	402.84	2294.394	.679	.983
ตอนที่3 y12 ข้อ5	402.81	2300.738	.697	.983

ภาคผนวก ง

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

และ

รายชื่อสถานศึกษา (กลุ่มตัวอย่าง)

มหาวิทยาลัยศิลปากร

รายชื่อสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 (สุพรรณบุรี)

1 อ. เมืองสุพรรณบุรี	โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย
โรงเรียนสงวนหญิง
โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย สุพรรณบุรี
โรงเรียนสวนแตงวิทยา
2 อ.บางปลาม้า	โรงเรียนบางปลาม้า "สูงสูมารผดุงวิทย์"
โรงเรียนพระราชสุจิตต์วิทยา 2
โรงเรียนบางแม่หม้ายรัฐราษฎร์รังสฤษดิ์
3 อ.ศรีประจันต์	โรงเรียนศรีประจันต์ "เมธีประมุข"
โรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา
โรงเรียนวังหัวราษฎร์สามัคคี
4 อ.ดอนเจดีย์	โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1
โรงเรียนสระกระโจมโสภณพิทยา
5 อ.อุทัย	โรงเรียนอุทัย
โรงเรียนอุทัยศึกษาลัย
โรงเรียนสระยายโสภณวิทยา
โรงเรียนดอนคาวิทยา
6 อ.สองพี่น้อง	โรงเรียนบางลี่วิทยา
โรงเรียนสองพี่น้องวิทยา
โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 5
โรงเรียนบ่อสุพรรณวิทยา
7 อ.สามชุก	โรงเรียนสามชุกรัตนโกคาราม
โรงเรียนทุ่งแฝกพิทยาคม
โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 6
8 อ.เดิมบางนางบวช	โรงเรียนธรรมโชติศึกษาลัย
โรงเรียนบ่อกรูวิทยา
โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 7
9 อ.ด่านช้าง	โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3
โรงเรียนด่านช้างวิทยา
10 อ.หนองหญ้าไซ	โรงเรียนหนองหญ้าไซวิทยา

รายชื่อสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 (นครปฐม)

1	อ.เมืองนครปฐม	โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย
โรงเรียนราชินีบูรณะ
โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย 2
โรงเรียนศรีวิชัยวิทยา
โรงเรียนวัดห้วยจรเข้มหาวิทยาลัย
โรงเรียนสระกะเทียมวิทยาลัย
โรงเรียนสิรินธรราชวิทยาลัย
2	อ.สามพราน	โรงเรียนสามพรานวิทยา
โรงเรียน ภ.ป.ร.ราชวิทยาลัย
โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา
โรงเรียนปรีดารามวิทยาลัย
3	อ.ดอนตูม	โรงเรียนคงทองวิทยา
โรงเรียนบ้านหลวงวิทยา
4	อ.นครชัยศรี	โรงเรียนจิวรายบุญมีรังสฤษดิ์
โรงเรียนพลอยจตุรจินดา
โรงเรียนเพิ่มวิทยา
โรงเรียนภัทรญาณวิทยา
โรงเรียนแหลมบัววิทยา
5	อ.กำแพงแสน	โรงเรียนกำแพงแสนวิทยา
โรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสน
โรงเรียนศาลาตึกวิทยา
6	อ.บางเลน	โรงเรียนบางเลนวิทยา
โรงเรียนบางหลวงวิทยา
โรงเรียนสถาพรวิทยา
โรงเรียนบัวปากท่าวิทยา
7	อ.พุทธมณฑล	โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัยนครปฐม(พระตำหนักสวนกุหลาบมัธยม)
โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา

ภาคผนวก จ
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามนี้ใช้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และครูผู้สอน เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม
2. แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการวิจัย เรื่อง การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9
3. แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ
 - ตอนที่ 2 ข้อมูลที่เกี่ยวกับการจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 40 ข้อ
 - ตอนที่ 3 ข้อมูลที่เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน จำนวน 60 ข้อ

ขอความกรุณาท่านได้โปรดให้ข้อมูลตามสภาพจริงที่ปรากฏในสถานศึกษาของท่าน และกรุณาตอบให้ครบทุกข้อ คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดีจากทุกๆท่าน ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

นางสาวกฤติกา พูลสุวรรณ

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

แบบสอบถาม

เรื่อง การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ตรงตามความเป็นจริง

1. เพศ

1. ชาย2. หญิง

2. อายุ

1. ต่ำกว่า 30 ปี2. 30 - 40 ปี3. 41 - 50 ปี4. 50 - 60 ปี

3. ระดับการศึกษาสูงสุด

1. ต่ำกว่าปริญญาตรี2. ปริญญาตรี3. ปริญญาโท4. ปริญญาเอก

4. ตำแหน่ง

1. ผู้บริหารสถานศึกษา2. รองผู้บริหารสถานศึกษา3. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้4. ครูผู้สอน

5. ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน

1. 1- 10 ปี2. 11 - 20 ปี3. 21 - 30 ปี4. 31 - 40 ปี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการความรู้

คำชี้แจง ท่านคิดว่าสถานศึกษาของท่านมีการปฏิบัติด้านการจัดการความรู้อย่างไร

โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน ตรงตามความเป็นจริงที่สถานศึกษาเพียงช่องเดียว โดยมีระดับการปฏิบัติดังนี้

- 5 หมายถึง สถานศึกษามีการปฏิบัติด้านการจัดการความรู้ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง สถานศึกษามีการปฏิบัติด้านการจัดการความรู้ในระดับมาก
- 3 หมายถึง สถานศึกษามีการปฏิบัติด้านการจัดการความรู้ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง สถานศึกษามีการปฏิบัติด้านการจัดการความรู้ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง สถานศึกษามีการปฏิบัติด้านการจัดการความรู้ในระดับน้อยที่สุด

พฤติกรรมด้านการจัดการความรู้	ระดับที่ปฏิบัติ					ผล
	5	4	3	2	1	
การกำหนดองค์ความรู้						
1. สถานศึกษามีการกำหนดองค์ความรู้และความสามารถหลักตลอดจนกลยุทธ์ที่มีอยู่อย่างชัดเจน						
2. สถานศึกษามีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินการของการกำหนดองค์ความรู้						
3. สถานศึกษากำหนดองค์ความรู้ความสามารถที่จำเป็นต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน						
4. สถานศึกษาดำเนินการกำหนดองค์ความรู้ตามความต้องการและความคาดหวังของผู้รับบริการ						
5. สถานศึกษากำหนดความรู้เชิงกลยุทธ์และองค์ความรู้ที่สำคัญเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน						
การรวบรวมองค์ความรู้						
1. สถานศึกษามีการอธิบายและบอกวิธีการในการรวบรวมองค์ความรู้						
2. สถานศึกษามีการรวบรวมองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ						
3. สถานศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลายในการหาองค์ความรู้ ทักษะ ทฤษฎี มาจัดทำเป็นเนื้อหาตรงตามความต้องการของผู้ใช้องค์ความรู้						
4. ผู้บริหารมีการวางแผนและมอบหมายหน้าที่ในการรวบรวมองค์ความรู้						
5. ผู้บริหารกระตุ้นให้บุคลากรเกิดการหาองค์ความรู้ร่วมกัน เพื่อจัดทำเป็นรูปแบบของระบบฐานข้อมูล						

พฤติกรรมด้านการจัดการความรู้	ระดับที่ปฏิบัติ					
	5	4	3	2	1	ผล
การคัดเลือกองค์ความรู้						
1. สถานศึกษามีการเลือกองค์ความรู้ที่สมบูรณ์ไม่ขัดแย้งกัน มากำหนดเป็นมาตรฐานองค์ความรู้เดียวกัน						
2. สถานศึกษามีการกำหนดองค์ความรู้ที่ได้ให้เป็นระเบียบแบบแผน						
3. สถานศึกษาจัดการตรวจสอบและประเมินคุณค่าขององค์ความรู้ที่ถูกคัดเลือกให้อยู่ในฐานข้อมูลของสถานศึกษา						
4. สถานศึกษาดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงองค์ความรู้ให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งสถานศึกษา						
5. สถานศึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินและคัดเลือกองค์ความรู้ เพื่อเพิ่มเข้าไปในฐานข้อมูลของสถานศึกษา						
การจัดเก็บองค์ความรู้						
1. สถานศึกษามีการจัดเก็บและนำองค์ความรู้ที่บันทึกในความจำสถานศึกษา						
2. สถานศึกษาดำเนินการจัดเก็บองค์ความรู้ที่ได้ ในรูปแบบของการบันทึกองค์ความรู้แก่บุคลากรโดยตรง						
3. สถานศึกษาดำเนินการจัดเก็บองค์ความรู้ที่ได้ ในรูปแบบของการบันทึกองค์ความรู้เป็นเอกสารลายลักษณ์อักษร						
4. สถานศึกษาดำเนินการจัดเก็บองค์ความรู้ที่ได้ ในรูปแบบของการบันทึกองค์ความรู้ในระบบอิเล็กทรอนิกส์						
5. สถานศึกษามีการจัดเก็บองค์ความรู้เป็นฐานความรู้ของสถานศึกษาที่สามารถนำมาใช้ได้ตลอดเวลา						
การแบ่งปันองค์ความรู้						
1. สถานศึกษามีการจัดทำเอกสาร จัดทำฐานองค์ความรู้ กระจายองค์ความรู้ไปยังบุคลากร						
2. บุคลากรมีการกระจายองค์ความรู้ไปยังผู้ร่วมงานนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน						
3. บุคลากรได้รับการแนะนำองค์ความรู้จากเพื่อนร่วมงาน จากเอกสาร และจากระบบอิเล็กทรอนิกส์						
4. บุคลากรของแต่ละฝ่ายหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้ แบ่งปันความคิดทัศนคติและองค์ความรู้ต่างๆได้อย่างทั่วถึง						
5. สถานศึกษาแบ่งปันองค์ความรู้ในลักษณะตัวต่อตัวและแบบกลุ่ม						

พฤติกรรมด้านการจัดการความรู้	ระดับที่ปฏิบัติ					
	5	4	3	2	1	ผล
การประยุกต์ใช้องค์ความรู้						
1. บุคลากรมีการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ มาช่วยในการปฏิบัติงาน						
2. สถานศึกษามีการอธิบายการใช้องค์ความรู้ที่เหมาะสม ถูกต้อง ถูกเวลา ถูกรูปแบบแก่บุคลากร						
3. สถานศึกษานำองค์ความรู้ที่มีในความจำ มาบูรณาการและสนับสนุน การปฏิบัติงาน						
4. สถานศึกษานำองค์ความรู้ที่มีในความจำ มาใช้สนับสนุนในการ แก้ปัญหา						
5. สถานศึกษานำองค์ความรู้ที่มีในความจำ มาใช้ประกอบการตัดสินใจ						
การสร้างองค์ความรู้ใหม่						
1. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากร ค้นคว้าองค์ความรู้ผ่าน กระบวนการวิจัยและการทดลอง						
2. ผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้างองค์ความรู้ใหม่หลากหลายช่องทาง ทั้งการทดลอง การสังเกต การคิดเชิงสร้างสรรค์						
3. สถานศึกษามีการจัดการองค์ความรู้ใหม่และแสดงให้เห็นถึงการ พัฒนามาจากการวิจัยหรือทดลองที่ต่างจากเดิม						
4. สถานศึกษามีการทำให้องค์ความรู้ที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษรให้เป็น ความรู้ที่ชัดเจนและนำไปใช้ในกระบวนการจัดการความรู้ได้						
5. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการ ทำงาน						
การถ่ายทอดองค์ความรู้						
1. สถานศึกษามีการตรวจสอบกระบวนการจัดการองค์ความรู้ อย่างชัดเจน						
2. สถานศึกษามีการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการบริหารงาน						
3. สถานศึกษามีการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการสร้างประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานแก่บุคลากร						
4. สถานศึกษามีการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการสร้างประสิทธิภาพใน การบริหารงานให้กับหน่วยงานการศึกษาอื่น						
5. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้สนใจในองค์ความรู้ สามารถเข้าถึงได้ อย่างทั่วถึง						

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

คำชี้แจง ท่านคิดว่าสถานศึกษาของท่านมีการบริหารงานวิชาการอย่างไร

โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน ตรงตามความเป็นจริงที่สถานศึกษาเพียงช่องเดียว โดยมีระดับการปฏิบัติดังนี้

- 5 หมายถึง สถานศึกษามีการปฏิบัติด้านการบริหารงานวิชาการในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง สถานศึกษามีการปฏิบัติด้านการบริหารงานวิชาการในระดับมาก
- 3 หมายถึง สถานศึกษามีการปฏิบัติด้านการบริหารงานวิชาการในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง สถานศึกษามีการปฏิบัติด้านการบริหารงานวิชาการในระดับน้อย
- 1 หมายถึง สถานศึกษามีการปฏิบัติด้านการบริหารงานวิชาการในระดับน้อยที่สุด

พฤติกรรมด้านการจัดการบริหารงานวิชาการ	ระดับที่ปฏิบัติ					ผล
	5	4	3	2	1	
การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา						
1. สถานศึกษามีการศึกษาวិเคราะห์ปัญหา ข้อมูลพื้นฐาน ความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น						
2. สถานศึกษาส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและประเมินสถานศึกษา เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายของสถานศึกษา						
3. สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะที่พึงประสงค์						
4. สถานศึกษาสนับสนุนการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้						
5. สถานศึกษามีการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรตลอดจนพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน						
การพัฒนากระบวนการเรียนรู้						
1. สถานศึกษาส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ						
2. สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูและบุคลากรจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน						
3. สถานศึกษาสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน						
4. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน						
5. ผู้บริหารจัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแบบกัลยาณมิตร พัฒนาการเรียนการสอนร่วมกัน เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้						

พฤติกรรมด้านการจัดการบริหารงานวิชาการ	ระดับที่ปฏิบัติ					
	5	4	3	2	1	ผล
การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน						
1. ผู้บริหารสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับครูเกี่ยวกับการวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนการศึกษา						
2. สถานศึกษามีการกำหนดระเบียบแนวทางการวัดผลและประเมินผล ของสถานศึกษาอย่างชัดเจน						
3. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับมาตรฐาน การศึกษา						
4. สถานศึกษาจัดการดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนตาม สภาพจริง						
5. ผู้บริหารพัฒนาครูให้สามารถสร้างเครื่องมือในการวัดและประเมินผล ตามเกณฑ์						
การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา						
1. สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัย เพื่อ พัฒนาคุณภาพการศึกษา						
2. สถานศึกษาสนับสนุนให้มีการศึกษา วิเคราะห์และวิจัยการบริการ จัดการอย่างต่อเนื่อง						
3. สถานศึกษานำผลการวิจัยมาพัฒนาคุณภาพของงานวิชาการใน ภาพรวมของสถานศึกษา						
4. สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพ การเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ						
5. สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือวิจัยกับหน่วยงานอื่นที่ เกี่ยวกับการศึกษา เพื่อการวิจัยอย่างสม่ำเสมอ						
การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา						
1. ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูศึกษา วิเคราะห์ถึงความจำเป็นในการใช้สื่อ						
2. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน						
3. ผู้บริหารสนับสนุนและจัดหาสื่อการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาการ เรียนรู้ของนักเรียน						
4. ผู้บริหารมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติในการใช้สื่อเพื่อประสิทธิภาพใน การเรียนการสอน						
5. ผู้บริหารมีการนิเทศติดตามการพัฒนาการใช้สื่อนวัตกรรมอย่าง ต่อเนื่อง						

พฤติกรรมด้านการจัดการบริหารงานวิชาการ	ระดับที่ปฏิบัติ					
	5	4	3	2	1	ผล
การพัฒนาแหล่งเรียนรู้						
1. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ชุมชนและสถาบันอื่น						
2. ผู้บริหารส่งเสริมการจัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งความรู้ แก่ครูและสถานศึกษาอื่นในบริเวณใกล้เคียง						
3. ผู้บริหารส่งเสริมให้จัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เพื่อให้เกิดองค์ความรู้แก่นักเรียน						
4. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้แหล่งการเรียนรู้ต่างๆ โดยเฉพาะตามแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น						
5. สถานศึกษามีการนิเทศติดตามการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง						
การนิเทศการศึกษา						
1. สถานศึกษามีการจัดระบบการนิเทศงานวิชาการและกระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา						
2. สถานศึกษาดำเนินการนิเทศงานวิชาการในรูปแบบที่หลากหลาย						
3. สถานศึกษามีการประเมินผลการจัดระบบและกระบวนการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา						
4. สถานศึกษาประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการ						
5. สถานศึกษาส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์การจัดระบบการนิเทศกับหน่วยงานอื่น						
การแนะแนวการศึกษา						
1. สถานศึกษามีการจัดระบบแนะแนวและระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยส่งเสริมให้ครูทุกคนมีส่วนร่วม						
2. สถานศึกษาส่งเสริมให้จัดกิจกรรมทางด้านวิชาการและวิชาชีพตามความเหมาะสม						
3. สถานศึกษาส่งเสริมให้มีบริการให้คำปรึกษา แนะนำตลอดจนติดตามผลอย่างต่อเนื่อง						
4. สถานศึกษามีการประเมินผลการจัดการระบบและกระบวนการแนะแนวทางการศึกษา						
5. สถานศึกษาประสานความร่วมมือและแลกเปลี่ยนกลยุทธ์ในการแนะแนวทางการศึกษากับสถานศึกษาอื่น						

พฤติกรรมด้านการจัดการบริหารงานวิชาการ	ระดับที่ปฏิบัติ					
	5	4	3	2	1	ผล
การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา						
1. สถานศึกษาศึกษาวิเคราะห์เพื่อจัดระบบโครงสร้างขององค์กรให้รองรับระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา						
2. สถานศึกษามีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการ						
3. สถานศึกษากำหนดให้มีการวางแผนและดำเนินการตามแผนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา						
4. สถานศึกษา ติดตาม ควบคุมและตรวจสอบการประเมินผลการประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่อง						
5. สถานศึกษาประสานงานกับสถานศึกษาอื่นเพื่อปรับปรุงและพัฒนา ระบบการประกันคุณภาพ						
การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน						
1. สถานศึกษามีการศึกษา วิเคราะห์ สืบหาความต้องการของชุมชน						
2. สถานศึกษาสนับสนุนให้ชุมชนมีความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิชาการ						
3. สถานศึกษามีการนิเทศ และติดตามพัฒนาการเรียนรู้ทางวิชาการของชุมชน						
4. สถานศึกษาจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมกับชุมชน เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่						
5. สถานศึกษาส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัวและชุมชน						
การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น						
1. ผู้บริหารมีการติดต่อประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการ						
2. ผู้บริหารมีการสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนข้อมูลทางด้านวิชาการกับสถานศึกษาอื่นทั้งในและต่างประเทศ						
3. ผู้บริหารและครูมีการวางแผนร่วมกันในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น						
4. ผู้บริหารมีการติดตาม ประเมินผลความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาในการพัฒนาวิชาการอย่างต่อเนื่อง						
5. ผู้บริหารสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น เพื่อพัฒนางานวิชาการ						

พฤติกรรมด้านการจัดการบริหารงานวิชาการ	ระดับที่ปฏิบัติ					
	5	4	3	2	1	ผล
การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา						
1. ผู้บริหารมีการสำรวจและศึกษาข้อมูลทางวิชาการจากแหล่งต่างๆ						
2. ผู้บริหารมีการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการแก่ครู เพื่อมีทักษะความรู้ความสามารถทางวิชาการ						
3. ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่หน่วยงานที่จัดการศึกษา						
4. ผู้บริหารมีการส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนางานวิชาการและคุณภาพการเรียนรู้แก่บุคลากรและหน่วยงานที่จัดการศึกษา						
5. ผู้บริหารมีการจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ในการจัดการศึกษาแก่บุคลากรและหน่วยงานอื่น ตลอดจนประเมินผลและนำผลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนา						

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง
 ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม
 กฤติกา พูลสุวรรณ

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวกฤติกา พูลสุวรรณ
 ที่อยู่ 277 หมู่ 1 ซอยไผ่สีทอง ตำบลวังน้ำเย็น อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี 72150
 ที่ทำงาน โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี อำเภอเมืองสุพรรณบุรี
 จังหวัดสุพรรณบุรี 72000

ประวัติการศึกษา

- พ.ศ. 2544 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสงวนหญิง จังหวัดสุพรรณบุรี
 พ.ศ. 2547 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม
 พ.ศ. 2551 ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขา ภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร
 พ.ศ. 2552 ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี
 พ.ศ. 2555 กำลังศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประวัติการทำงาน

- พ.ศ. 2552 ครูธุรการโรงเรียนวัดตะลุ่ม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี
 พ.ศ. 2554 ครูอัตราจ้างโรงเรียนวัดตะโปคาราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี
 พ.ศ. 2556 ครูผู้ช่วยโรงเรียนหนองหญ้าไซวิทยา อำเภอหนองหญ้าไซ
 จังหวัดสุพรรณบุรี
 พ.ศ. 2558 ครูโรงเรียนหนองหญ้าไซวิทยา อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี
 พ.ศ. 2558 ครูโรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี
 พ.ศ. 2559 ครูโรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี